

KUUSAMON KAUPUNKI

Ruka - Kuusamo matkailualueen osayleiskaava

13.8.2018

Hyväksytty: yhdyskuntatekniikan lautakunta 22.8.2018 § 152, kaupunginhallitus 10.9.2018 § 162, kaupunginvaltuusto 24.9.2018 § 45.

Ruka – Kuusamo matkailualueen osayleiskaava

1 JOHDANTO

Ruka – Kuusamo matkailualueen osayleiskaava luo edellytyksiä kaupungin matkailuelinkeinon ja virkistysmahdollisuuksien kehittämiseksi Rukan ja Kirkonkylän läheisillä alueilla. Rantaluonto ja maisema ovat vetovoimatekijöitä, jotka ovat alueen suunnittelussa keskeisiä lähtökohtia.

Kaava-alueella on rakentamattomia tai harvaan rakennettuja, erämaaluonteisia alueita, jotka soveltuvat esimerkiksi vaellukseen, veneilyyn, melontaan, kalastukseen sekä metsästykseseen. Kitkajärven alueella kaavoituksella tuetaan rantakylä, veneilyn, venereittien, satamien ja niihin liittyvien palvelujen kehittämistä.

Osayleiskaavassa Kirkonkylä ja Ruka yhdistyvät Matkailukeskuskau-pungiksi, jonka keskeinen teema on luontomatkailu.

Tavoitteena on kehittää vetovoimainen, toimiva, matkailullisesti kiinnostava, luonnonympäristöä arvostava ja maiseman ominaisuuksia korostava maankäyttöratkaisu, joka tukee alueen palveluja ja yritystoimintaa sekä Kuusamon lomakaupungin kehitystä.

Osayleiskaavalla ohjataan alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä siten, että alueen kehittyminen on hallittua ja kestävä. Osayleiskaavan keskeisiä tavoitteita ovat erityisesti kyläkeskuksien kehittäminen sekä maisema-arvojen säilymisen varmistaminen, mikä on myös valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite.

Osayleiskaavassa osoitetaan pysyvän asumisen, loma-asumisen, matkailua palvelevan yritystoiminnan ja ympäristöhäiriöttömän pienteollisuuden sekä liikenteen, kevyenliikenteen väylien ja virkistysreittien yleispiirteistä sijoittumista alueelle.

Kuusamon kaupungin yhdyskuntatekniikan lautakunta on päättänyt käynnistää Kirkonkylän ja Rukan välialueen yleiskaavallisen suunnittelun.

Tämä kaavaselostus liittyy 13.8.2018 päivättyyn osayleiskaavaan.

Suunnittelutyötä ohjaa Kuusamon kaupungin asettama ohjausryhmä, jonka koostumus on:

Puheenjohtaja:

Juhani Määttä, yhdyskuntatekniikan lautakunta

Jäsenet:

Heikki Härkönen, kaupunginhallitus
Mika Mankinen, yhdyskuntajohtaja, 31.12.2017 asti
Vuokko Panula-Ontto, kaavoitusarkkitehti
Risto Leppänen, Oulun tiepiiri
Harri Heiskanen, Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys
Keijo Pesonen, Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta
Olavi Jäkäläniemi

Konsultti:

Esko Puijola, FCG Finnish Consulting Group Oy
Pekka Mäkinen, FCG Finnish Consulting Group Oy
Petri Tuormala, FCG Finnish Consulting Group Oy
Kuisma Reinikainen, FCG Finnish Consulting Group Oy

SISÄLLYSLUETTELO		6	SUUNNITELUN VAIHEET	44
1	JOHDANTO	6.1	Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	44
2	PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	6.2	Yleiskaavaprosessi, osallistuminen ja yhteistyö	45
2.1	Kaava-alueen sijainti		Ideointisuunnitelmasta osayleiskaavaluonnokseksi	45
2.2	Kaavan tarkoitus ja tavoitteet		Osayleiskaavaehdotus ja kyläkaavat	45
	Kyläkaavat		2. osayleiskaavaehdotus	46
			Hyväksyminen	46
3	LÄHTÖTILANNE	7	OSAYLEISKAAVA	48
3.1	Alueen yleiskuvaus	7.1	Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottaminen	48
	Asutus ja yhdyskuntarakenne	7.2	Maakuntakaavan huomioon ottaminen	48
	Elinkeinoelämä ja palvelut	7.3	Yleiskaavan sisältövaatimusten huomioon ottaminen	49
	Poronhoito	7.4	Työpaikat ja palvelut	50
	Kunnallistekniikka		Työpaikka-alue (TP)	50
	Liikenneverkosto		Teollisuusalue (TY)	50
	Joukkoliikenne		Julkisten palvelujen ja hallinnon alue (Y)	51
	Alueen luonnonolot	7.5	Asuminen	51
	Natura-alueet ja muut suojelukohteet		Kyläkaavoitettava kyläalue (AT-k)	51
	Arvokkaat luontotyypit		Kyläalue/uusikyläalue (AT)	51
	Maisema- ja kulttuuriympäristö		Asuntoalue (A), (A-1)	52
	Rakennettu kulttuuriympäristö	7.6	Loma- ja vapaa-ajan asuminen	52
	Muinaisjäännökset		Loma- ja matkailualue (R, R-3)	52
3.2	Aluetta koskevat selvitykset		Loma- ja matkailualue (R-4)	53
3.3	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet		Loma-asuntoalue (RA, RA-K, RA-O)	53
3.4	Maakuntakaava		Matkailupalvelujen alueet (RM)	54
3.5	Yleiskaavat	7.7	Maa- ja metsätalous	54
			M, M-1, M-2, MT, MU-1 ja MY	54
4	SUUNNITTELUTAVOITTEET	7.8	Liikenne	55
4.1	Yleistä		Tiet, kadut ja kevyen liikenteen yhteydet	55
4.2	Tavoiteluokat		Kuusamon kaupungin liikenneturvallisuussuunnitelma	57
4.3	Yleiskaavan sisältövaatimukset		Moottorikelkkareitit	57
4.4	Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian kaavatyölle asettamat tavoitteet		Ulkoilureitistöt	58
4.5	Toiminnalliset tavoitteet		Rautatie	58
5	IDEOINTISUUNNITELMA	7.9	Kaivostoiminta	58
5.1	Kaksoiskeskusta ja kyläverkosto	7.10	Maa-ainesten otto	59
		7.11	Sähkönsiirto	59
		7.12	Veneily ja satamat	60
			Venevalkama/satama (LV)	60
		7.13	Virkistys ja vapaa-aika	60

7.14	Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien alueet ..60	
	Luonnonsuojelualue (SL),60	
7.15	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet.....60	
7.16	Maisemallisesti arvokkaat alueet.....61	
7.17	Vesialueet ja pohjavesialueet61	
7.18	Kulttuuriympäristön suojelu61	
	Muinaismuistokohteet61	
	Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset62	
	Kulttuurimaisema-alue62	
8	OSAYLEISKAAVAN MITOITUS.....63	
8.1	Asuinrakentaminen.....63	
8.2	Rantarakentaminen63	
8.3	Kitkajärven rantarakentamisen mitoituserusteet.....64	
8.4	Rannan virkistyskäyttö65	
8.5	Ranta-alueiden rakennusoikeuslaskelma65	
9	OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET67	
9.1	Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen sekä suhde Pohjois- Pohjanmaan ilmastostrategiaan67	
9.2	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja maisemaan.....67	
9.3	Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön.....68	
9.4	Työpaikat ja palvelut.....68	
9.5	Vaikutukset luonnonympäristöön69	
9.6	Natura-alueet ja muut suojelualueet69	
9.7	Arvokas lajisto69	
9.8	Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin69	
9.9	Taloudelliset vaikutukset70	
9.10	Porotalous, maa- ja metsätalous.....70	
9.11	Vaikutukset sosiaalisiin oloihin.....71	
10	PITKÄN AIKAVÄLIN TOTEUTUS.....71	

LIITTEET:	1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
	2. Muinaisjäännösinventointi
	3. Luontoselvitys
	4. Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys
	5. Mitoitustarkastelu
	6. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi
	7. Kuusamon keskustan ja Rukan välisen alueen liikennetarkastelu

Suunnittelualueen rajaus

2 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

2.1 Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Kuusamon keskustan pohjoispuolella, alueella joka ulottuu Rukan länsipuolella Yli-Kitkan ranta-alueelle sekä etelässä Petäjälamelle saakka. Lounaassa alue ulottuu Vasaraperän kyläalueelle ja pohjoisessa Lehtoniemen ja Kesäniemen alueelle. Suunnittelualueen pinta-ala on n. 25 590 ha.

2.2 Kaavan tarkoitus ja tavoitteet

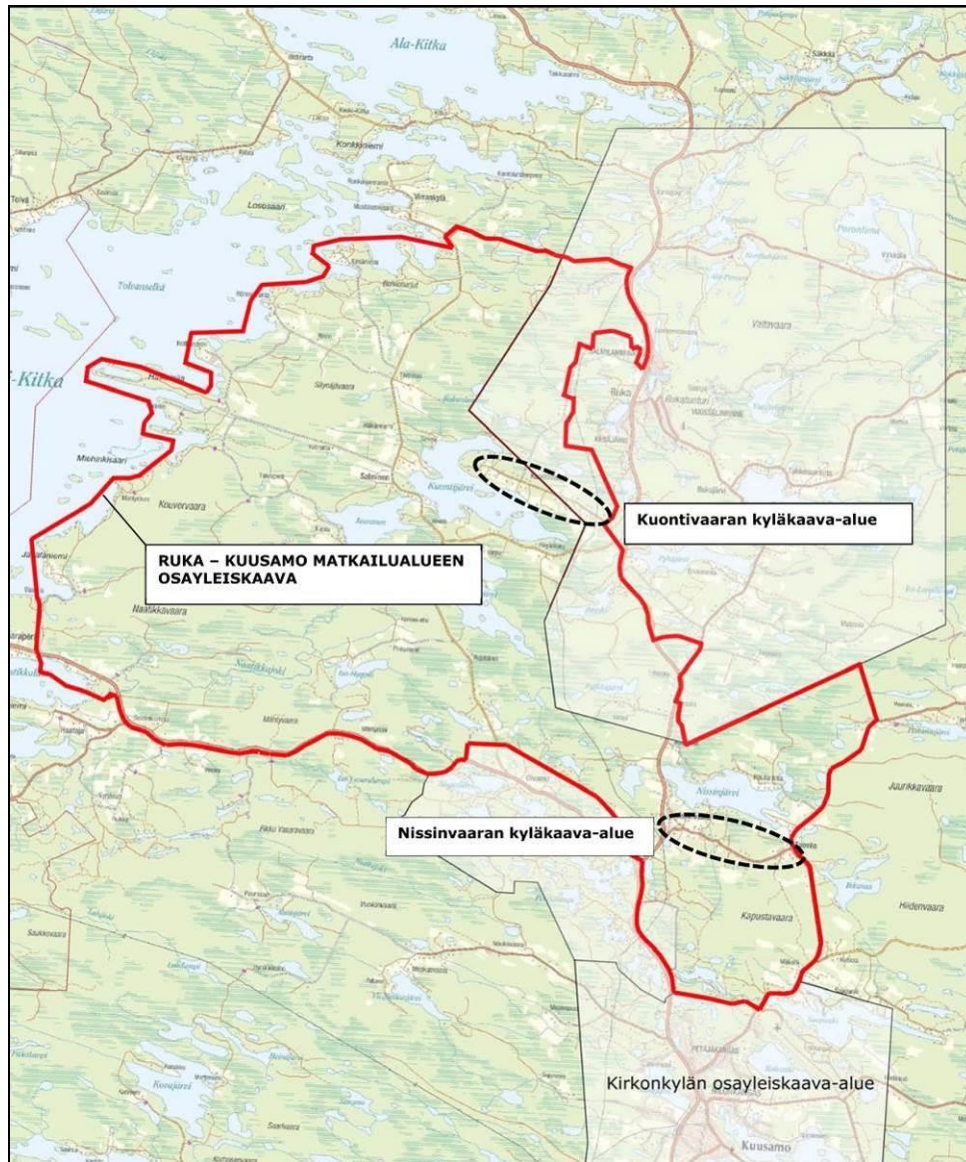
Kuusamon keskustan ja Rukan välialueen oikeusvaikutteisella osayleiskaavalla mahdollistetaan pysyvän asutuksen ja loma-asumisen sekä virkistys- / liikuntapalveluiden sijoittaminen suunnittelualueelle.

Samalla huolehditaan tarvittavien luonto-, maisema-, ympäristö – ja muiden selvitysten laatiminen yleiskaavan ohjausvaikutuksen edellyttämällä tavalla. Yleiskaavassa selvitetään myös ne alueet, joilla rakentaminen voi muodostua tai on muodostumassa niin merkittäväksi, että lisärakentaminen edellyttää mahdollisesti asemakaavan laatimista. Nämä alueet osoitetaan yleiskaavassa.

Osayleiskaavan tavoitteena on kehittää vetovoimainen, toimiva, matkailullisesti kiinnostava, luonnonympäristöä arvostava ja maiseman ominaisuuksia korostava maankäyttöratkaisu, joka tukee alueen palveluja ja yritystoimintaa sekä Kuusamon lomakaupungin kehitystä.

Kyläkaavat

Osayleiskaavatyön rinnalla laaditaan MRL 44 §:n mukaiset kyläkaavat Nissinvaaran ja Kuontivaaran kyläalueille. Maankäyttö- ja rakennuslaki antaa mahdollisuuden myöntää yleiskaavan perusteella enintään kaksiasuntoiselle asuinrakennukselle suoran rakennusluvan sellaisille kyläalueille, joille ei ole rakentamispaineita. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä alueella. Yleiskaavan määräys sen käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena on voimassa enintään 10 vuotta kerrallaan.

Kyläkaavojen sijoittuminen suunnittelualueelle

3 LÄHTÖTILANNE

3.1 Alueen yleiskuvaus

Asutus ja yhdyskuntarakenne

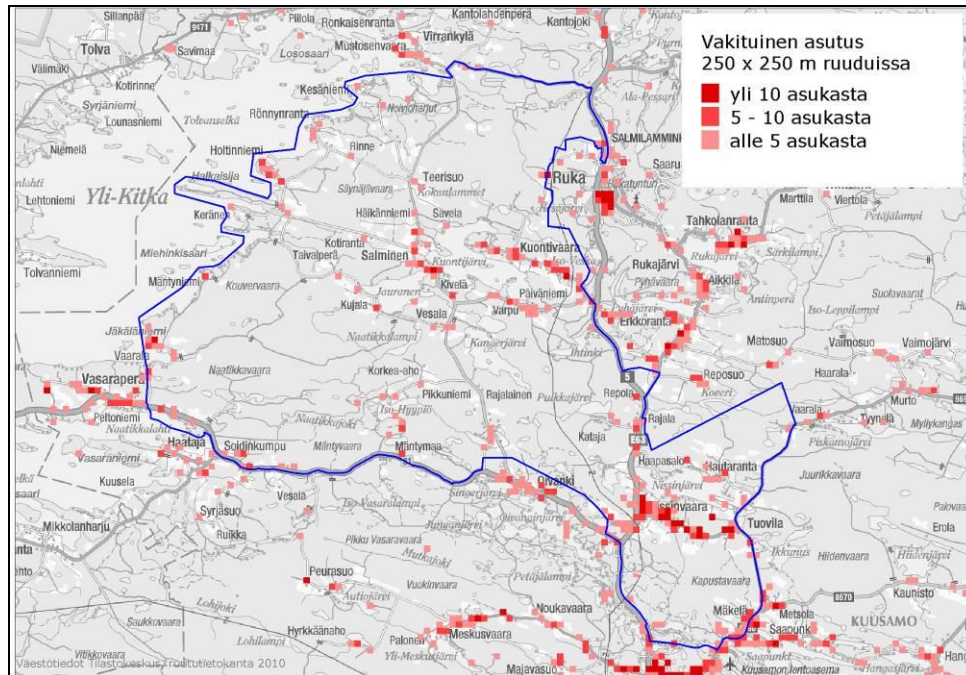
Suunnittelualue on suurimmaksi osaksi maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Vakituiset asunnot sijoittuvat peltojen reunoille ja mäkien kumpareille. Pysyvän asumisen merkittävimmät keskittymät sijoittuvat Kuontivaaraan, Nissinvaara - Oivangin alueelle sekä Vasaraperän kylä-alueelle, johon liittyvät läheisesti Haataja Jäkäläniemi.

Olevat loma-asunnot sijoittuvat järvien rannoille. Tiiviimmin asutut alueet sijoittuvat Yli -Kitkan rannalla Lehtoniemestä Mäntyniemeeseen sekä Kuontijärven ja Nissinjärven ympäristöön. Suunnittelualueen asukasmäärä on tällä hetkellä n. 877 asukasta. Alueella on n. 417 pysyvää asuntoa ja 520 loma-asuntoa.

Kuontivaaran ja Nissinvaaran kylät ovat olemassa olevia kyliä. Kylät ovat alun perin muodostuneet viljelysmaiden yhteyteen kyseisille vaaroille, mutta asutus on laajentunut elinkeinorakenteen muutoksen myötä kylätien varteen nauhamaisesti. Karjatalous ja maanviljely ovat väistymässä. Nissinvaarassa keskeistä peltoaukeata on istutettu ja jotkut maanomistajista ovat kertoneet lopettavansa peltojensa vuokrauksen viljelystä varten.

Kyläkaava-alueeksi on Kuontivaarasta rajattu 209,2 ha ja Nissinvaarasta 261,7 ha.

Rakennettuja rakennuspaikkoja on Nissinvaarassa 74 ja Kuontijärvellä 46 kpl. Rakentamispainetta alueella ei ole. Uudisrakentamista on alueille ollut vähän.

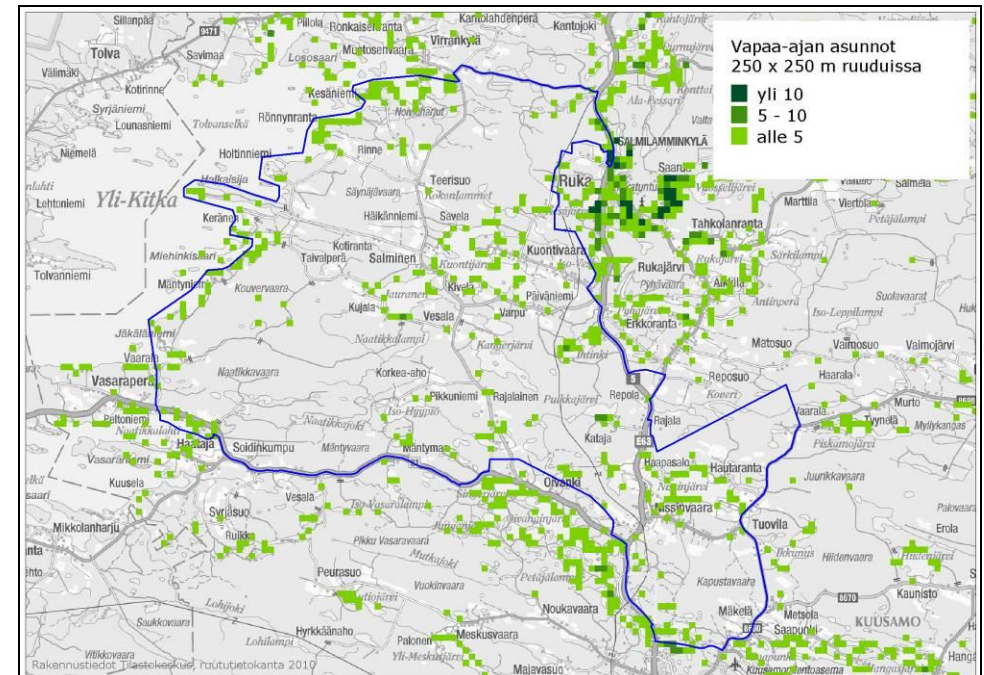

Vakituinen asutus. Punaiset neliöt (ruutujako 250x250m) osoittavat vakituisen asutuksen sijoittumisen suunnittelualueella ja lähiympäristössä.

Elinkeinoelämä ja palvelut

Suunnittelualue tukeutuu Kuusamon keskustan ja Rukan alueen palveluihin. Rukan alueella on voimassa oleva osayleiskaava, johon suunnittelualue rajautuu. Rukan on yksi Suomen suosituimmista matkailu- ja talviurheilukeskuksista. Alueella sijaitsee kaksi elintarvikemyymälää sekä monipuolisia hotelli-, ravintola- sekä ohjelma- ja liikuntapalveluita.

Rukan alueella on 4 hotellia, lisäksi alueella on matkailumajoja ja mökkikylä. Rukan alueella on yhteensä 23 000 vuodepaikkaa ja 28 ravintolaa. Alueen 63 ohjelmapalveluyritystä järjestävät kesällä koskenlaskua, kalastusta, melontaa sekä talvella moottorikelkka- ja koiravaljakosafareja. Alueelle sijoittuu myös Rukan koulu, jonka ylä- ja alakoulussa ja n.250 oppilasta.

Vapaa-ajan asunnot. Vihreät neliöt (ruutujako 250x250m) osoittavat vakituisen asutuksen sijoittumisen suunnittelualueella ja lähiympäristössä.

Suunnittelualueen eteläpuolelle sijoittuu Kuusamon Tropickei, jossa on kylpylä- majoitus- kokous- ja ravintolapalveluita.

Rukan toimintojen lisäksi alueen yksi merkittävimmistä virkistys- ja vapaa-ajan toiminnoista on kalastus Yli - Kitkan alueella. Suunnittelualueella on nykyisellään runsaasti retkeilyyn, hiihtämiseen ja moottorikelkkailuun soveltuvia reittejä.

Suunnittelualueen eteläosassa, Kemijärventiehen liittyy Nissinjokimutka, jonka varressa sijaitsee taloelementtitehdas. Yritys valmistaa puuelementtejä erilaisiin rakennuskohteisiin. Tällä alueella on myös eristyslasi-ikkunoita valmistava yritys sekä kalustetehdas. Kemijärventien varressa, suunnittelualueen eteläpuolella sijaitsee Pölky Oy, joka on

Pohjois-Suomen suurin yksityinen puunjalostaja. Alueella sijaitsee yrityksen myynti, hallinto sekä puunhankinnasta vastaava Pölkky Metsä Oy. Kuusamon tehtaalla sahaustuotantoa on 140 000 m³/vuosi sekä jalostustuotantoa 130 000 m³/vuosi. Henkilökuntaa Kuusamon tuotantolaitoksella on n.165 henkilöä.

Poronhoito

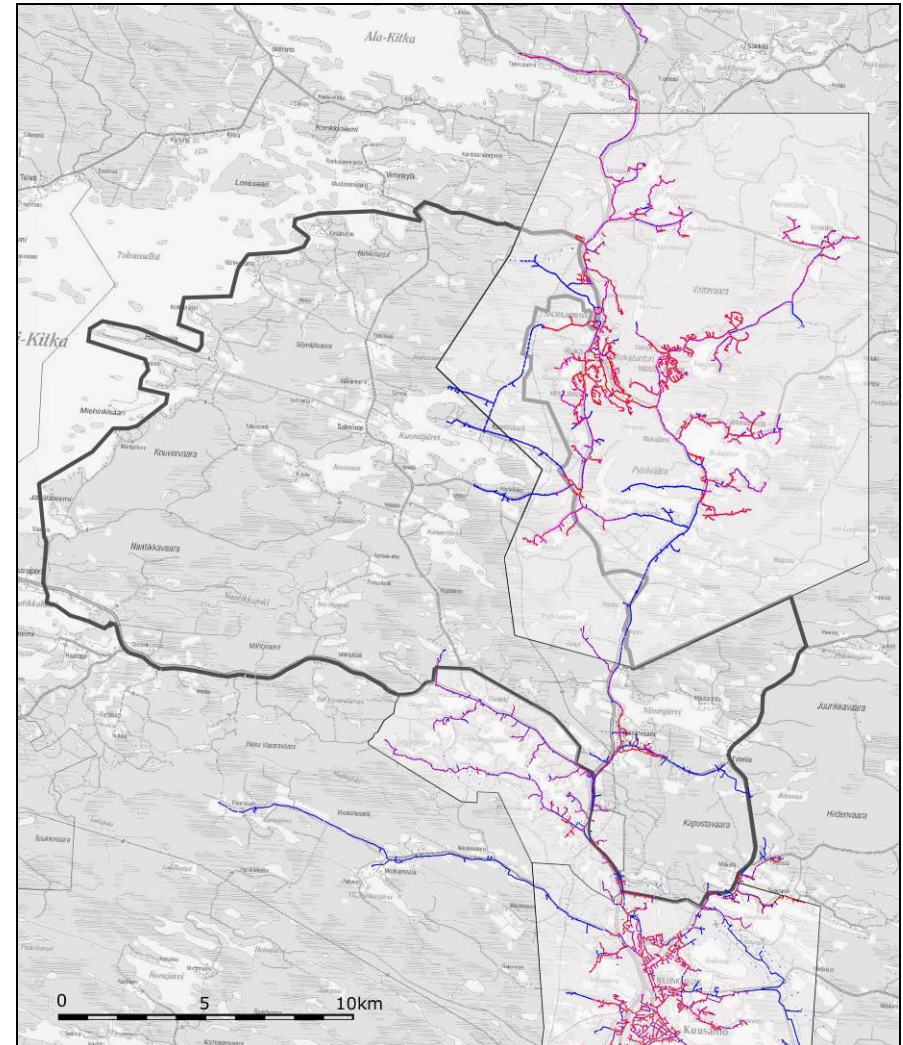
Kuusamo on kokonaisuudessaan poronhoitoaluetta. Poronhoito on vanhin pohjoisessa edelleen harjoitettavista elinvoimaisista luontaiselinkeinoista. Poronhoito ylläpitää saamelaisia ja suomalaisia kulttuuriperinteitä ja -maisemaa, kieltä ja elinmahdollisuuksia alueilla, joilla muita työllistymismahdollisuuksia ei juuri ole.

Poronhoito on laaja-alainen maankäyttäjä, sillä se perustuu laajoihin luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laidunnukseen joko ympärivuotisesti tai suurimman osan vuodesta. Poronhoitoon liittyvää toimintaa on yleensä lähes kaikkialla paliskunnan alueella.

Porot laiduntavat luontaisen laidunkiertonsa mukaisesti erilaisilla laiumilla eri vuodenaikoina ja poronhoitotyöt puolestaan rytmittyvät poron luontaiseen vuodenvuorokiertoon. Laidunalueiden lisäksi paliskunnilla on erilaisia toiminnallisia alueita, kuten lisääntymisaikaiset alueet (vasoma, rykimä) sekä poronhoitotöihin liittyviä alueita ja rakenteita.

Kaava-alueella toimii kaksi paliskuntaa; Alakitkan ja Oivangin paliskunnat. Alakitkan paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 1 600 ja poronomistajia oli 42 poronhoitovuonna 2012-2013. Oivangin paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 2 400 ja poronomistajia oli 59 poronhoitovuonna 2012-2013.

Vakituisesti poronhoitoalueella asuvalla poronomistajalla on oikeus harjoittaa poronhoitoalueella porotaloutta maan omistus- ja hallinto-oikeudesta riippumatta. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että poronhoitoa saa harjoittaa myös toisen omistamalla maalla ilman omistajan antamaa lupaa. Poronhoito-oikeuden eli Vapaan laidunnusoikeuden turvaa poronhoitajille poronhoitolaki (848/1990).

Alueen kunnallistekninen verkosto

Kunnallistekniikka

Kaava-alue kuuluu vain osittain kunnallistekniikan piiriin. Suunnittelualueeseen kuuluvalla Nissinvaaran kyläalueella on kattavin kunnallistekninen verkosto. Suunnittelualueen itäpuolella Rukan matkailualueel-

la kunnallistekniikka kattaa suhteellisen laajoja alueita. Rukan alueella EVO:n viemäriverkosto kattaa Rukan matkailukeskuksen, Salmilammin kylän ja Virkkulan alueet. Jätevedet käsitellään Rukan jätevedenpuhdistamolla. EVO:n viemäriverkkoon ja Rukan puhdistamolle käsiteltäväksi johdetaan myös Käylän alueen, Kuontivaaran, Takkusalmen ja Ala-Kitkan kalasataman jätevedet.

Haja-asutusalueella vanhojen kiinteistöjen jätevedet on ollut tapana johtaa vielä nykyiselläänkin sakokaivojen jälkeen maaperään ns. kivi-rakkaan. Tavallista on myös jätevesien johtaminen sakokaivoista pelto-ojiin tai maastoon. Loma-asutuksen jätevedet on yleensä imeytetty maahan. Pohjavesialueilla jätevedet on täytynyt johtaa pohjavesialueen ulkopuolelle tai kerättävä umpisäiliöön. Ranta-alueilla wc-jätevedet kerätään umpisäiliöön tai käsitellään rakennuspaikalla. Rakennuspaikan käsittelymenetelmät ratkaistaan tapauskohtaisesti huomioiden mm. käsittelymenetelmästä aiheutuvat kustannukset, alueen rakentamispaineet ja pohjavesiolosuhteet.

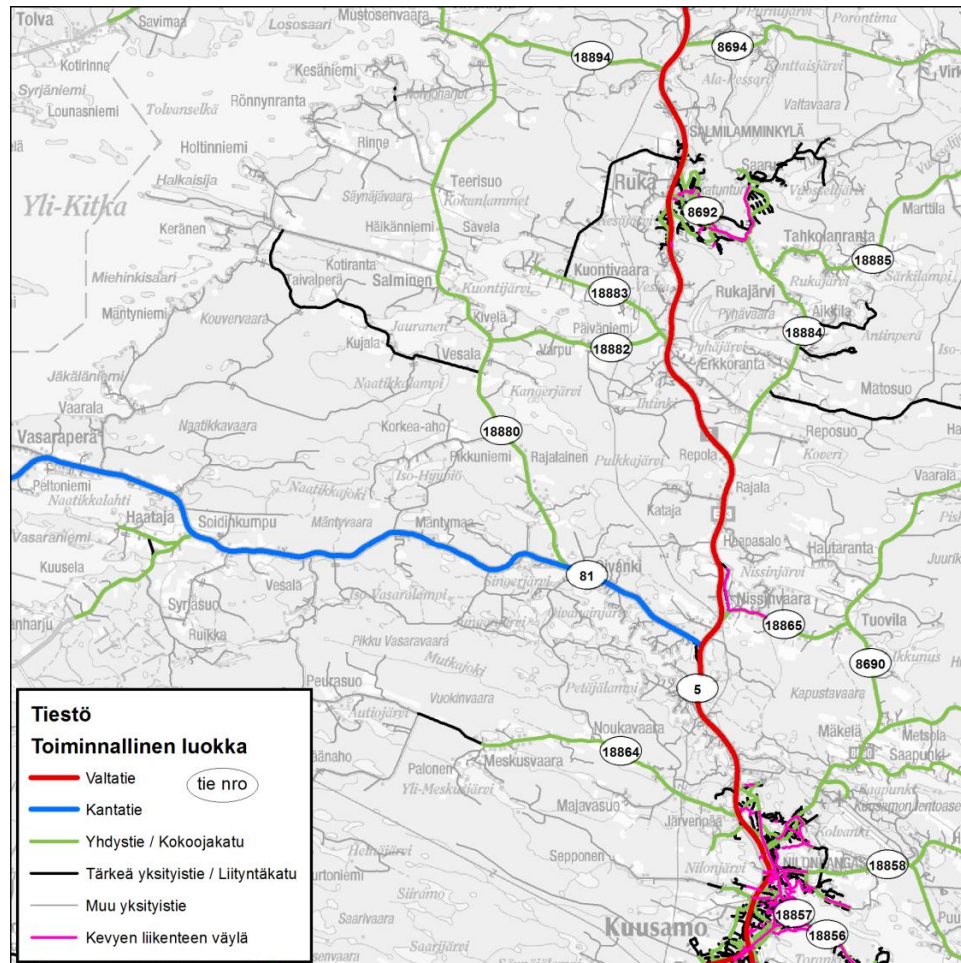
Haja-asutusalueen jätevesiasetusten myötä myös jätevesiosuuskuntien perustaminen on yleistynyt. Kuusamon alueella toimii Kuontivaaran, Sänkikankaan, Hännisenkylän sekä Heinolanvaaran jätevesiosuuskunnat. Kuontivaaran jätevesiosuuskunnan jätevedet johdetaan EVO:n viemäriverkostoon.

Kuusamon kaupunki on päivittänyt aluetta koskevaa vesihuollon kehittämissuunnitelmaa (raportti 27.9.2012) Kehittämissuunnitelma on luonteeltaan strateginen suunnitelma, jossa esitetään vesihuollon kehittämisen tavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet ja niiden alustavat kustannukset. Kehittämissuunnitelmassa on esitetty ne kehittämistoimenpiteet, joiden on suunniteltu ajoittuvan seuraavalle kahdeksalle vuodelle eli vuoteen 2020 mennessä. Kehittämissuunnitelmaa tullaan päivittämään säännöllisesti kahdeksan vuoden välein.

Osayleiskaava-alueella sijaitsevat seuraavat vedenottamot:

- Mutkalammen vedenottamo (pumpatut vesimäärät v.2011 keskimäärin 77 m3/d)

- Sivakkaharjun vedenottamo (otettu käyttöön v.2011. Pumpatut vesimäärät v.2012 alussa keskimäärin 170 m3/d).
- Nissinlammen vedenottamo (Nissinlammen vedenottamo, käyttöönotto v. 2001, VO:n lupa 400 m3/d. Pumpattu vesimäärä v. 2011 keskimäärin 250 m3/d).
- Tatangin vedenottamo (käyttöönotto v. 1978, VO:n lupa 1 500 m3/d, vedenottamo ei ole käytössä).
- JK Juusto Kairan vedenottamo (Pumpattu vesimäärä v. 2009 keskimäärin 730 m3/d).
- Noivioharjun vedenottamo
- Jäkälälahden vedenottamo

Liikenneverkko ja toiminnallinen luokka

Liikenneverkosto

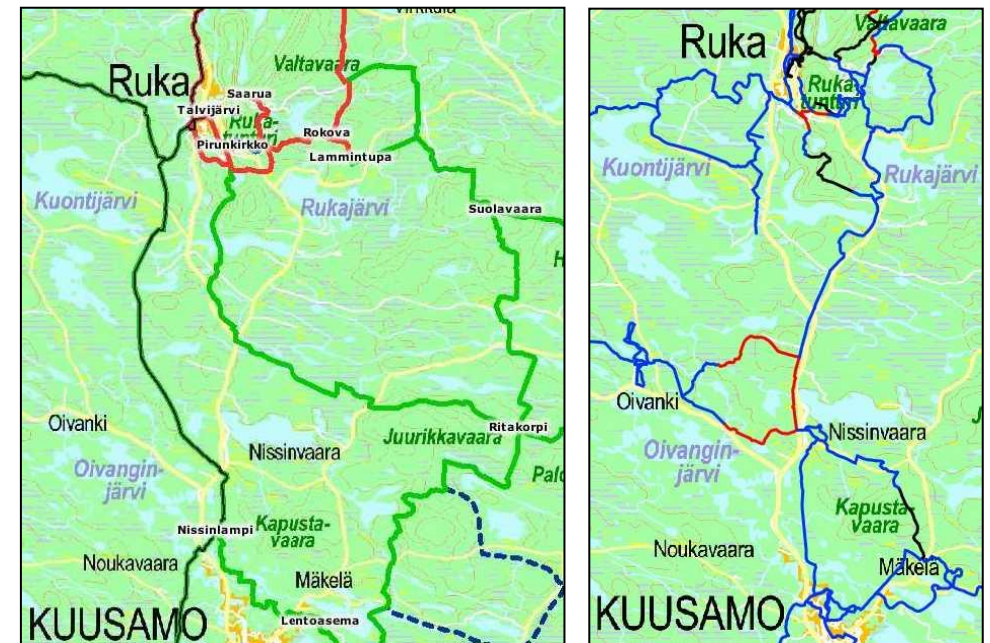
Suunnittelualueella liikenneverkon rungon muodostavat valtatie 5 (Kuusamo-Kemijärvi) sekä kantatie 81 (Kuusamo-Rovaniemi). Paikallistieverkon muodostaa Kemijärventien (vt 5:n) suuntainen Mustosenvaarantie, Kuontijärven eteläpuolitse kulkeva Päiväniementie sekä

suunnittelualueen pohjoisosassa Virrankylästä Kemijärventielle johtava Viipuksentie. Yksityistieverkko alueella on hyvin kattava.

Kaupunki ylläpitää asemakaava-alueiden katuja ja tiekunnat yksityisteitä. Kaupunki avustaa yksityisteiden kunnossapitoa.

Moottorikelkka- ja ulkoilureitit

Suunnittelualueella on runsaasti moottorikelkkailureittejä, joista osa on virallisesti perustettuja kelkkareittejä ja osa epävirallisia moottorikelkkailu-uria. Moottorikelkkojen valtakunnallinen pääreitti kulkee etelä pohjoissuunnassa Kuusamon keskustan länsipuolelta. Nissinvaaran eteläpuolella reitti käy valtatie viiden itäpuolella. Nissinvaarasta Rukalle saakka reitti kulkee valtatie länsipuolella.

Moottorikelkkareitit ja hiihtoladut

Kuusamon kaupungin alueella on moottorikelkkareittejä yhteensä noin 580 km, joista vesistöosuuksia on noin 140 km. Ns. virallisia moottori-

kelkkailureittejä on kaupungin alueella noin 200 km. Loput noin 380 km reiteistä on ns. moottorikelkkauria.

Kuusamon ja Rukan alueella on hoidettuja hiihtolatuja yhteensä 520 km. Suunnittelualueelle sijoittuvat Keskustan ympäryslatu, Ruka-Kuusamo reitti, Oivangin reitti, Nissinvaaran reitti sekä Rukan reitti.

Suunnittelualueelle sijoittuvan Nissinvaaran maastopyöräilyreitin lähtö- ja päätepiste on Kuusamon Tropiikissa. Karhunkierroksen retkeilyreitti sijaitsee Rukan pohjoispuolella.

Kevyen liikenteen reittejä on tällä hetkellä toteutettu Nissinvaarantien ja Nissinjärventien varteen sekä Rukan alueelle.

Joukkoliikenne

Linja-autoliikenne

Kuusamosta on Ouluun päivittäin 8 vuoroa, Kajaaniin, Rovaniemelle ja Kemijärvelle 2 vuoroa. Kuusamon ja Rukan välillä on matkahuollon vakiovuorojen lisäksi, Karhunkierros- ja Skibussi-bussit. Paikallisliikenteen

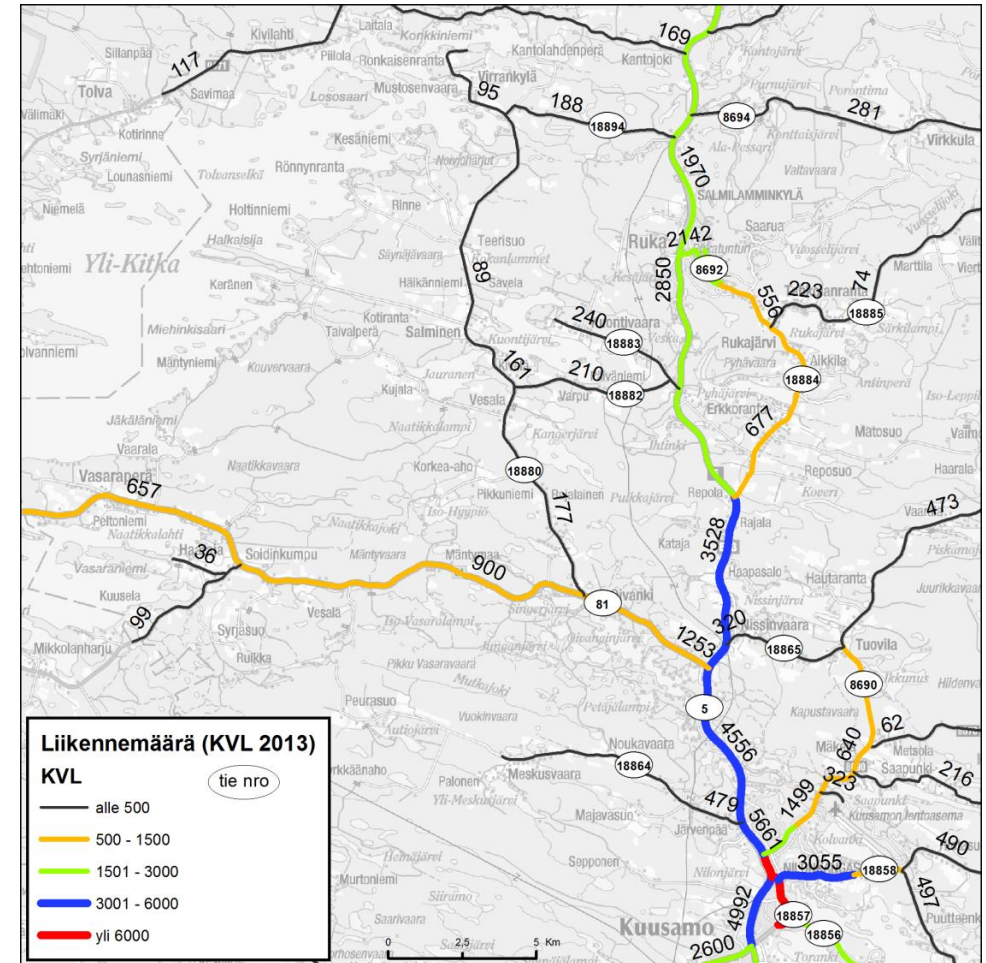
vuorot kulkevat keskustan alueella. Linja-autoasema sijaitsee Kuusamon keskustassa. Kuvassa 7 on esitetty nykyiset bussipysäkit maanteiden varrella

Lentoliikenne

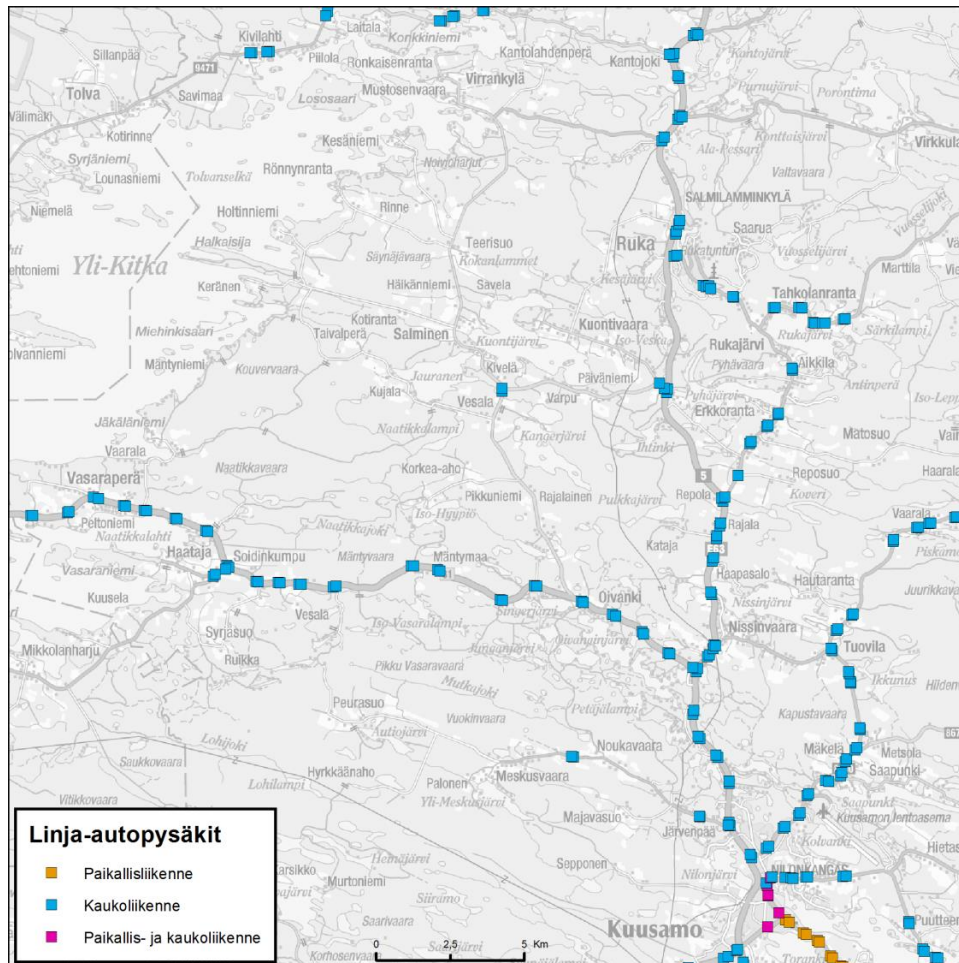
Kuusamon lentoasema sijaitsee 6 km päässä keskustasta ja Rukalle matkaa on 27 km. Flybe lentää ympäri vuoden päivittäin yhden vuoron Helsingistä (talvikaudella 1-2 krt/pv). Kuusamoon tulee lisäksi charter-lentoja ulkomailta. Lentovuoroilta/le on bussikuljetus Kuusamon keskustan kautta Rukalle. Matkustajamäärä on noin 100 000 vuodessa.

Juna

Kuusamon lähimmät rautatieasemat ovat Kemijärvellä, Rovaniemellä ja Oulussa. Junilta on jatkoyhteydet järjestetty Kuusamoon ja Rukalle kaikilta asemilta.

Liikennemäärät (kvl 2013)

Liikenneverkko ja linja-autopysäkit

Alueen luonnonolot

Osayleiskaavan perusselvityksenä on laadittu suunnittelualueen käsitävä selvitys luontoarvoista. Selvitys antaa yleiskuvan alueen luontoarvoista ja sen sekä taustatiedon perusteella on osoitettu suunnittelualueelta luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävimmät alueet. Tarkemmat selvitykset on kohdennettu alueille, joille lisärakentamista kaavalla on osoitettu.

Arvokkaiden luontokohteiden sekä uhanalaisen lajiston huomioiminen maankäytön suunnittelussa on erityisen tärkeää Pohjois-Kuusamon alueella matkailun imagon vuoksi. Tiettyjä arvokkaita luontokohteita voidaan hyödyntää suunnittelussa virkistyskäytön tarpeisiin. Selvityksen perusteella osayleiskaavassa on osoitettu luonnonympäristön arvoja suojelevat ja säilyttävät kaavamerkinnot määräyksineen. Luontoselvitys on kaavaselostuksen liitteenä.

Suunnittelualueella esiintyy kattavasti erilaisia luontotyyppisiä, joista arvokkaimmat on huomioitu Kitkan sekä Kouervaaran lehdot ja suot Natura-alueilla. Arvokkaita luontokohteita arvotettaessa myös paikallisesti merkittävät kohteet on huomioitu. Näitä ovat perinnemaisemat jotka eivät yllä valtakunnalliseen luokitukseen sekä kaikki metsälain arvokkaat elinympäristöt. Suunnittelualueelta tavataan miltei kaikkia metsälain (Metsäl 10 §) määrittelemiä arvokkaita kohteita.

Vesistöt

Kuusamo sijaitsee Maanselän vedenjakajalla, joka erottaa Vienanmereen ja Pohjanlahteen laskevat vedet. Kuusamon vesistöt ovat runsasjärvisiä. Pohjois-Kuusamossa järvivedet laskevat Oulanka- ja Pistojoja myöden Venäjän puolelle. Etelä-Kuusamon järvet laskevat etelään Iijoen vesistöön ja itäiset järvet Kuusinkijokea ja Oulankajokea pitkin Paanajärveen. Kuusamon kaakkoisosien vedet laskevat Oulujoen vesistöön.

Suunnittelualueen suurimpia järviä ovat Kitkajärven lisäksi Kuontijärvi, Kangerjärvi, Nissijärvi ja Jauranen. Naatikkaoja on merkittävä melontakelpoinen reitti. Alueella on runsaasti pienvesiä, joissa on potentiaalia vesiluonnon uhanalaislajiston esiintymiselle.

Pohjavesialueet

Suunnittelualueelle sijoittuu viisi luokiteltua pohjavesialuetta. Vedenhankinnan kannalta tärkeät eli luokan I pohjavesialueet sijoittuvat alueen pohjoisosaan Noivioharju-Sivakkaharjun alueelle ja Viipusjärven alueelle sekä eteläosaan pienen Lahdenperänkankaan pohjavesialueelle sekä Oivangin länsipuoliselle Kirkonkylän pohjavesialueelle. Eteläosissa Kiviharjun pohjavesialue on luokiteltu vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi eli luokkaan II.

- Noivioharju -Sivakkaharjun pohjavesialueen (luokka I) kokonaispinta-ala on 6,66 km² ja pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala 3,02 km². Pohjavesialueella sijaitsee viisi vedenottamo (Noivionharju, Sivakkaharju, Mutkalampi I, Mutkalampi II ja Mutkalampi Por 1). Pohjavesialue on erittäin tärkeä Rukan alueen vesihuollolle.
- Viipusjärven pohjavesialueen (luokka I) kokonaispinta-ala on 2,13 km² ja pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala 0,66 km². Pohjavesialueella sijaitsee suunnittelualan välittömässä läheisyydessä yksi vedenottamo (Viipusjärvi). Pohjavesialue on erittäin tärkeä Rukan alueen vesihuollolle.
- Lahdenperänkankaan pohjavesialueen (luokka I) kokonaispinta-ala on 0,4 km² ja pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala 0,08 km².
- Kirkonkylän pohjavesialueen (luokka I) kokonaispinta-ala on 42,56 km² ja pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala 20,32 km².
- Kiviharjujen pohjavesialueen (luokka II) kokonaispinta-ala on 5,00 km² ja pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala 1,43 km².

Keskustan pohjavesialueella on tehty lukuisia vedenhankintaan ja muihin selvityksiin liittyviä pohjavesitutkimuksia. Selvitysten tekijöinä ovat toimineet yksityiset yritykset sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus edeltäjinään. Rukan harjuvyöhykkeeltä on tutkittu useita pohjaveden-ottopaikkoja, joista kuusi on otettu käyttöön.

Topografia ja maaperä

Kuusamon reliefi on hyvin vaihtelevaa, etenkin Pohjois-Kuusamon alueella, missä vanhat svekokarelidisen poimuvuoriston kulutusjäänteet hallitsevat maisemaa, kuten Rukan varajaksolla. Kuusamon kunnan pohjoisosa ja myös koko suunnitteluala lukeutuvat kallioperältään ns. Kuusamon liuskealueeseen.

Alueen maaperä on pääosin moreenipohjaista ja hyvin karua. Suunnittelualan maaperää hallitsevat erilaiset luode-kaakko-suuntautuneet moreenimuodostumat, muutamat laajemmat harjujaksot sekä turvekerrostumat. Suunnitteluala lukeutuu lähes kokonaisuudessaan Kuusamon drumliinikenttään. Suunnittelualueelle sijoittuu neljä arvokkaiden moreenimuodostumien luokittelussa huomioitua moreenimuodostumaa.

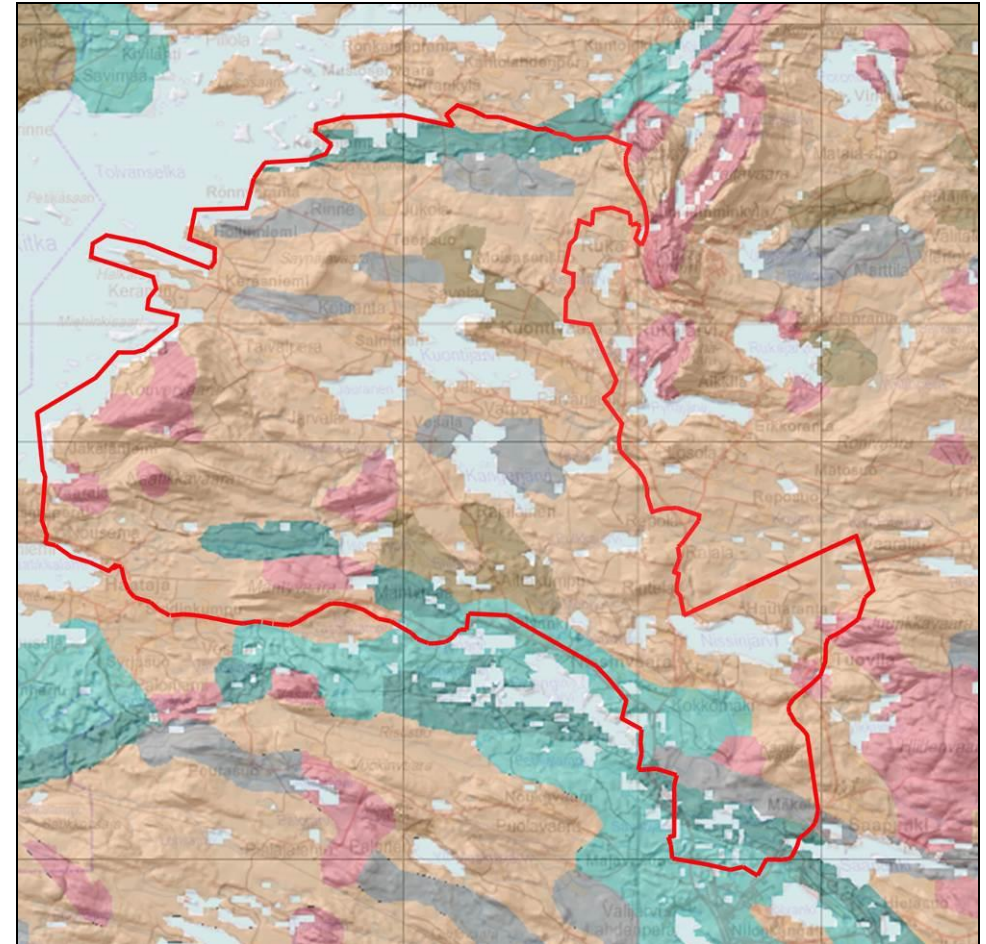
Suunnittelualan pohjoisosaan sijoittuu suuntautuneita harjujaksoja, joista suurin Noivionharju on myös merkittävin luokan I pohjavesialueena. Suunnittelualan eteläpuolelle sijoittuu laaja lajittuneita ainek-

sia sisältävä harjujakso Kuusamon keskustan alueelta Haatajan-Vasaraperän suuntaan, ja myös tälle harjujaksolle sijoittuu merkittäviä pohjavesialueita.

Alueen korkein vaara on Naatikkavaara, joka kohoaa 431 metriin merenpinnasta ja 190 metriä Kittajärven tasoa ylemmäksi. Naatikkavaaran pohjoispuolella on Kouvertaaran laajempi, kaksihuippuinen selänne, jonka korkein kohta yltää 405 metriin merenpinnasta.

Ilmasto

Suunnittelualue kuuluu Peräpohjolaan, missä ilmasto on hyvin mante-
reinen. Vuoden keskilämpötila on nollan vaiheilla ja kasvukauden pi-
tuus 120–140 vrk. Alueella talvi on pitkä ja ankara ja kesä lyhyt, tosin
melko lämmin. Alueella sademäärä vaihtelee 400–550mm välillä ja
lumipeitteen paksuus on 60–70cm.

Maaperäkartta: punainen kalliota, vaalea ruskea moreenia, ruskea moreeni-muodostuma, vihreä harju, vaalea vihreä soraa ja hiekkaa, harmaa turvetta.

Suunnittelualueen kasvillisuuden yleispiirteet

Suunnittelualue on runsaiden vesistöjen pirstomaa maastoa, jonka metsätyypit vaihtelevat topografian ja maaperän mukaan karuista kankaista reheviin lehtoihin. Alueen kasvillisuus on monipuolista, joh-
tuen tietyillä alueilla esiintyvistä kalkkipitoisesta kallioperästä joka yl-
läpitää myös vaatiasta lajistoa. Lisäksi vaihteleva korkokuva luo
mahdollisuuden monipuolisten kasvupaikkojen muodostumiselle ka-

ruista kangasmetsistä ravinteisiin soihin ja vesistöihin. Runsaimmin arvokaan kasvillisuuden esiintymiä sijoittuu alueen eteläosiin, missä Kouvertaaran–Naatikkavaaran alueen ravinteisten kivilajien vaikutuksesta on edellytyksiä uhanalaislajiston esiintymille.

Alueella esiintyy yleisesti mäntyvaltaisia kuivahkoja variksenmarja–mustikkatyyppin (EMT) kankaita harjuilla ja hiekkaisilla moreeniselänteillä. Näiden kohteiden kulutuskestävyys on heikkoa. tuoreita kuusi-valtaisia seinäsammal–mustikkatyyppin (HMT) kankaita esiintyy miltei yhtä runsaasti. Korkeimpien vaaranrinteiden kuusikot ovat vaarapykä-sammal–metsälauha–mustikkatyyppin (BaDeMT) tuoretta kangasmaata. Suunnittelualueen havumetsät ovat eri kehitysvaiheissa olevia talous-metsiä. Laajojakin päätehakkuita on nähtävissä vaaramaisemassa. Lehtoja esiintyy vaaranrinteiden puronvarsissa, missä ne ovat paikoin reheviä. Edustavimmat lehdot ovat suojelualueilla.

Soita alueella on runsaasti ja niiden ravinteisuus vaihtelee oligotrofi-sesta eli karusta tyyppistä eutrofiseen eli kaikkein ravinteisimpaan suotyyppiin.

Pieni lampi, joka on vesilain (17§) ja metsälain (10§) mukainen luontotyyppi.

Hakkuualue Kuontivaaran eteläpuolella

Natura-alueet ja muut suojelukohteet

Kitka

Kitkajärvi on Euroopan suurimmaksi lähteeksi kutsuttu hyvin kirkasvetinen ja karu suurjärvi, joka käsittää Ala-Kitkan (n. 48) ja Yli-Kitkan (237 km²). Kitkan Natura-alueen pinta-ala on 12 413 ha ja se on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella (SCI/SPA). Luontodirektiivin luontotyypeistä alueella ovat edustettuina karut kirkasvetiset järvet, kalkkilammet ja -järvet, luonnonmetsät, lehdot, puustoiset suot, vaihettumissuot, rantasuot, letot sekä kallioiden pioneerikasvillisuus. Kitkajärvellä esiintyy useita harvinaisia ja uhanalaisia lintulajeja. Lisäksi Kitkajärvi kuuluu Unescon kansainväliseen Project Aqua -vesiensuojeluohjelmaan.

Yli-Kitkajärven maisemaa Rönnyrannassa

Kouervaaaran lehdot ja suot

Kouervaaaran Natura-alue käsittää lehto- ja lettolajiston suojelun kannalta tärkeitä kohteita. Alueella on rinteiden ja runsaiden lähteiden muodostamia reheviä lehtoja ja rinnesoita jossa esiintyy harvinaista ja uhanalaista lajistoa, mm. myyränportaan erillisesiintymä Länsi-Kuusamossa. Luontodirektiivin luontotyypeistä alueella esiintyvät; lehdot, aapasuot, luonnonmetsät, huuressammallähteet, pikkujotet ja –purot, puustoiset suot sekä humuspitoiset lammot ja järvet. Kouervaaaran Natura-alue on toteutettu lakisääteisinä suojelualueina.

Luonnonsuojelualueet

Yli-Kitkalla on Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskusken päätöksellä (1999) perustettuja pieniä luonnonsuojelualueita; Koirakari, Miehinkisaari, Harvakari Pikkusaaret ja Keräskari, jotka lukeutuvat Kitkan Natura-alueeseen.

Suojeluohjelmien alueet

Kitkan rantojensuojeluohjelman alue (RSO120116) ulottuu Halkaisijan alueella suunnittelualueelle. Kouervaaaralle sijoittuu soidensuojeluohjelman alue (SSO110460) ja lehtojensuojeluohjelman alue (LHO1110349-9-21343).

Arvokkaat luontotyytit

Kuusamon Keskusta–Ruka osayleiskaava-alueen luontokohteita on rajattu ja myös tarkasteltu maastossa vuodesta 2009 alkaen. Kaavoitettava alue on laajentunut ensimmäisen, vuoden 2009 maastoselvitysten jälkeen. Suurin osa ojittamattomista suurista soista on rajattu luontokohteeksi jo alkuvaiheessa ilmakuvatulkinnalla. Maastoinventoinneissa on keskitytty uuden rakentamisen alueisiin, joka on painottunut lähinnä Kitkajärven ranta-alueille, sekä muutamien järvien rannoille. Vuosien 2009 ja 2010 maastotarkastelussa on todennettu potentiaalisten rantarakentamisalueiden mahdolliset luontoarvot kaavan suunnittelun tarpeisiin. Lisäksi on tarkasteltu koko kaava-alueen soiden ja metsien olosuhteita; rehevyyttä ja lajistoa, otannalla eri puolilla aluetta. Koko kaavoitettava alue on niin laaja, että sen luontoarvojen ja uhanalaislajiston täysin kattava huomioiminen on yleiskaavan tarkkuustasolla mahdotonta. Vain osa luontokohteista on inventoitu maastossa, painottuen pääasiassa rakentamisalueiden läheisyyteen sekä kasvupaikkatyypeiltään rehevään selvitysalueen lounaisosaan, jossa maastoinventointeja Jäkäläniemen sekä Kouervaaaran alueilla täydennettiin syksyllä 2014.

Luontokohdekartasta on laadittu päivitys 10.12.2014 ja sen luokitellut luontokohteet on numeroitu. Luontoarvojen päivityksen on laatinut FM biologi Minna Tuomala FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä. Täydentävät, kolmen maastotyöpäivän selvitykset lokakuussa 2014 on suorittanut FT biologi Pekka Halonen Tmi Luontotieto Carexista. Maastoselvitykset keskittyivät pääasiassa Jäkäläniemen ja Kouervaaaran puustoisiin luontokohteisiin sekä elinympäristöjen tasolla uhanalaispotentiaalinen tarkasteluun. Lisäksi tarkasteltiin muutamien soiden edustavuutta ja rehevyystasoa. muutoksia.

Kaavoitettavalle alueelle sisältyy merkittäviä luontoarvoja, joista suurimman osan kattavat rehevät ja lettoiset suot sekä luonnontilaiset

pienvedet. Kuusamon alueelle tyypilliseen tapaan selvitysalueella sijaitsee runsaasti erikokoisia vesistöjä, joista luontokohteiksi rajattiin pienet ja pääosin suorantaiset lammet, luonnontilaiset puroumat sekä selkeät lähteet. Kivennäismaan lammista rajattiin alle 1 hehtaarin suuruiset kohteet, jotka vesilaki turvaa. Useita pieniä suolampia sisältyy laajempiin suoluontokohderajauksiin, joten näitä ei osoiteta erikseen luontokohdekartalla vesilain mukaisina lampina. Alueen pohjoisosaan, Noivioharjun alueelle, sijoittuu useita suppasyntisiä lampia, joista pienimmät (alle 1 ha) rajattiin luontokohteiksi. Suppalampia sijoittuu myös Tatanginharjun alueelle.

Kaava-alueen suoluontokohteita on rajattu tapauskohtaisesti, riippuen niiden sijainnista ja luontotyyppien muodostamasta kokonaisuudesta. Pienehköt suokohteet, joiden suoallas on pääosin ojitettu ja/tai ojittamaton osa rajautuu peltoon tai turvetuotantoalueeseen, eikä suolla ole lampea tai purouomaa, on jätetty rajaamatta arvokohteeksi.

Kaava-alueelle sijoittuu rajattujen luontokohteiden lisäksi myös useita arvokkaita metsäisiä luontokohteita, kuten korpia ja lehtoja, sekä vesilain mukaisia noroja tai lähteikköjä, joita ei yleiskaavaan tarkkuustasolla, kohteen laajuus huomioiden, ole voitu rajata. Metsätalousalueella ko. kohteiden huomioiminen kuuluu metsänkäsittelysuunnitelmien huomioitaviksi ja asia on tuotu ilmi maa- ja metsätalousalueita koskevissa suunnittelumääräyksissä.

Aiempi luontokohdekartta (18.3.2011) ja kaavan luontokohteet on päivitetty koko selvitysalueelle samalla tarkkuudella sekä luokiteltu lakisääteisiin tai muihin monimuotoisuuden kannalta arvokkaisiin kohteisiin. Päivitys perustuu kattavampaan ilmakuvatulkintaan ja maastotarkastuksiin useiden kohteiden osalta. Laajoja soita sekä selkeästi luonnontilaisia virtavesiä on rajattu edelleen ilmakehän- ja karttatarkastelulla. Rajatut luontokohteet ja niihin liittyvä lyhyt kuvaus sekä perustelu esitellään kaavaselostuksen liitteenä 3b olevassa taulukossa ja kohteet on osoitettu kartalla liitteessä 3c.

Kaavassa rajatut luontokohteet pyrkivät turvaamaan merkittävimmät osat arvokkaista elinympäristöistä, vaikka uhanalaislajiston kattavia inventointeja ei laajan yleiskaavan tarkkuustaso huomioiden voida laatia. Tiedossa oleva uhanalaisrekisterin (tieto päivitetty 10/2014, Poh-

jois-Pohjanmaan ELY-keskus) paikkatieto on huomioitu kaavaehdotuksen luontokohderajauksissa.

Letot

Pohjois-Kuusamo on Lapinkolmion ohella maamme merkittävin letto- ja lehtokeskus. Ilmakuvien ja uhanalaisen lajiston paikkatietojen perustella arvokkaita lettoja suunnittelualueella esiintyy muun muassa Kouvertaara-Naatikkavaara-Hangasvaara välisellä alueella, Säynäjävaaran itäpuolella, Kangerjärven ympäristössä sekä Mäntyvaaran ja Uudenpuronvaaran välisellä alueella.

Pienvedet

Alueella on runsaasti pienvesiä eli pieniä jokia, puroja, lampia, lähteitä, lähteikköjä ja tihkupintoja, joiden luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset välittömät lähiympäristöt ovat metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Purojen ja jokien luonnontila on paikoin muuttunut, joten ne voivat olla vain osiltaan metsä- tai vesilain mukaisia kohteita.

Lähteitä ja tihkupintoja esiintyy etenkin Noivionharjulla, Kouvertaaran pohjoispuolella sekä Kouvertaara-Hangasvaara välisellä alueella. Pieniä luonnontilaisia lampia suunnittelualueella on siellä täällä.

Lehdot ja rehevät korvet

Metsälain kohteista merkittävimpiä eli lehtoja ja reheviä korpia esiintyy etenkin Kouvertaaran puronvarsirinteillä. Nämä kohteet ovat usein pienialaisia ja osittain muuttuneita. Edustavimmat sijoittuvat Natura-alueelle sekä soidensuojeluohjelman alueelle.

Perinnebiotoopit

Perinnebiotoopit ylläpitävät myös arvokasta, kulttuurisidonnaista kasvilajistoa joka on taantunut maatalouden muutoksen myötä. Suunnittelualueella on paikoin edustavia perinnemaisemia ja näin ollen myös perinnebiotooppien kasvillisuuden esiintymäpaikkoja. Edustavia perinnebiotooppeja esiintyy muun muassa Vasaraperällä, Nissinjärven ympäristössä sekä Kesäniemen ja Holtinniemen alueella.

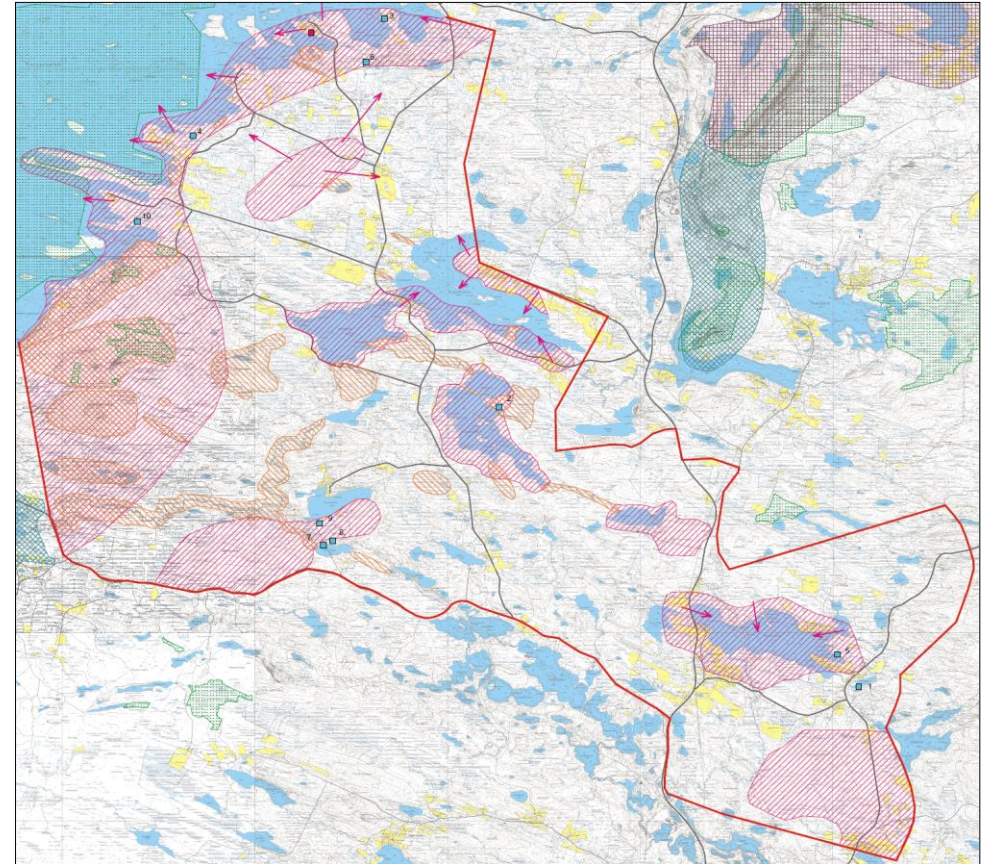

Hautarannan perinnemaisemia Nissinjärven pohjoisrannalla.

Maisema- ja kulttuuriympäristö

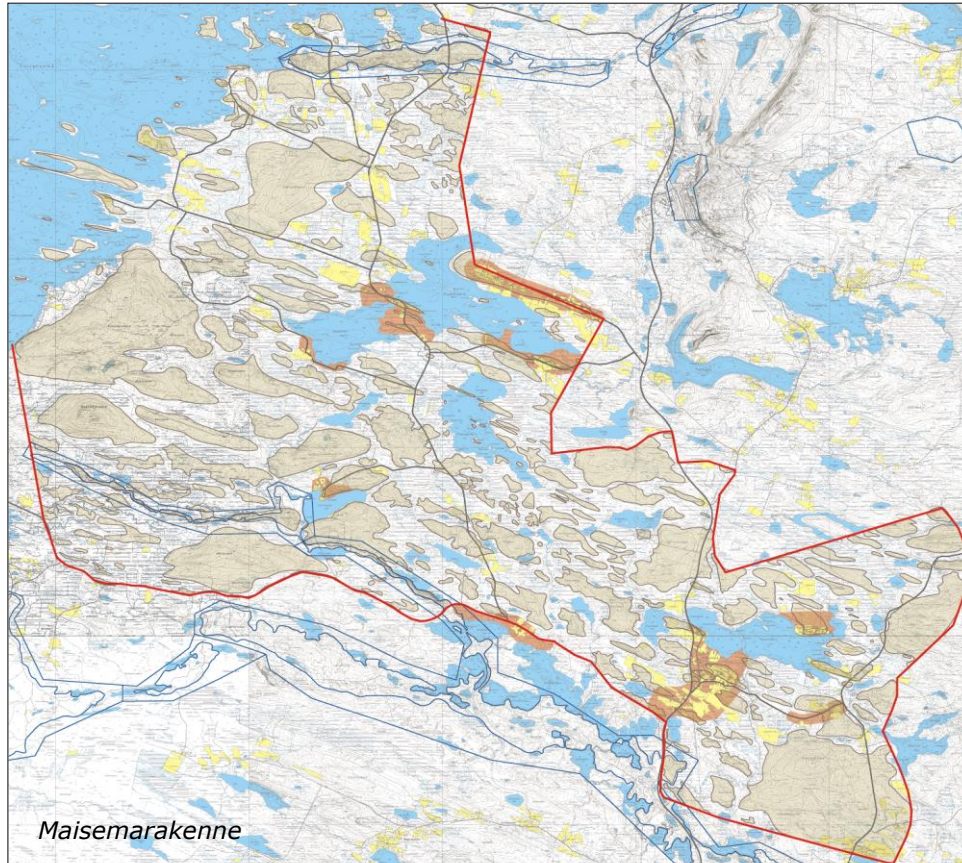
Tämän kaavan yhteydessä on suunnittelualueen merkittävistä alueista laadittu Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys (2009, raporttia tarkistettu muinaismuistoja koskevan kohdan osalta 2015). Selvityksen perusteella on osoitettu luonnon ja kulttuuriympäristön kannalta merkittävät alueet ja tärkeät maisemavyöhykkeet ja -näkmät.

Selvityksen mukaan alueen perusilme muodostuu korkeiden vaarojen ja niiden väliin jäävien matalien alueiden vaihtelusta. Aluetta elävöittävät lukuisat vesistöt, jotka muodostavat ympäröivän maaston kanssa miellyttäviä maisematiloja. Vaaranrinteille sijoittuva asutus ja viljely-alueet yhdistyessään maisemassa laajoihin vesipintoihin luovat seesteisen ja harmonisen maisemakokonaisuuden. Autioituneet talot ja viljelemättömät, umpeen kasvavat pelot yhdessä maa-aineisten otto- paikkojen kanssa muodostavat alueen huomattavimmat maisemavaihtelut. Näkymien umpeenkasvu on ongelmana myös paikoin järvien rannoilla.

Maisemallisesti ja luonnon kannalta merkittävät alueet. Punainen viivoitus kuvaa maisemallisesti merkittäviä alueita, nuolet tärkeitä näkymiä ja ruskea viivoitus luonnon kannalta merkittäviä alueita.

Olemassa olevat tilat ja vanhat rakennukset henkivät pitkälti perinteisiä elinkeinoja sekä maankäyttömuotoja. Nämä olemassa olevat tilat ja pihapiirit tulisi säilyttää alueella elinvoimaisina ja sitä kautta ylläpitää alueelle tyypillistä hoidettua maisemaa.

Maisemarakenne. Ruskeat alueet ovat selänteitä, keltaiset peltoa ja oranssit asutuskeskittymiä.

Alueen kehittäminen tulee jatkossa tehdä luonnon monimuotoisuus ja maisemalliset tekijät huomioiden. Alueen kehityksessä tulee vaalia arvokkaita luontoympäristöjä sekä mahdollistaa upeiden järvimaisemien näkyminen jokaiselle alueella liikkuvalla. Rakentaminen tulee sijoittaa siten, että se noudattelee perinteisiä asutuksen sijoittumispaikkoja, jolloin se sulautuu parhaiten maisemaan.

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksen selvitysalueeseen eivät ole kuuluneet Naatikkavaaran lounaispuoliset alueet Apajalahdesta Vasaraperään eivätkä ne Rukan yleiskaavaan, Oivangin yleiskaavan ja Kirkkonkylän yleiskaavan alueet, jotka on sisällytetty Ruka-Kuusamon matkailualueen osayleiskaavaan.

Edellä mainittujen yleiskaavojen osalta maisemaan ja kulttuuriympäristöön liittyvät arvot on tutkittu osana kaavaprosesseja. Nämä maisemaan ja kulttuuriympäristöön liittyvät aluevaraukset on otettu huomioon tätä yleiskaavaa laadittaessa. Alueille ei myöskään tulla tässä yleiskaavassa osoittamaan sellaisia toimintoja, jotka vaarantaisivat alueen maisemaan tai kulttuuriympäristöön liittyviä arvoja tai joiden osalta näitä arvoja (esim. mahdollisissa kaivoshankkeissa) ei tarkasteltaisi tarkemmin erillisissä ympäristövaikutustenarviointimenettelyissä.

Vasaraperän ympäristö on Pohjois-Pohjanmaan liiton kulttuuriympäristöarvoja kartoittavassa selvityksessä (1997) todettu maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Vasaraperän alueelle ei tulla sijoittamaan sellaisia toimintoja, jotka vaarantaisivat edellä mainittua maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksen perusteella osa-yleiskaavassa on osoitettu luonnonympäristön ja maiseman arvoja suojelevat ja säilyttävät kaavamerkinnot määräyksineen.

Yli-Kitkan niemen kapeimmassa kaulaosassa oleva viljelysmaisema.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Tämän kaavan yhteydessä on selvitetty rakennettua kulttuuriympäristöä laatimalla suunnittelualan aiemmin inventoimattomista kylä- tai asutusalueista rakennusinventointi. Rakennusinventoinnin perusteella on selvitetty merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, jotka luokitellaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviin.

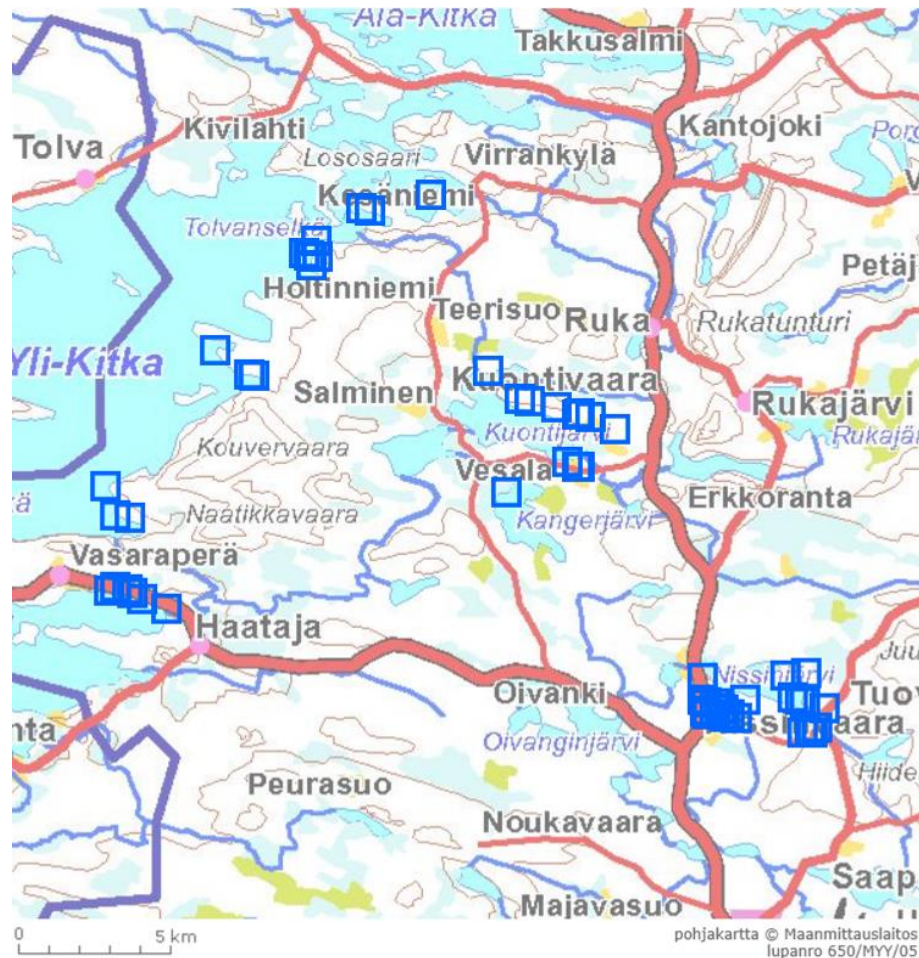
Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) toteuttaa valtakunnallisia alueidenkäytön tavoitteita. (Valtioneuvoston hyväksyntä 22.12.2009). Valtakunnalliseen inventointiin valitut kohteet antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä (Museovirasto). Kaava-alue ei sisällä valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Maakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia kohteita alueella on kaksi (Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993). Kohteet ovat Kesäniemen tila Kesäniemessä sekä Niskalan mylly Pyhäjoen Myllykoskessa. Kolmas maakunnallisesti merkittäväksi ehdotettu kohde on Lotvola Lotvolanniemessä Kangerjärven pohjoisrannalla (Pohjois-Pohjanmaan museon ehdotus). Paikallisesti merkittäviä kohteita on 18 (kaavassa).

Rakennusinventoinnin maastokäynnit tehtiin talvella ja kesällä 2013. Inventoinnissa tarkistettiin maastossa Kuusamon kaupungin aluerajausehdotuksen mukaisesti Yli-Kitkan rannoilla, Kuontijärven ympäristössä ja Nissinjärven rannoilla oleva 1950- ja 60-lukujen taitteeseen mennessä rakennettu rakennuskanta.

Inventointitiedot on päivitetty www-pohjaiseen KIOSKI-tietojärjestelmään. Rakennusinventoinnin ovat suorittaneet FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä arkkitehti Kai Tolonen ja arkkitehti Jaana Tahkokorpi. KIOSKI-tietojärjestelmään tässä rakennusinventoinnissa (Ruka-Kuusamon matkailualueiden osayleiskaavaan liittyvät inventoinnit -inventointihanke) tutkitut kohteet on esitetty sinisin neliöin seuraavassa kartassa. (Kaikkia inventoituja kohteita ei kuitenkaan arvotettu kokonaisuuksina paikallisesti merkittäviksi esim. pihapiiriin tehtyjen suurten muutosten vuoksi.) Maakunnallisesti ja paikallisesti merkit-

tävät kohteet on esitetty kaavakartalla sekä kuvattu lyhyesti tässä kaavaselostuksessa ja tarkemmin selostuksen liitteinä.

Rakennusinventoinnin kohteet (Kioski-tietojärjestelmän karttaesitys).

Inventointi aloitettiin maastotyöskentelyllä, jossa inventoitavat kohteet valokuvattiin. Maastokäyntien yhteydessä haastateltiin mahdollisuuksien mukaan paikallisia asukkaita ja kerättiin historiatietoja rakennusinventointia varten. Kuusamon kaupunki toimitti rakennustietoja, joista

saatiin mm. kohteiden rakennusvuosia. Kohteiden tiedot koottiin työn edetessä Kioski-tietojärjestelmään, jossa tiedot inventoiduista kohteista ovat nähtävissä välittömästi verkossa.

Kohteiden arvottaminen tehtiin yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan museon ja Kuusamon kaupungin kanssa. Arvottaminen perustuu lakiin rakennusperinnön suojelemisesta (8§), jonka mukaan *"Rakennus voidaan suojella, jos se on valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävä."*

Rakennuksen merkittävyys arvioidaan seuraavilla perusteilla:

- 1) harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);
- 2) historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus);
- 3) aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);
- 4) alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);
- 5) merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai
- 6) näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyyli-
piirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus)."

Kaavasuunnitteluvaiheessa paikallisesti merkittäviksi arvotetut kohteet on merkitty mahdollisina suojelumerkintöinä ja määräyksinä kaavaan. Kaavoituksen yhteydessä käydään keskustelut ja neuvottelut rakennusten omistajien ja Pohjois-Pohjanmaan ely-keskuksen, Pohjois-Pohjanmaan liiton sekä Pohjois-Pohjanmaan museon/Museoviraston edustajien kanssa. Tämän vaiheen tarkoituksena on, että kohteen merkitseminen kaavaan edustaa yhteistä tahtotilaa eri toimijoiden sekä etenkin kohteiden omistajien kanssa. Merkittävät kohteet edustavat kuusamolaista rakennusperintöä ja -kulttuuria, jota pyritään säilyttämään ja kehittämään mahdollisimman arvokkaassa muodossa myös tuleville sukupolville. Pihapiirit ovat osa tärkeää viihtyisää kylämaishuonetta ja asuinympäristöä sekä paikallishistoriaa.

Inventoidut maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät kohteet on esitetty tarkemmin kaavaselostuksen liitteinä olevissa kohdekorteissa. Kaavakarttaan merkittävät kohteet sekä niiden lyhyt kuvaus:

Valtakunnallisesti merkittävät kohteet:

sr 14 Autio, Rovaniementie 201 c (305-421-0007-0006)

Neliömäinen rantaan avautuva pihapiiri, jossa on vuonna 1946 rakennettu jälleenrakennuskauden pientalo sekä toinen asuinrakennus, ajallisesti kerroksellinen moneen otteeseen laajennettu navetta sekä talousrakennuksia. Rantapolun varressa on maalamaton matala hirsirunkoinen pyramidikattoinen (mahdollinen) kesänavetta, jota on käytetty lampolana. Museovirasto on arvottanut kaikki säilyneet pyramidikattoiset kesänavetat kulttuurihistoriallisista arvoiltaan valtakunnallisesti merkittäviksi rakennuksiksi (RKY 2009).

Maakunnallisesti merkittävät kohteet:

sr 1 Kesäniemi, Kesäniementie 41 (305-409-2-24)

Komealla paikalla rantatörmällä oleva ajallisesti kerroksellinen vanha pihapiiri, jonka hirsirakenteisia asuinrakennuksia on uudistettu viime vuosina. Rantatörmän hirsiaitit sekä uutta rakennuskantaa.

sr 2 Niskalan mylly Pyhäjoessa ja joen säilyneet patorakennelmat

Pyhäjoen Myllykoskessa 1910-luvulta oleva huonokuntoinen hirsimylly ja sen säilyneitä patorakennelmia.

sr-3 Lotvola, Lotvolantie 12 (305-416-44-2)

Lotvolanniemessä oleva vanha komea pihapiiri, jossa näkyvissä perinteinen alkuperäinen hirsirakentamistapa mm. päärakennuksen mutterikuistissa. Pihapiirissä ei asuta. Vanha asuinpaikka 1800-luvulta.

Paikallisesti merkittävät kohteet alueittain:

Nissinvaara

sr 4 Tuovilanniemen kulttuurimaisema, alue

Kapea Tuovilanniemi sijaitsee Nissinjärven itäpuolella. Tuovilanniemen kulttuurimaiseman muodostavat viljellyt pellot, hoidetut siistit pihapiirit ja tie keskeisesti niemen korkeimmalla kohdalla. Pihapiirejä on kolme, Ylämaa, Tuovila ja Niemitalo niemen kärjessä. Tuovilanniemi on vanhan asuinpaikka. Ylämaan pihapiiri on paikallisesti arvokas.

sr 5 Ylämaa, Tuovilantie 2 (305-411-58-2)

Tuovilanniementien risteyksessä oleva hyvin säilynyt ja kauniisti hoidettu pihapiirikokonaisuus, jonka vanhinta rakennuskantaa on ennen sotia rakennettu asuinrakennus sekä hirsinavetta. Pihapiirissä on myös jälleenrakennuskauden pientalo ja talousrakennuksia.

sr 6 Valkola, Kujalantie 2 b ja 9 b (305-411-93-10/19/20, 3 tunnusta)

Jälleenrakennuskauden pihapiiri, jonka alkuperäinen päärakennus on purettu ja talousrakennukset ovat alkuperäisemmässä asussa. Aitat. 1950-luvun navetta ja pihapiiri. Runsaasti rakennuskantaa eri aikakausilta. Vanha asuinpaikka.

sr 7 Kujala, Kujalantie 7 b (305-411-479-0)

Viljelysmaiseman keskellä ainakin talvisin tyhjillään oleva jälleenrakennuskauden pihapiiri, jossa on miltei alkuperäiskunnossa olevat vuonna 1958 rakennettu päärakennus, betonitiilinavetta ja sauna.

sr 8 Nissinvaaran koulu, Nissinjärventie 6 (305-411-106-29)

Nissinvaaran koulu on rakennettu entisen kylätien varteen jälleenrakennuskaudella. Koulua on remontoitu tarpeen mukaan vuosien varrella. Pihapiirissä on 2 punaista alkuperäisasuista puurakenteista talousrakennusta. Toinen on pieni sauna ja toinen talousrakennus, jonka päädyssä ovat ol-

leet mm. ulkokuussit. Pihapiirissä myös vaalea tiilipiippuinen 1960-luvulla rakennettu lämpökeskus, jossa on asunto.

Kuontivaara

sr 9 Laihola, Kuontivaarantie 26 (305-416-50-29)

Vuonna 1950 rakennettu kauniisti hoidettu jälleenrakennuskauden pientalon pihapiiri, jossa on asuinrakennus sekä alkuperäisasuissaan säilyneet hyväkuntoiset navetta sekä talousrakennukset.

sr 10 Kotirinne, Kuontivaarantie 27 (305-416-18-28)

Pihapiiri, jossa on päärakennus, hirsinavetta ja pieni ulkorakennus-varasto. Päärakennusta remontoidaan, talousrakennukset lähes alkuperäiskuntoisia. Navetan kunto on tyydyttävä, navetan takana olevan rankorakenteisen osan kunto huono. Pieni varasto on hyväkuntoinen.

sr 11 Luukkosen vanha pihapiiri, Kuontivaarantie 51 b (305-416-17-21)

Rannassa on vanha hirsirakenteinen Luukkosen pihapiiri, jonka päärakennus on vuodelta 1920. Pihassa myös kaksi aittaa, hirsinavetta ja romahtanut pieni vaja/konesuoja sekä lato. Pihapiiri on osa laidunta. Mahdollisesti Kuontivaaran ensimmäisiä asuinpaikkoja.

sr 12 Murto, Savelantie 11 (305-416-13-2)

Niittyjen ympäröimä vanha päärakennuksen ja luhtiaitan pihapiiri, jonka rannassa on myös uusi vapaa-ajanrakennus ja pieni lautasauna. Vanha asuinpaikka 1800-luvun loppupuolelta.

Yli-Kitkan koillisranta Vasaraperän Tyhjälahden pohjoisrannalta kohti Virrankylää

sr 13 Tuomela, Rovaniementie 191 a (305-421-0061-0002)

Tyhjälahden pohjoisrannalla oleva metsän ympäröimä nelimäinen pihapiiri, jossa on kaksi punaiseksi maalattua hirsirunkoista asuinrakennusta, joista toinen on rakennettu 1939, ja talousrakennuksia.

sr 15 Ojala, Rovaniementie 205 (305-421-0006-0012)

Tyhjälahden pohjoisrannalla oleva vuonna 1946 rakennetun jälleenrakennuskauden pientalon pihapiiri, jossa on asuinrakennus, kaksi alkuperäisasuisina säilynyttä talousrakennusta nurkittain pihan koilliskulmassa ja uudehko venevaja rannassa.

sr 16 Suomela, Rovaniementie 213 a (305-421-0021-0013)

Maisemallisesti komealle paikalle järven rantatörmälle vanhan kulkureitin (järvi) määrittämään suuntaan vuonna 1912 rakennetun päärakennuksen ajallisesti kerroksellinen pihapiiri, jossa useita talousrakennuksia.

sr 17 Törmänen, Jäkäläniementie 33 (305-421-0045-0002)

Ajallisesti kerroksellinen 1930-luvulta olevan päärakennuksen pihapiiri. Tila on ollut suurehko navetan koosta päätellen. Pihapiirissä on jäljellä vanhaa maatalouteen liittyvää rakennuskantaa, esim. aitat ja lato.

sr 18 Keränsniemen Keränen, Keränsniementie 21 (305-409-0035-0027)

1900-luvun alun pihapiiri, jossa nykyinen asuinrakennus 1950-luvulta. Pihapiirissä on paljon säilynyttä vanhaa rakennuskantaa sekä jälleenrakennuskauden rakennuksia. Muutoksia ja korjauksia on tehty tarpeen mukaan.

sr 19 Päivärinta, Rönnyrannantie 43 d (305-409-0013-0011)

Yli-Kitkan rannalla oleva 1920-luvun asuinrakennuksen vanha pihapiiri. Ajallisesti kerroksellisessa ison talon pihapiirissä on jäljellä vanhaa maatalouteen kuulunutta rakennuskantaa sekä uudempia tarpeen mukaan rakennettuja rakennuksia. Päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on 7 talousrakennusta.

sr 20 Rönnynniemi, Rönnynrannantie 47 (305-409-0012-0025)

Niemessä tien päässä olevan vuonna 1951 rakennetun pää-rakennuksen ja monikäyttöisen talousrakennuksen eli navetta-sauna-heinäladon pihapiiri on säilynyt melko hyvin alkuperäisessä asussaan.

sr 21 Lehtoniemi, Lehtonientie 24 a (305-422-0058-0010)

Niemen keskellä oleva neliömäinen pihapiiri, jonka läpi tie kulkee. Ajallisesti kerroksellisessa pihapiirissä on vanhaa hirsirakennuskantaa sekä vaaleaksi rapattu jälleenrakennuskauden pientalo vuodelta 1956 sekä navetta.

Muinaisjäännökset

Tämän kaavan yhteydessä on laadittu arkeologinen inventointi kahdessa eri vaiheessa. Kaavatyön aikana laadituissa inventoinneissa on tarkistettu aiemmin tunnettujen kohteiden kunto sekä inventoitu aiemmin tuntemattomia kohteita.

Alueelta tunnettiin ennen kesän 2010 inventointia kymmenen muinaisjäännöskohdetta. Inventoinnissa paikallistettiin lisäksi kahdeksan aiemmin tuntematonta muinaisjäännöstä. Inventointi kohdistettiin alueille, joihin osayleiskaavassa on osoitettu maankäyttöä.

Vuoden 2010 inventoinnissa havaitut muinaisjäännökset on käyty läpi osayleiskaavan liitteenä olevassa muinaisjäännösinventoinnissa. (Kulttuurintutkijain Osuuskunta Aura, 2010).

Vuoden 2012 arkeologinen inventointi tehtiin täydentämään vuonna 2010 laadittua Ruka-Kuusamon matkailualueen osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointia.

Työssä tarkastettiin kaava-alueeseen sisällytettyjen täydennysalueiden muinaisjäännösten näkökulmasta potentiaaliset alueet. Työn tavoitteena oli, että inventointiraportin perusteella voidaan saada riittävä ohjausvaikutus osayleiskaavaan..

Täydennysinventoinnin yhteydessä todettiin aiemmin tunnetun muinaisjäännöskohteen (Tatanki E) olevan aiemman tarkastuskertomuk-

sen mukaisessa kunnossa ja kohteesta tehtiin uusia havaintoja. Uusien havaintojen perusteella kohteen rajausta tarkastettiin. Toinen entuudestaan tunnettu alueella sijaitseva kohde oli vuonna 2010 inventoitu myllyn ja pärehöylän paikka ”Jyrkkäkoski”. Tämän kohteen osalta ei tehty lisähavaintoja.

Aiemmin tunnettujen kohteiden lisäksi alueelta paikallistettiin yksi tervahautakohde ja yksi irtolöytöpaikka. Tervahautaa suositellaan suojeltavaksi rauhoitusluokan 2 jäännöksenä. Irtolöytöpaikka ”Jäkälälahti” lienee aiemmin liittynyt kivikautinen asuinpaikka, joka on kuitenkin suurella todennäköisyydellä tuhoutunut nykyisen maankäytön tuloksena. Paikalla tehtyjen tutkimusten tuloksena ei kuitenkaan havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Kaava-alueella ovat seuraavat muinaisjäännökset tai muut muinaisjäännösrekisterin mukaiset kohteet:

Jokela	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Kivikautinen
Tunnus:	305010012
Numero / kirjain selvityksessä 2010	A
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 1

Lotvola (Huuhtaniemi)	
Tyyppi:	Kivirakenteet
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Rautakautinen
Tunnus:	305010028
Numero / kirjain selvityksessä 2010	B
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 2

Lehtoniemi	
Tyyppi:	Hautapaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	305010073
Número / kirjain selvityksessä 2010	C
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 3

Korkeaniemi, Yli-Kitka	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	305010136
Número / kirjain selvityksessä 2010	D
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 4

Korkeaniemi, Nissinjärvi	
Tyyppi:	Muinaisjäännösryhmät
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Esihistoriallinen
Tunnus:	305010137
Número / kirjain selvityksessä 2010	E
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 5

Noivionharjut	
Tyyppi:	Maarakenteet
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Esihistoriallinen
Tunnus:	305010164
Número / kirjain selvityksessä 2010	F
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 6

Välivaaran rinne	
Tyyppi:	Raaka-aineen hankintapaikat
Laji:	Mahdollinen muinaisjäännös

Ajoitus:	Kivikautinen
Tunnus:	305010188
Número / kirjain selvityksessä 2010	G
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 7

Välivaara	
Tyyppi:	Kivirakenteet
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Esihistoriallinen
Tunnus:	305010189
Número / kirjain selvityksessä 2010	H
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 8

Taivallahti SW	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Kivikautinen
Tunnus:	305010190
Número / kirjain selvityksessä 2010	I
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 9

Miikkulinkanta	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Kivikautinen
Tunnus:	1000006067
Número / kirjain selvityksessä 2010	J
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 10

Hangassuo	
Tyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000020764
Número / kirjain selvityksessä 2010	Uusi 1
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 11

Kotipuro	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Kivikautinen
Tunnus:	1000020766
Numero / kirjain selvityksessä 2010	Uusi 3
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 12

Räापyslampi	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Kivikautinen
Tunnus:	1000020770
Numero / kirjain selvityksessä 2010	Uusi 7
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 13

Räापyslampi 2	
Tyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Esihistoriallinen
Tunnus:	1000020771
Numero / kirjain selvityksessä 2010	Uusi 8
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 14 (kaksiosainen kohde)

Tatanki E	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Kivikautinen
Tunnus:	305010187
Numero / kirjain selvityksessä 2012	Kohde 1
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 15

Pikku kalliolampi	
Tyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000027077
Numero / kirjain selvityksessä 2012	Kohde 4
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 16

Niskalampi S	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Varhaismetallikautinen
Tunnus:	1000008669
Numero / kirjain selvityksessä 2010/2012	-
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 17

Tatanginjoki W	
Tyyppi:	Asuinpaikat
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Varhaismetallikautinen
Tunnus:	305010235
Numero / kirjain selvityksessä 2010/2012	-
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 18

Sikua-aho	
Tyyppi:	Maarakenteet
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Ajoittamaton
Tunnus:	1000014872
Numero / kirjain selvityksessä 2010/2012	-
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 19

Ihtinkivaara	
Tyyppi:	Kivirakenteet
Laji:	Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	Ajoittamaton
Tunnus:	1000006485
Número / kirjain selvityksessä 2010/2012	-
Merkintä ja numero kaavakartalla:	sm 20

Jyrkkäkoski	
Tyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000020765
Número / kirjain selvityksessä 2010/2012	Uusi 2 / Kohde 2
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 1

Myllykoski, Askinjoki	
Tyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000020767
Número / kirjain selvityksessä 2010	Uusi 4
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 2

Myllykoski, Naatikkajoki	
Tyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000020768
Número / kirjain selvityksessä 2010	Uusi 5
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 3

Noiviojoki	
Tyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000020769
Número / kirjain selvityksessä 2010	Uusi 6
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 4

Tatanginharju	
Tyyppi:	Puolustusvarustukset
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	
Número / kirjain selvityksessä 2012	Kohde 3
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 5
HUOM:	Käyttötarkoitus tarkastettu Pohjois-Pohjanmaan museon toimesta 12/2014. Selvityksessä 2012 todettu virheellisesti tervahaudaksi.

Pikku-Nissi	
Tyyppi:	Puolustusvarustukset
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000019909
Número / kirjain selvityksessä 2012	-
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 6

Ikkunusjoki	
Tyyppi:	Puolustusvarustukset
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000019906
Número / kirjain selvityksessä 2012	-
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 7

Tuovila	
Tyyppi:	Puolustusvarustukset
Laji:	Muu kulttuuriperintökohde
Ajoitus:	Historiallinen
Tunnus:	1000019907
Numero / kirjain selvityksessä 2012	-
Merkintä ja numero kaavakartalla:	s 8

Muinaisjäännösrekisterin tiedot karttuvat ja päivittyvät tutkimusten, inventointien ja tarkastusten myötä.

3.2 Aluetta koskevat selvitykset

Suunnittelutyön lähtökohtina on selvitetty aineistoa nykytilasta, suoje-lukohteista alueella ja koottu aluetta koskevat valtakunnalliset, maa-kunnalliset ja kunnalliset suunnitelmat.

Alueelle on laadittu osayleiskaavatyön yhteydessä seuraavat selvityk-set:

- Liikenneolojen kehittämisselvitys (Destia Oy, 2013)
- Rakennusinventointi (FCG, 2013)
- Muinaisjäännösinventointi (Kulttuurintutkijain Osuuskunta Aura, 2010)
- Muinaisjäännösinventointi, täydennysalueet (FCG, 29.9.2012)
- Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys (FCG, 2.9.2009)
- Kuusamo-Ruka välialueen osayleiskaavan luontoselvitys (FCG, 11.3.2011)
- Kuusamo-Ruka välialueen osayleiskaavan luontoselvityksen tar-kennukset (FCG, 10.12.2014)
- Kitkajärven ranta-alueen mitoitustarkastelu (FCG 9.3.2015)

3.3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoit-teet

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätöksellä valtioneuvosto korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista aluei-denkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastomuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

MRL 22 §:n mukaan Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea asioita, joilla on:

- 1) aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikenne- tai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- 2) merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- 3) valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyYTEEN, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita annettaessa on otettava huomioon MRL:n 1 §:ssä säädetyt lain yleiset tavoitteet ja 5 §:ssä säädetyt alueiden käytön suunnittelun tavoitteet.

Suunnittelualueita koskevat seuraavat alueidenkäyttötavoitteet:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityk-sen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdys-kuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hy-vää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alu-eet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsä-alueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolin-

jauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

3.4 Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava 2030 on hyväksytty Pohjois-Pohjanmaan liittovaltuustossa 11.6.2003, vahvistettu ympäristöministeriössä 17.2.2005 ja kaava on tullut lainvoimaiseksi Korkeimman hallinto-oikeuden 25.8.2006 tekemällä päätöksellä.

Pohjois-pohjanmaan maakuntakaavassa esitetyt merkinnät kaava-alueella:

Merkintä: **kk-4**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Koillis-Suomen aluekeskuksen ydinalue, jota kehitetään kansainvälisenä matkailu- ja kaupunkikeskukseksi.

Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää toiminnallisesti monipuolisen sekä maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti korkeatasoisen matkailukaupungin kehittämistä Kuusamon kaupunkikeskustan ja Rukan matkailukeskuksen muodostaman kaksoiskeskuksen varaan.

Merkintä: **mv-1**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan ympäristöarvojen, matkailun ja virkistyskannalta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä aluekokonaisuuksia.

Kehittämisperiaatteet: Ruka-Oulanka-Kitka: Alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun monielinkeinoin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä.

Merkintä: **at**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maaseutuasutuksen kannalta tärkeitä kyläkeskuksia, jotka ovat toimintapohjaltaan vahvoja, aluerakenteen

tai ympäristötekijöiden kannalta tärkeitä tai sijaitsevat taajaman läheisyydessä.

Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa on pyrittävä vahvistamaan sovittamalla yhteen asumisen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi. Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan siten, että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti olevan kyläasutuksen sekä tie- ja tietoliikennetyksien läheisyyteen.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeuttamiseen kyläkokonaisuuteen ja -ympäristöön, vesihuollon järjestämiseen ja hyvien peltoalueiden säilyttämiseen maatalouskäytössä.

Merkintä: **V**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä retkeily-, ulkoilu-, urheilu- ja virkistysalueita.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen virkistyskäytön kehittämiseen ja ympäristöarvojen säilymiseen. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on luotava edellytykset seudullisten virkistyskäytön verkostojen toteuttamiselle. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukainen ympäristökeskuksen lausunto.

Merkintä: **R**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan pääasiassa loma-asumiselle ja matkailua palveleville toiminnoille rakentamisalueita niihin kuuluvine liikenne-, virkistys- yms. alueineen.

Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen tarkoituksenmukaisimpaan käyttöön loma-asunto- ja matkailutoimintojen kannalta, toimintojen mitoitukseen sekä aluevarausten yhteensovittamiseen.

Merkintä: **SL**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys: Alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta, vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukainen ympäristökeskuksen lausunto.

Merkintä: **MY-hs**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen harjajensuojeluohjelman mukaiset harjajalueet ja muut vähintään seudullisesti arvokkaat harjajalueet.

Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei maisemakuvaa turmella, luonnon merkittäviä kauneusarvoja tai erikoisia luonnonesiintymiä tuhota eikä luonnonoloissa aiheuteta huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia.

Lisäksi maakuntakaavassa Ruka-Kuusamo matkailualueen osayleiskaavan suunnittelualueella on osoitettu seuraavia alueita ja kohteita:

Poronhoitoalue

luonnon monikäyttöalue

Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue.

virkistys- ja matkailukohde

tärkeä pohjavesivyöhyke

pohjavesialue

muinaismuistokohde

kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti

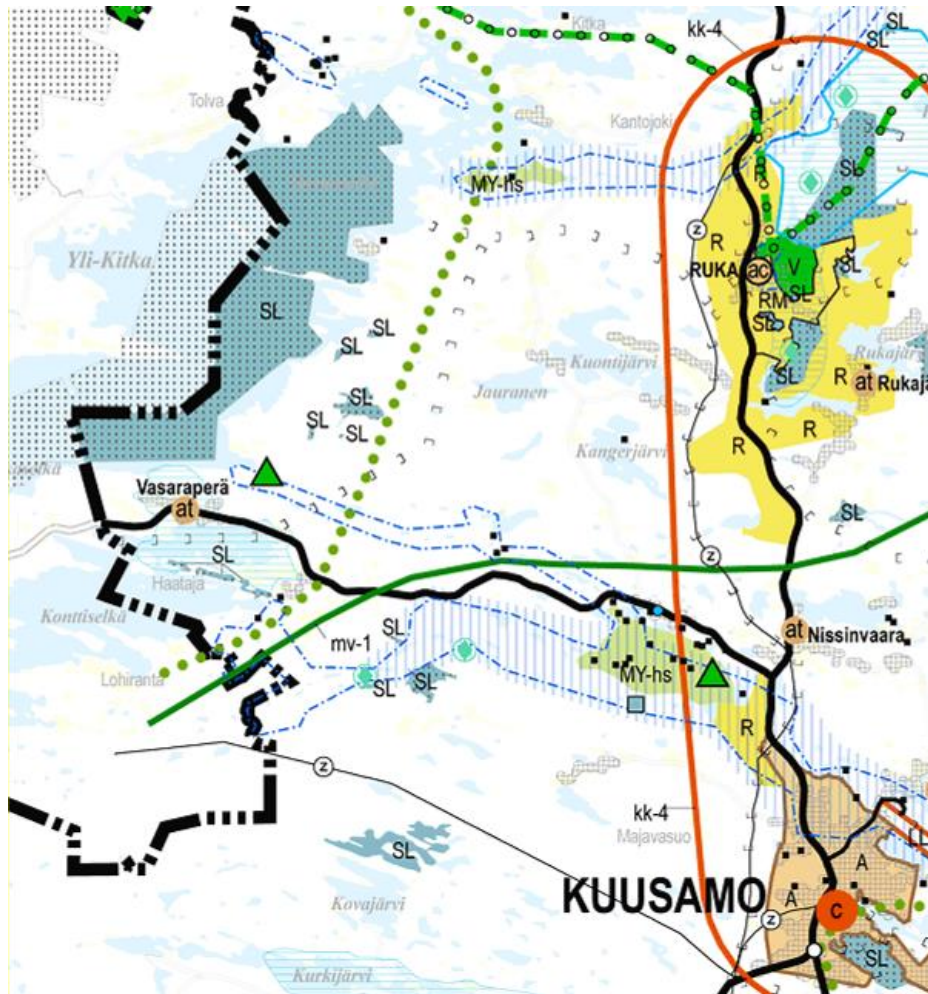
nykyinen tie

tärkeä vaellusreitti

moottorikelkkailureitti

pääsähköjohto 110 kV

viheryhteystarve

Ote voimassa olevasta maakuntakaavasta

Koko maakuntakaavan aluetta koskevia alueidenkäytön periaatteita ja yleismääräyksiä:

MAA- JA METSÄTALOUS

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhte- näisten peltoalueiden säilyminen tuotantokäytössä. Maaseutua kehitet- täessä on pyrittävä sovittamaan yhteen asutuksen tavoitteet ja maata- louden, mukaan lukien karjatalouden, toimintaedellytykset.

Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden ja - yksiköiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteensovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.

RANTOJEN KÄYTTÖ

Kehittämisperiaatteet:

Turvataan tasapuoliset mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön va- raamalla rantaa riittävästi yleiseen virkistykseen. Varaudutaan loma- asutuksen kasvun jatkumiseen ja eri tyyppisten loma-asuntoalueiden kysyntään: perinteinen omarantainen asutus järviolueilla, tiivis loma- kylä-tyyppinen asutus merenrannikolla ja matkailukeskusten läheisyy- dessä. Tavoitteena on hyvien vapaa-ajan ympäristöjen muodostami- nen tasapuolisesti eri käyttäjäryhmille. Rakentamista ohjataan sieto- kyvyltään hyville rannoille. Rakentamattomien ja pienten vesistöjen rannoille rakentamista ei suositeta. Maisemallisesti keskeiset ja arat ran- nat jätetään rakentamisen ulkopuolelle.

Vakituisen asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suositetaan kylä- keskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä. Suunnitelmal- lisella asuntorakentamisella tuetaan erityisesti maaseudun asutuksen ja palvelujen säilymistä.

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ranta- alueen ympäristöolosuhteet, vesihuollon järjestäminen sekä rakennus- oikeuden, yhteiskäyttöalueiden ja yleisten alueiden tasapuolinen ja- kautuminen eri maanomistajille. Yksityiskohtaisemmissa kaavoissa voidaan enintään puolet rantaviivasta osoittaa rakennusmaaksi. Pienis- sä vesistöissä rantarakentamisen mitoituksessa tulee lisäksi ottaa huomioon vesistön sietokyky ja vesipinta-ala. Pienissä saarissa mitoituksen tulee perustua saaren pinta-alaan.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen on aloitettu syk- syllä 2010. Kaavan tarkistaminen ja täydentäminen on katsottu tar-

peelliseksi mm. jo toteutuneiden ja vireillä olevien lainmuutosten, tarkistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uuden maakuntasuunnitelman ja liiton muiden strategioiden toteuttamiseksi.

Ensimmäisessä vaiheessa (1. vaihekaava) käsiteltävät aihepiirit ovat:

- energiantuotanto ja -siirto (manneralueen tuulivoima-alueet, merituulivoiman päivitykset, turvetuotantoalueet)
- kaupan palvelurakenne ja aluerakenne, taajamat
- luonnonympäristö (soiden käyttö, geologiset muodostumat, suojelualueiden päivitykset)
- liikennejärjestelmän (tieverkko, kevyt liikenne, raideliikenne, lentoliikenne) ja logistiikka alueiden merkintöjen päivitykset

Maakuntavaltuusto hyväksyi 1. vaihemaakuntakaavan 2.12.2013. Ympäristöministeriö vahvisti 1. vaihemaakuntakaavan 23.11.2015.

Pohjois-pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa esitetyt merkinnät kaava-alueella:

Merkintä: **SL**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys: alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta, vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä. Rakennuslu-pahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 § mukainen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

Merkintä: **ge-1**

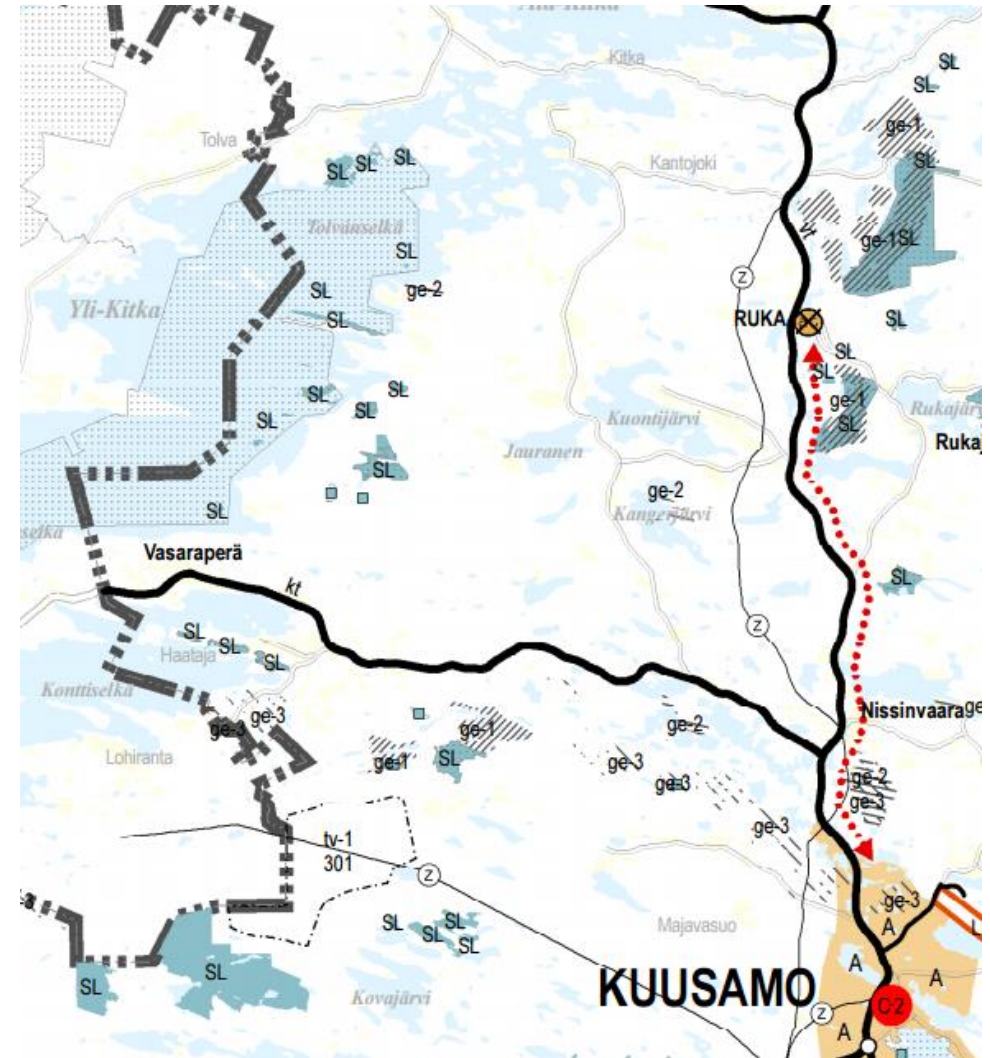
Kuvaus: maisemakallioalue

Merkintä: **ge-2**

Kuvaus: moreenimuodostuma

Merkintä: **ge-3**

Kuvaus: tuuli- ja rantakerrostuma

Ote 1. vaihemaakuntakaavasta

Lisäksi ensimmäisessä vaihekaavassa Ruka-Kuusamo matkailualueen osayleiskaavan suunnittelualueella on osoitettu seuraavia merkintöjä:

Pääsähköjohto 110 kV
kevyen liikenteen yhteystarve
nykyinen tie

2. vaihemaakuntakaavassa käsitellään koko maakunnan alueidenkäyttöä seuraavien teemojen osalta:

- maaseudun asutusrakenne
- kulttuuriympäristöt
- virkistys- ja matkailualueet
- seudulliset materiaalikeskus- ja jätteenkäsittelyalueet
- seudulliset ampumaradat
- puolustusvoimien alueet

Maakuntavaltuusto hyväksyi 2. vaihemaakuntakaavan 7.12.2016.

Pohjois-pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavassa esitetyt merkinnät kaava-alueella:

Merkintä: **mv-1**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan ympäristöarvojen, matkailun ja virkistuksen kannalta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä aluekokonaisuuksia.

Kehittämisperiaatteet: Ruka-Oulanka-Kitka: Alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun monielinkeinoihin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä.

Merkintä: **at**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maaseutuasutuksen kannalta tärkeitä kyläkeskuksia, jotka ovat toimintapohjaltaan vahvoja, aluerakenteen tai ympäristötekijöiden kannalta tärkeitä tai sijaitsevat taajaman läheisyydessä.

Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa on pyrittävä vahvistamaan sovittamalla yhteen asumisen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi. Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan siten, että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti olevan kyläasutuksen sekä tie- ja tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeuttamiseen kyläkokonaisuuteen ja -ympäristöön, vesihuollon järjestämiseen ja hyvien peltoalueiden säilyttämiseen maatalouskäytössä.

nejärjestelyiltään selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi. Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan siten, että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti olevan kyläasutuksen sekä tie- ja tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeuttamiseen kyläkokonaisuuteen ja -ympäristöön, vesihuollon järjestämiseen ja hyvien peltoalueiden säilyttämiseen maatalouskäytössä.

Merkintä: **V**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä, viheralueverkoston kannalta tärkeitä retkeily-, ulkoilu-, urheilu- ja virkistysalueita.

Suunnittelumääräykset: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen virkistyskäytön kehittämiseen ja ympäristöarvojen säilymiseen. Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota alueen eri käyttömuotojen tarkoituksenmukaiseen yhteensovittamiseen. Oulun Virpiniemen ja Salonselän alueilla erityistä huomiota tulee kiinnittää maa-ainesten oton ja yleisen virkistyskäytön yhteensovittamiseen sekä maa-ainesten ottoalueiden määrittämiseen. Alueilla on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkintä: **R**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan rakentamisalueita pääasiassa matkailu- ja palvelualueille toimintoille ja loma-asumiselle

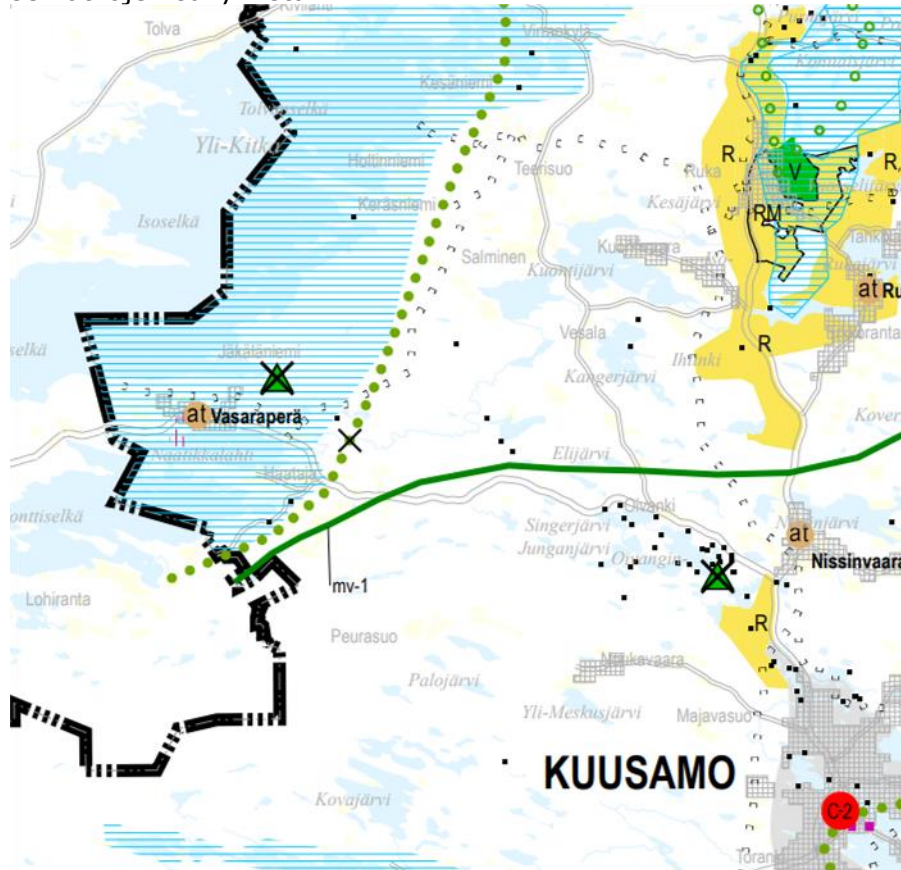
Suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen tarkoituksenmukaisimpaan käyttöön loma-asunto- ja matkailutoimintojen kannalta, toimintojen mitoitukseen sekä aluevarausten yhteensovittamiseen.

Merkintä: **MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (päivitysinventointi 2013–2015). Luettelo alueista on esitetty kaavaselostuksessa.

Suunnittelumääräykset: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä

maisema- ja kulttuuriarvot. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä.

Ote 2. vaihemaakuntakaavasta

Lisäksi 2. vaihemaakuntakaavassa Ruka-Kuusamo matkailualueen osayleiskaavan suunnittelualueella on osoitettu seuraavia alueita ja kohteita:

tärkeä ulkoilu- tai retkeilyreitti
moottorikelkkailureitti

2. vaihemaakuntakaavasta Ruka-Kuusamo matkailualueen osayleiskaavan suunnittelualueen osalta on poistettu seuraavat merkinnät:

matkailu- ja virkistyskohde
luonnon monikäyttöalue

3. vaihemaakuntakaavassa käsitellään maakunnan alueidenkäyttöä seuraavien teemojen ja aihealueiden osalta:

- Pohjavesi- ja kiviainesalueet (POSKI-hanke)
- Mineraalipotentiaali- ja kaivosalueet (PORTTI-selvitys)
- Oulun seudun liikenne ja maankäyttö (Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030)
- Tuulivoima-alueiden tarkistukset
- Vaalan ja Himangan kaavamerkintöjen tarkistukset
- Muut tarvittavat päivitykset

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto on kokouksessaan 11.6.2018 hyväksynyt Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan.

Pohjois-pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa esitetyt merkinnät kaava-alueella:

Merkintä: ARVOKAS VESISTÖ

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan lohikannan elvytysohjelmaan sisältyvien sisältyneiden jokien pääuomat, uhanalaisen eliölajiston kannalta erityisen arvokkaita virtavesistöjä ja muita erityisiä luonnon- tai kalatalousarvoja omaavia vesistöjä.

Suunnittelumääräys: Maakuntakaavassa av-merkinnällä osoitettujen vesistöjen tilaan vaikuttavat toimenpiteet on suunniteltava siten, ettei vesistöjen luonnon- tai kalatalousarvoja vaaranneta.

Merkintä: POHJAVESIALUE

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankintaa varten tärkeät (I luokka / 1-luokka) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokka) / muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (2-luokka) pohjavesialueet.

Suunnittelumääräykset: Pohjavesien pilaantumis- ja muuttumisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle tärkeistä ja vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista tai riskien syntyminen on estettävä riittävin vesiensuojelutoimenpitein. Alueella tulee huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamisesta.

Merkintä: **TÄRKEÄ POHJAVESIVYÖHYKE**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan laajoja, useista pohjavesialueista muodostuvia vyöhykkeitä, jotka soveltuvat pohjaveden ottamiseen maakunnallista tai seudullista tarvetta varten.

Merkintä: **kk-4**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Koillis-Suomen aluekeskuksen ydinalue, jota kehitetään kansainvälisenä matkailu- ja kaupunkikeskukseksi.

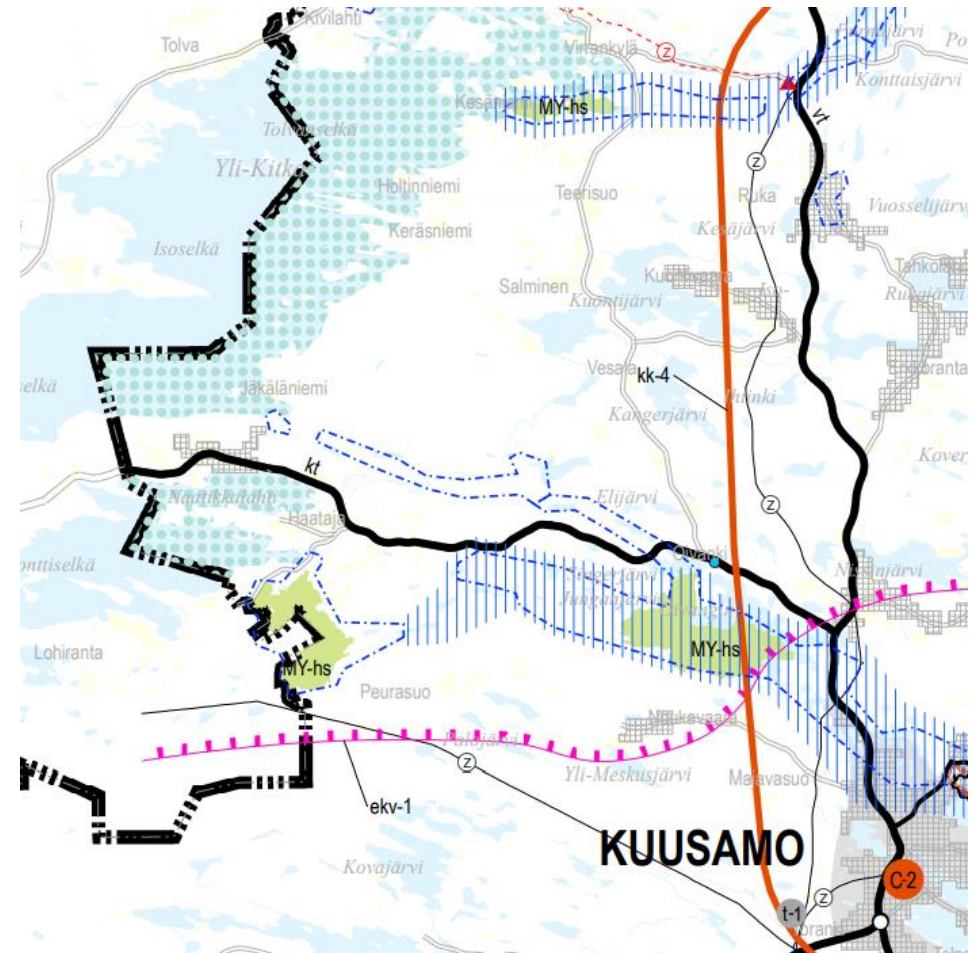
Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää toiminnallisesti monipuolisen sekä maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti korkeatasoisen matkailukaupungin kehittämistä Kuusamon kaupunkikeskustan ja Rukan matkailukeskuksen muodostaman kaksoiskeskuksen varaan.

Merkintä: **MY-hs**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen harjujensuojeluohjelman mukaiset harjualueet ja muut vähintään seudullisesti arvokkaat harjualueet.

Suunnittelumääräys:

Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei maisemakuvaa turmella, luonnon merkittäviä kauneusarvoja, erikoisia luonnonesiintymiä tai muinaisjäännöksiä tuhota eikä luonnonoloissa aiheuteta huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia.

Ote 3. vaihemaakuntakaavasta

Merkintä: **ekv-1**

Kuvaus: Merkinnällä osoitetaan sellaisia vyöhykkeitä, joissa on todettu merkittäviä malmi- ja mineraalivarantoja.

Lisämerkinnällä -1 osoitetulla mineraalipotentialivyöhykkeellä on erityistä yhteensovittamisen tarvetta esimerkiksi asumisen, matkailun tai muun merkittävän alueellisen erityispiirteen kanssa.

Kehittämisperiaatteet:

Alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistettäessä Mikäli alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistetään, sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset sekä alueiden erityispiirteet.

Lisäksi 3. vaihemaakuntakaavassa Ruka-Kuusamo matkailualueen osayleiskaavan suunnittelualueella on osoitettu seuraavia alueita ja kohteita:

pääsähköjohto 110 kV
valtatie (vt)
kantatie (kt)
poronhoitoalue

Koko 3. vaihemaakuntakaavan aluetta koskevia alueidenkäytön periaatteita ja yleismääräyksiä:

TUULIVOIMALOIDEN RAKENTAMINEN

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimala-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulipuistoja, jotka eivät ole merkitykseltään seudullisia.

Perämeren rannikkoalueella tuulivoimarakentaminen tulee sijoittaa ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimaloiden sijoittamista myös muille alueille, mikäli se ei merkittävästi lisää tuulivoimarakentamisesta aiheutuvia haitallisia yhteisvaikutuksia asutukseen, maisemaan, linnustoon tai muuhun ympäristöön.

Tuulivoimalat tulee lähtökohtaisesti sijoittaa linnuston kannalta tärkeiden alueiden ulkopuolelle. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimarakentamista myös näille alueille, mikäli tuulivoimarakentaminen ei heikennä alueiden linnustoarvoja. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa voimalat tulee sijoittaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen, luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, harjujen-suojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan luo -alueiden ja seudullisesti merkittävien virkistysalueiden ulkopuolelle.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan ja linnustoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäytävään.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvittävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on kuultava puolustusvoimia. Suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet.

MAA- JA METSÄTALOUS

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhte näisten peltoalueiden säilyminen tuotantokäytössä. Maaseutua kehitettäessä on pyrittävä sovittamaan yhteen asutuksen tavoitteet ja maatalouden, mukaan lukien karjatalouden, toimintaedellytykset. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden ja -yksiköiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteensovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.

RANTOJEN KÄYTTÖ

Kehittämisperiaatteet:

Turvataan tasapuoliset mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön varaaamalla rantaa riittävästi yleiseen virkistykseen. Varaudutaan loma-asutuksen kasvun jatkumiseen ja eri tyyppisten loma-asuntoalueiden kysyntään: perinteinen omavarainen asutus järviolueilla, tiivis lomakylätyyppinen asutus merenrannikolla ja matkailukeskusten läheisyydessä. Tavoitteena on hyvien vapaa-ajan ympäristöjen muodostaminen tasapuolisesti eri käyttäjäryhmille.

Rakentamista ohjataan sietokyvyltään hyvillä rannoilla. Rakentamattomien ja pienten vesistöjen rannoille rakentamista ei suositeta. Maisemallisesti keskeiset ja arat rannat jätetään rakentamisen ulkopuolelle. Vakituisten asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suositetaan kyläkeskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä. Suunnitelmalisella asuntorakentamisella tuetaan erityisesti maaseudun asutuksen ja palvelujen säilymistä.

TULVARISKIEN HALLINTA

Yleismääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden vaikutukset ja viranomaisten selvitysten mukaiset tulva-alueet ja tulviin liittyvät riskit. Uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille, jollei voida osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan. Suunnitelmaessa tulville herkkiä toimintoja tulee tulvasuojelusta vastaavalle alueelliselle ympäristöviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

ERITYISTOIMINNOT / VAARA-ALUEET

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Vaarallisia kemikaaleja käyttävää tai varastoivaa laitosta ympäröivän konsultointivyöhykkeen yksityiskohtaiseen suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suunnitelmaessa riskille alttiiden toimintojen, kuten asuinalueiden, vilkkaiden liikenneväylien, yleisölle tarkoitettujen kokoontumistilojen ja sairaaloiden sijoittumista vyöhykkeen sisälle on kaavaa laadittaessa pyydettävä palo- ja pelastusviranomaisen ja tarvittaessa TUKES:n lausunto.

RAKENTAMISRAJOITUS

Virkistys- ja suojelualueiksi sekä liikennettä ja teknistä huoltoa varten maakuntakaavassa osoitettuja alueita koskee maankäyttö- ja rakennuslain 33 § mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Rajoitus ei koske virkistys- ja matkailukohteen kohdemarkintää, kehittämisperiaatemarkintöjä eikä alueiden erityisominaisuuksia kuvaavia markintöjä.

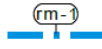
3.5 Yleiskaavat

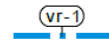
Kuusamon oikeusvaikutteinen, strateginen yleiskaava 2030

Kuusamon kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 11.12.2012, § 283 koko kunnan yleiskaavan päivittämisestä. Päivitystyössä käsiteltiin luonnonvarojen käytön, matkailun ja virkistystyön, kaupan ja liikenteen, kulttuurin, maaseudun asutusrakenteen sekä teknisen huollon kysymyksiä. Yleiskaavatyön pohjaksi tehtiin luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelma, joka valmistui vuoden 2014 alussa. Työn aikana koottiin yhteen tiedot olevista luonnonvaroista ja tehtiin mm. niiden hyödyntämistä koskeva sidosryhmäkysely. Työn lopuksi muodostettiin luonnonvarojen hyödyntämistä ja muiden elinkeinojen yhteensovittamista koskevia yleiskaavan tavoitteita.

Kuusamossa on voimassa koko kunnan strateginen yleiskaava vuodelta 2008. Yleiskaava on oikeusvaikutteinen, mutta siinä määräykset ovat muodoltaan tavoitteellisia.

Kaava hyväksyttiin Kuusamon kaupunginvaltuustossa 13.12.2016. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi päätöksellään 12.6.2018 ja korjauksellaan 19.6.2018 kaavan rm-1 ja vr-1 -aluevaraukset. Kuusamon kaupunki on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa asiaan liittyen. Strategisessa osayleiskaavassa suunnittelualueita koskevat seuraavat merkinnät (joista edellä mainitut rm-1 ja vr-1 -merkinnät eivät ole lainvoimaisia):

	KYLÄALUE TAI TAAJAMAPALVELUJEN LÄHIVYÖHYKE Ensisijainen uudisasutuksen sijoittumisvyöhyke, jolta on korkeintaan 3 km:n etäisyys koulu- tai kauppapalveluihin.
	VAPAA-AJAN ASUMISEN KEHITTÄMISVYÖHYKE Merkinnällä on osoitettu vesistöjen rannoilla sijaitsevia vyöhykkeitä, joita voidaan kehittää erityisesti vapaa-ajanasumisen ympäristönä. Alueiden kehittäminen tukee olevia kyliä. Vyöhykkeellä edistetään lisäksi rantojen ja vesistön virkistyskäyttämömahdollisuuksia sekä monipuolisia maaseutuelinkeinoja. Rakentamista tulee tarvittaessa ohjata rantayleiskaavoilla tai ranta-asemakaavoilla.
	MATKAILUN YDINALUE Alue on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä matkailu- ja virkistysalue, jonka kehittäminen mahdollistetaan vaalimalla vesistöjen ja ympäristön tilaa. Tarkemmassa suunnittelussa ydinalueelle muodostetaan päiväreitteilyyn tarkoitettuja reittejä ja virkistyskohteita. Maa- ja porotalous sekä muu maankäyttö on alueella mahdollista muiden kaavamerkintöjen mukaisesti. Metsätalous on alueella sallittu metsälain mukaisesti ja poronhoito poronhoitolain mukaisesti. Suojelualueiden ulkopuolella maa-aineslain mukainen maa-ainesten otto ja murskaus ovat sallittuja. Alueella ei voida harjoittaa kaivos-, rikastus- ja jalostustoimintaa. Kuusamo kaupunki ei kaavoita alueelle kaivostoimintaa tai rikastus- ja jalostuslaitoksia.

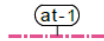

MATKAILU- JA VIRKISTYSPALVELUJEN ALUE

Alue on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä virkistysalue, jolle osoitettavien toimintojen tulee tukea toiminnan säilymistä. Alueen kehittämisessä tulee vaalia vesistöjen ja ympäristön tilaa. Tarkemmassa suunnittelussa tulee muodostaa seudullisesti jatkuvia reitistöjä ja virkistysalueita sekä vaalia alueen arvokkaita maisema- ja ympäristöalueita ja -kohteita.

Maa- ja porotalous sekä muu maankäyttö on alueella mahdollista muiden kaavamerkintöjen mukaisesti. Metsätalous on alueella sallittu metsälain mukaisesti ja poronhoito poronhoitolain mukaisesti. Suojelualueiden ulkopuolella maa-ainesten mukainen maa-ainesten otto ja murskaus ovat sallittuja.

Kaivoslain mukainen rikastus ja jalostus eivät ole alueella sallittuja, mutta louhiminen voidaan sallia tarkoin ehdoin määriteltynä siten, että alueelle ei synny merkittäviä maisemavaurioita tai kohtuuttomia ympäristövaikutuksia. Kaivostointainta ei voi sijoittaa 1 km lähemmäksi isoja ja keskisuuria järviä ja jokia (pinta-alaltaan yli 1000 ha).

KITKAN YMPÄRISTÖN KYLIEN KEHITTÄMISALUE

Alueella kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, asutusta, matkailupalveluja ja kulttuuriympäristöjä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa asutus ja loma-asutus tulee sijoittaa olevan rakenteen yhteyteen. Rannan ja vesistön yleinen virkistyskäyttö on turvattava.

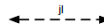
KAUPALLISEN, KOTITARVE- JA VIRKISTYSKALASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ VESISTÖ

Kaupallisen, kotitarve- ja virkistyskalastuksen kannalta tärkeä vesistö, jonka veden laatu tulee säilyttää hyvänä. Kalaston lisääntymisen kannalta tärkeitä kutualueita ei saa turmella ja tarvittaessa ne on pyrittävä palauttamaan luonnon mukaiseen tilaan. Vesistön hoidossa tulee huomioida kalastusalueen, osakaskuntien ja vesialueen omistajien päätökset.

KOTITARVE- JA VIRKISTYSKALASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ VESISTÖ

Kotitarve- ja virkistyskalastuksen kannalta tärkeä vesistö, jonka veden laatu tulee säilyttää hyvänä. Kalaston kutualueet tulee säilyttää ja tarvittaessa ne on pyrittävä palauttamaan luonnonmukaiseen tilaan.

JOUKKOLIIKENTEEN KEHITTÄMISKÄYTÄVÄ TAI YHTEYSTARVE

Kuusamon lentokentältä järjestetään kaikilta lennoilta joukkoliikenteen jatkoeyhteydet Rukalle, Kuusamon keskustaan, Sallatunturille, Suomutunturille ja Taivalvaaralle.

KEVYEN LIIKENTEEN YHTEYSTARVE

KEVYTLIIKENTEEN JA ULKOILUREITTIEN ERITASOYHTEYDEN TARVE

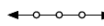
MAASTOPYÖRÄILYREITISTÖN KEHITTÄMISTARVE

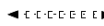
SEUDULLISEN ULKOILUREITISTÖN KEHITTÄMISTARVE

ULKOILUREITISTÖN KEHITTÄMISTARVE

MELONTAREITIN KEHITTÄMISTARVE

MOOTTORIKELKKAREITIN KEHITTÄMISTARVE

RAUTATIELIIKENTEEN YHTEYSTARVE

Toiminnassa varaudutaan Taivalkoski-Kajaani välisen rautatien jatkamiseen raja-asemalle sekä selvitetään Taivalkosken radan jatkaminen Kuusamon ja Rukatunturin kautta Kemijärvelle.

Rautatien linjaus suunnitellaan hankkeen käynnistyessä.

Rautatieasemat/-seisakit tulee sijoittaa Rukalle, lentokentälle, Kuusamoon ja tavaraliikenteen terminaali-alueelle.

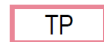

YMPÄRISTÖ- TAI MAISEMAVAURION KORJAUSTARVE

Aluetta suunniteltaessa on otettava huomioon yritystoiminnan, virkistyskäytön ja matkailun edellyttämät maisemalliset laatuvaatimukset.

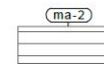

KEHITETTÄVÄ ENERGIAHUOLLON ALUE / BIOVOIMALA

KEHITETTÄVÄ TYÖPAIKKA-ALUE

Alue on ensisijaisesti varattu luontopääkaupungin yritys- ja innovaatiopiiston hankkeita varten. (Koillismaa 2014-elinvoimaohjelma)

MAISEMALLISESTI ARVOKAS ALUE

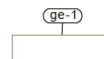
Maakunnallisesti arvokas maisema-alue Alueen käytössä, suunnittelussa ja metsien hoidossa tulee edistää maisema-arvojen säilymistä.

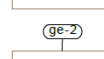
MAISEMALLISESTI ARVOKAS ALUE

Paikallisesti arvokas maisema-alue

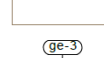
Paikallisesti arvokas maisema-alue, jonka rajausta tulee tarkentaa alennusteisessa suunnittelussa. Alueen käytössä ja suunnittelussa tulee huomioida maiseman arvot. Maatalous, porotalous ja metsähoito ovat alueella sallittua. Metsähoitossa noudatetaan metsälain säädöksiä. Maa-ainesten otto ja murskaus on sallittua ja se tulee suunnitella siten, ettei se aiheuta kohtuuttomia maisemahaittoja.

MAISEMAKALLIOALUE

MOREENIMUODOSTUMA

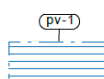

TUULI- JA RANTAKERROSTUMA

ARVOKAS HARJUALUE

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavan mukaiset arvokkaat harjualueet ja harjujen suojeluohjelmaan kuuluvat alueet.

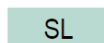

TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE, I-II LUOKAT

Alueelle ei saa osoittaa pohja- tai pintaveden laatua vaarantavia toimintoja.

NATURA-2000 VERKOSTOON KUULUVA ALUE

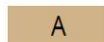
LUONNONSUOJELUALUE

Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka on suojeltu tai tarkoitettu suojeltaviksi luonnonsuojelulain nojalla sekä valtion mailla sijaitsevat suojeluohjelman mukaiset alueet. Alueiden palveluvarustusta kehitetään mahdollisuuksien mukaan monipuoliseksi, luonnonsuojeluvarvot huomioon ottaen. Kulkua ohjataan rakenteilla ja tarvittaessa rajoituksin.

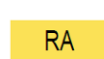
KYLÄALUE

Merkinnällä on osoitettu kylät, jotka toimivat ympäröivän maaseudun asutuskeskittymänä. Kylien kehittämisen tulee nojautua olemassa oleviin vahvuuksiin. Rakentamisen sijoittamisessa tulee ottaa huomioon elinkeinotoiminnan vaatimusten ohella ympäristö- ja maisematekijät.

ASUNTOALUE

Merkinnällä on osoitettu Kuusamon ja Rukan keskustaajamiin liittyvät asuntoalueet.

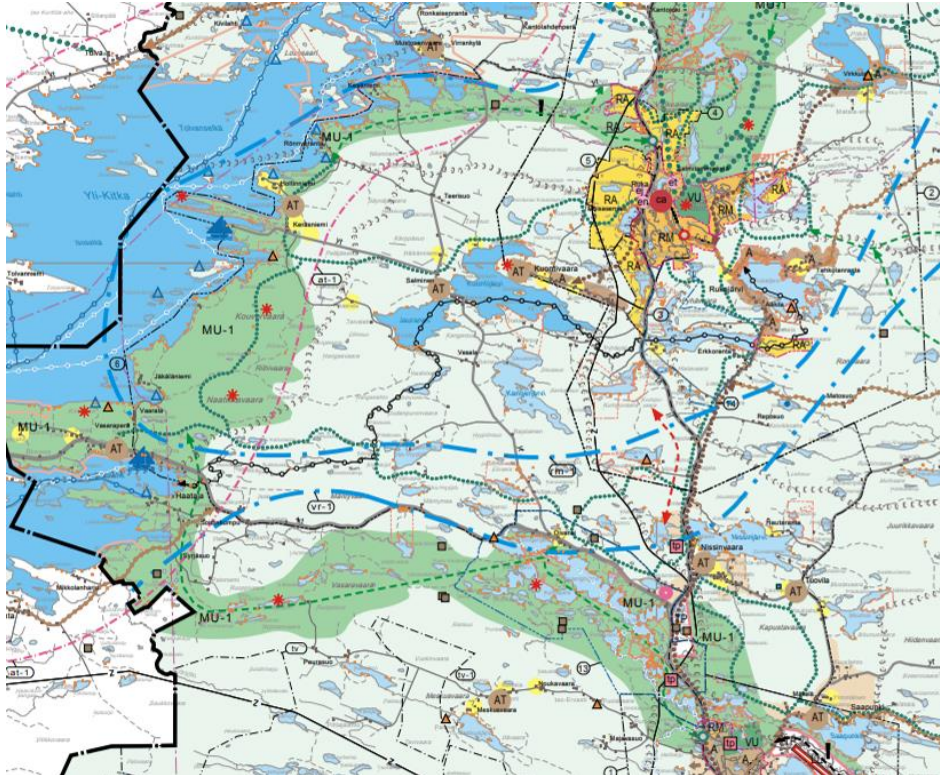
LOMA- JA MATKAILUALUE

Ruka-Viipusjärvi-Kesäjärvä-Veska.

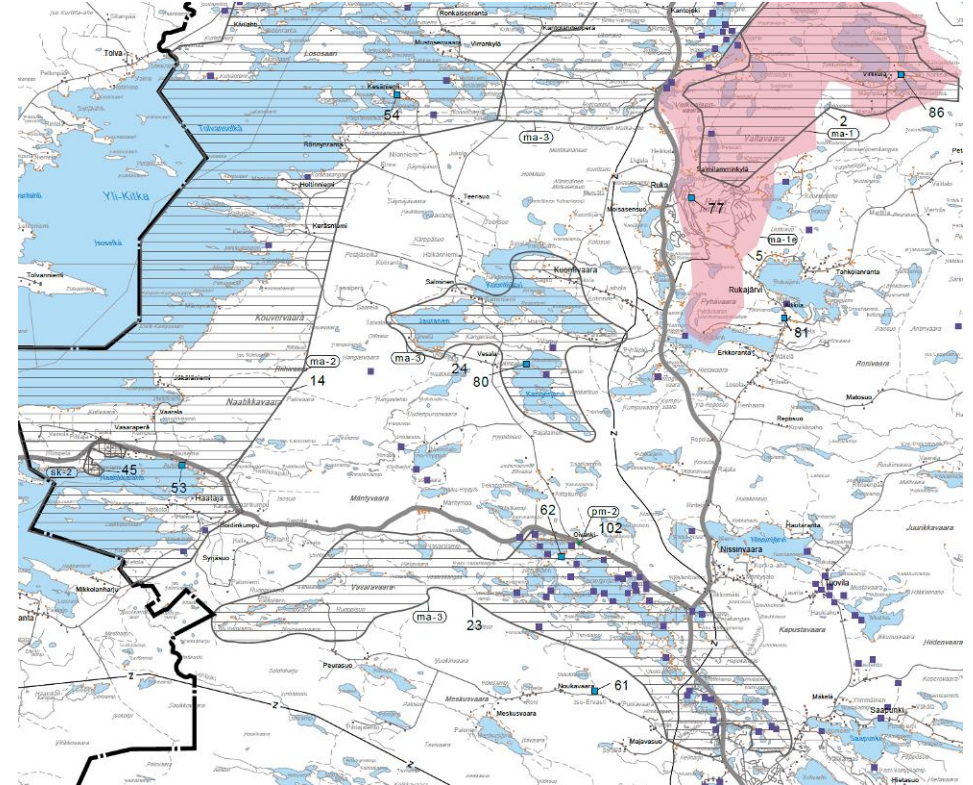
	MAA- JA METSÄTALOUSHALTAINEN ALUE Tavoite: Metsiä hoidetaan ja käytetään kestäväällä tavalla turvaten niiden monimuotoisuus, uusiutumiskyky, tuottavuus ja työpaikat sekä virkistys- ja kulttuuriarvot. Metsätalouden harjoittamiselle tulee jatkossakin säilyttää hyvät mahdollisuudet. Puunjalostusteollisuutta Kuusamossa tulee kehittää. Metsävaroja voidaan hyödyntää kestäväällä tavalla nykyistä enemmän nostamalla hakkuumääriä ja lisäämällä jalostusastetta.
	POROHOIDON KANNALTA TÄRKEÄ ALUE, EROTUSPAIKKA
	PALISKUNNAN RAJA / ESTEAITA Tolva, Alakitka, Akanlahti, Oivanki, Kallioluoma ja Hossa-Irni. Moottorikelkka- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kanssa.
MT	MAATALOUSALUE Tavoite: Maatalouden kehittämisen tärkeimpiä painopisteitä ovat lähiruuan ja lähienergian tuotanto. Kuusamon elintarviketeollisuutta kehitetään ja maataloustuotteiden jalostusastetta nostetaan. Merkinnällä on osoitettu maatilojen viijelyalueet yleispiirteisesti. Peltotaluita voidaan tarpeen mukaan laajentaa ympäröiville M-alueille.
MU-1	MAA- JA METSÄTALOUSHALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISTÄ ULKOILUN OHJAAJASTARVETTA TAI YMPÄRISTÖARVOJA Merkinnällä on osoitettu luonnonolosuhteiltaan vetovoimaisia, ulkoilun ja retkeilyn kannalta tärkeitä vyöhykkeitä. Alue varataan pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen sekä ulkoiluun ja retkeilyyn. Metsän hoidossa on otettava huomioon alueen virkistyskäyttö ja maisema-arvot. Alueen metsänhoidossa noudatetaan metsälain säädöksiä. Suojelualueiden ulkopuolella maa-aineslain mukainen maa-ainesten otto ja murskaus ovat sallittuja.
	KUNNAN RAJA
	OSAYLEISKAAVA-ALUEEN RAJA 1. Kirkonkylän osayleiskaava 2. Rukan osayleiskaava 3. Veskan osayleiskaava 4. Viipusjärven osayleiskaava 5. Kesäjärven osayleiskaava 6. Kuusamo-Ruka matkailualueen osayleiskaava
	RANTAOSAYLEISKAAVA-ALUEEN RAJA 11. Juuman rantaosayleiskaava 12. Suiningin rantaosayleiskaava 13. Oivangin rantaosayleiskaava 14. Pyhäjärven rantaosayleiskaava
	ASEMAKAAVA-ALUEEN RAJA
	RANTA-ASEMAKAAVA-ALUEEN RAJA
vt/kt	VALTATIE, KANTATIE Merkinnällä on osoitettu kansainväliset, valtakunnalliset ja maakunnalliset matkailuväylät. Valtateitä 5 ja 20 ja kantatietä 81 kehitetään matkailuliikenteen, kuljetusten ja muun pitkämatkaisen liikenteen pääväylänä. Kantatietä 950 kehitetään matkailuliikenteen pääväylänä ja kantatietä 866 kehitetään kansainvälisenä liikennereitinä Venäjälle.

st	SEUTUTIE
yt	YHDYSTIE Paikallinen väylästä palvelee pääasiassa kaupungin sisäisen yhdyskuntarakenteen liikennettä.
	PAIKALLISTIE
E E C C D D E E E C C	SEUDULLINEN MOOTTORIKELKKAILUREITTI/-URA Reittiä kehitetään ja pidetään kunnossa siten että Koillis-Suomen tärkeiden matkailukohteiden väliset moottorikelkkayhteydet säilyvät
••••••••••	SUUNNITELTU TAI OLEMASSA OLEVA SEUDULLINEN ULKOILUREITTI Reittiä kehitetään ja pidetään kunnossa siten että Koillis-Suomen tärkeiden matkailukohteiden väliset ulkoilureittiyhteydet säilyvät.
••••••••••	SUUNNITELTU TAI OLEMASSA OLEVA PAIKALLINEN ULKOILUREITTI Reitistöä täydennetään matkailuyritysten läheisyyteen sijoittuvilla päiväretkeilyyn soveltuvilla rengasreiteillä.
••••••••••	KEVYEN LIIKENTEEN REITTI
	VENESATAMA Venesatamia kehitetään tuotteistettujen matkailupalveluiden toimintamahdollisuuksien parantamiseksi.
	VENEVÄYLÄ
	MELONTAREITTI
	KIINTEÄ MUINAIJÄÄNNÖS Merkinnällä on osoitettu muinaismuistolaila rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on kiellettyä muinaismuistolain nojalla. Aluetta koskevista suunnitelmista tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.
tp	TYÖPAIKKA-ALUE / TEOLLISUUSALUE
	POHJAVEDENOTTAMO
	LEIRINTÄALUE, LOMAKYLÄ, MATKAILUPALVELU
	VENEVALKAMA Rantautumispaikkoja kehitetään tuotteistettujen matkailupalveluiden toimintamahdollisuuksien parantamiseksi.
*	NÄKÖALAPAIKKA
	VOIMAJOHTO 110 kV

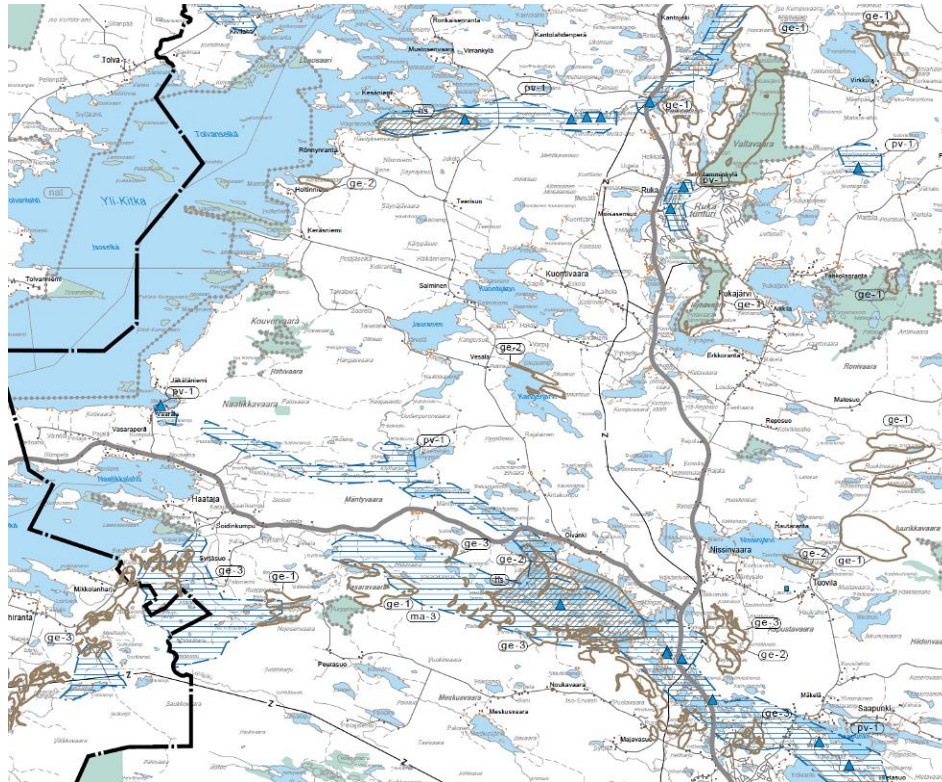
Lisäksi strategisessa osayleiskaavassa on osoitettu useita rakentamista ja alueiden käyttöä koskevia yleismääräyksiä.

Ote Kuusamon oikeusvaikutteisesta strategisesta yleiskaavan kaavakartasta 1 "YHDYSKUNTARAKENNE, ELINKEINOT, YHTEYDET JA KEHITTÄMISTAVOITTEET"

Ote Kuusamon oikeusvaikutteisesta strategisesta yleiskaavan kaavakartasta 2 "MAISEMALLISESTI JA KULTTUURIHISTORIALLISTI MERKITTÄVÄT ALUEET JA KOHTEET"

Ote Kuusamon oikeusvaikutteisesta strategisesta yleiskaavan kaavakartasta 3 " LUONNONSUOJELUALUEET JA MUUT LUONNONOLOSUHEILTAAN ARVOKKAAT ALUEET "

Osayleiskaavat

Oikeusvaikutteisia yleiskaavoja Kuusamo – Ruka välialueen yleiskaava-alueella on Rukan yleiskaavan, KV 25.2.2004 sekä Oivangin 30.6.2000 vahvistettu rantayleiskaava. Valtuuston 25.2.2004 hyväksymä Kirkonkylän osayleiskaava käsittää suunnittelualueen eteläosan. Vahvistuttuaan Ruka - Kuusamo matkailualueen osayleiskaava korvaa alueeseen sisältyvät osayleiskaavojen osat. Osayleiskaavojen rajaukset on esitetty kaavaselostuksen sivulla 4.

4 SUUNNITTELUTAVOITTEET

4.1 Yleistä

Osayleiskaavan tavoitteena on kehittää vetovoimainen, toimiva, matkailullisesti kiinnostava, luonnonympäristöä arvostava ja maiseman ominaisuuksia korostava maankäyttöratkaisu, joka tukee alueen palveluja ja yritystoimintaa sekä Kuusamon lomakaupungin kehitystä. Aluetta koskevassa 22.3.2010 päivätyssä ideointisuunnitelmassa on esitetty vaihtoehtoja alueen osayleiskaavoituksen pohjaksi ja esitetty alustavia tavoitteita. Alustavat tavoitteet on seuraavassa kohdassa koottu osayleiskaavoitusta ohjaaviksi suunnittelutavoitteiksi, joita täydennetään suunnittelun edetessä.

4.2 Tavoiteluokat

Valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet:

Suunnittelun lähtökohtina ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakunnalliset tavoitteet, jotka sisältyvät maakunnallisiin suunnitelmiin (ks. kohta 3.3 ja 3.4).

Kuntakohtaiset tavoitteet:

Kuntakohtaiset ja alueelliset tavoitteet muodostuvat suunnittelualueella koskevista kehittämistavoitteista, maankäyttösuunnitelmista ja selvityksestä. Kuusamon yleiskaavassa on määritelty alueen kehittämisen yleiset tavoitteet. Alueen rakentamista koskevat myös suunnittelualueella voimassa olevien osayleiskaavojen tavoitteet.

Paikalliset tavoitteet:

Paikalliset tavoitteet muotoutuvat Kuusamon kaupungin, elinkeinojen, matkailun, asumisen ja loma-asumisen kehittämistarpeista.

4.3 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

4.4 Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian kaavatyölle asettamat tavoitteet

Pohjois-Pohjanmaalle on valmistunut 2010 koko maakuntaa koskeva ilmastostrategia, joka on myös perusteena maakuntakaavan tarkistamisessa. Ilmastostrategiassa on asetettu toimialoittaisia tavoitteita, joista useat liittyvät alueidenkäytön suunnitteluun. Ilmastostrategian kaavatyölle asettamat keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

Alueidenkäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelu toteutetaan talous-aluekohtaisesti yhdyskuntarakennetta eheyttämällä, liikkumistarvetta vähentämällä ja alueiden toimivuutta ja viihtyisyyttä lisäten.

- *Ohjataan kaavoituksella rakentamista olemassa oleville kaupunkien ja taajamien keskeisille alueille ja kyläkeskuksiin, ja kehitetään niitä monipuolisesti viihtyisyyttä lisäten.*
- *Tehostetaan olemassa olevien rakennuspaikkojen käyttöä, kuitenkin kulttuuriympäristöarvot huomioiden.*

Maankäytön suunnittelussa huomioidaan yhtenäisten luonnontilaisten alueiden säilyttäminen ja ekosysteemipalveluiden turvaaminen (toimivat hiilinieluina ja viihtyvyyden lisääjinä).

- *Kaavoituksella turvataan riittävien luonnontilaisten alueiden säilyminen ja ekosysteemipalvelut.*
- *Yhdyskuntarakennetta eheyttäessä varmistetaan lähiluonnon säilyminen rikkaana ja monipuolisena.*
- *Parannetaan yhdyskuntien vesi- ja jätevesihuollon ekotehokkuutta.*

4.5 Toiminnalliset tavoitteet

Asuminen

- Nissinvaaran kylärakennetta täydennetään ja laajennetaan Heinolanvaaran suuntaan.
- Korkea-Ahon suuntaan osoitetaan uudisrakentamista.
- Tuovilanniemen viljelymaisema säilytetään avoimena. Alueen kasvu suunnataan Heinolanvaaran alueelle.
- Kuontivaaran kylää tiivistetään käyttämällä hyväksi vesimaisemaa.
- Kylärakenteessa tavoitellaan pienipiirteisyyttä ja suojaisuutta.
- Vasaraperän alueelle osoitetaan täydentävää rantarakentamista.

Rantakylät

- Osayleiskaavassa osoitetaan Kuusamo - Rukan matkailukaupunkia täydentäviä tiiviitä maisemakyläjä, jotka sijoittuvat vesimaiseman ja tunturinäkymien kannalta keskeisille paikoille.
- Kesäniemen, Rönönninrannan, Holtinniemen ja Jäkäläniemen kehittämisessä hyödynnetään vesimaisemaa ja Rukan läheisyyttä.
- Rakentamista tiivistetään vanhoilla asutuilla rannoilla.
- Korostetaan kylämäisyyttä ensisijaisesti kylien kokonaishahmossa ja asumismuotojen monipuolisuudessa.
- Rantakylissä toteutetaan luontevaa ympäristöarkkitehtuuria, joka toteuttaa ihmisläheistä, suojasta ja kaunista asuinympäristöä.
- Kylien mittakaavan tulee olla pienipiirteinen jalankulkijan mittakaavaan perustuva.
- Maisemallisesti arvokkaat pellot säilytetään pääosin rakentamattomina viljelyskäytössä kylien ympärillä.
- Alueen luontaisilla elinkeinoilla rikastutetaan loma-asumisen ympäristöä.

- Rantakylistä muodostetaan laajojen loma-asuntoalueiden solmukohtia, joista saa paikallisten asukkaiden tarjoamia palveluita ja joissa voi asua tai lomailla ja tavata muita.
- Rantakylien kehittäminen ohjataan riittävän tarkkoilla kaavamääräyksillä.
- Suuri osa uudisrakentamisesta suunnataan kyliin ja lähialueille. Kyliin sallitaan uusien asuintaloja ja lomakyläiden rakentamista ja kylien tiivistämistä.
- Uudisrakentamisella tuetaan palveluiden kehittämistä ja tullaan toimivan ja edullisen kunnallistekniikan toteuttaminen.
- Yli-Kitkan rannoilla olemassa olevia kyliä kehitetään olevien asuintalojen ja maatilojen talouskeskuksen ympäristössä.
- Kylät täydentävät maatalouden sivunelinkeinojen valikoimaa tarjoten loma-asukkaille mm. asumis- ja huoltopalveluja.
- Kylien lisärakentaminen sijoitetaan osittain omarantaisesti.
- Yhteistä rantaa säilytetään vähintään kolmasosa kylän rantaviihan pituudesta. Yhteiset rannat tulee sijaita keskeisesti ja olla olosuhteiltaan kylän parasta rantaa.
- Yhteisrannat toimivat uimarantoina ja kylien venesatamina, johon Kitkan veneilijät voivat rantautua.
- Kylien ulkopuolinen harvaan rakennettu vyöhyke osoitetaan vesistöjen läheisyyteen. Näiden ranta-alueiden mitoitus noudattaa vallitsevaa käytäntöä.

Liikenne

- Vahvistetaan Kemijärventien roolia jokapäiväisenä liikkumisympäristönä ja matkailullisesti tärkeänä yhteytenä huolehtimalla tien ympäristön rakentamisesta ja maiseman hoidosta.
- Maankäytön suunnittelussa tehdään selkeitä valintoja ja painotuksia niin, että Ruka-Kuusamo -välille muodostuu riittävän elinvoimaisia alueita (yrityskyliä), jotka toimivilla ja mittakaavaltaan oikeilla liikennejärjestelyillä kytketään valtatieverkkoon.
- Tien varren rakentaminen keskitetään ja rakentamiskohdat rajata niukoiksi.

Palvelut ja työpaikat

- Rovaniemi/Kemijärventien risteysalueella kehitetään liikennepalveluja sekä tuotannollista toimintaa tehtaanmyymälöineen.

- Risteysalueen itäpuolen Räädyslammen ympärille kehitetään elinkeinotoimintaa, joka elävöittää myös Nissinjärven kylää.
- Nissinvaaran kylän keskusalueelle sijoitetaan seudun alkutuotannon yhteiset palvelutilat sekä tuotteiden jatkojalostustuotantoa.
- Alkutuotantokylän teemaa syvennetään museo- ja näyttelytoiminnalla sekä tehtaanmyymälöillä
- Toimintojen sijoituksessa hyödynnetään valtatie läheisyyden lisäksi olevan kylärakenteen ja Nissinjärven laajoja maisemia
- Ympäristöhaiirtömmän pienteollisuuden osalta kehittämisen painopistealueina ovat Pölkky Oy:n ja Rääpyslammen välinen alue.
- Alue Rantalahdesta Rovaniemen tienvartta länteen on myös potentiaalinen yritystoimintaa silmällä pitäen. Varaudutaan alueen kehittämiseen.
- Kuusamon Tropic on hyvinvointikylän keskus. Alueen pohjoispuolella Tatankijärven ympäristöä kehitetään matkailupalveluiden alueena. Vesistöjä hyödynnetään monipuolisten aktiiviloman toiminnoissa.

Virkistys ja vapaa-aika

- Virkistykseen ja vapaa-aikaan liittyvien toimintojen selkeä painopiste säilyy Rukan ympäristössä.
- Virkistys- ja vapaa-ajantoiminnoista tuetaan erityisesti kalastusta Yli-Kitkan alueella
- Ulkoilureitit osoitetaan pitkälti olevaan tie-, pyörätie-, ja polkuverkostoon tukeutuen. Ulkoilureitit, varsinkin ranta-alueilla, tukeutuvat arvokkaaseen maisemaan ja alueen luontoon ja niillä luodaan edellytykset matkailun kehittymiselle.
- Alueella kehitetään myös mönkijä-, maastopyöräily- ja ratsastusreitit.

Mitoitus

- Mitoituksen osalta tavoitteet perustuvat Kuusamon yleiskaavassa sekä aluetta koskevissa osayleiskaavoissa esitettyihin mitoituseriaatteisiin.

5 IDEOINTISUUNNITELMA

Kirkonkylän osayleiskaavan, Oivangin osayleiskaavan, Kitkajärven rannan ja Rukan osayleiskaavan välisen alueen yleispiirteinen ideointisuunnitelma oli pohjana laadittavalle osayleiskaavalle.

Ideointisuunnitelmassa selvitettiin ja vertailtiin pysyvän asumisen, loma-asumisen, matkailua palvelevan yritystoiminnan ja ympäristöhäiriöttömän pienteollisuuden mahdollista sijoittumista ja toimintojen vaikutusta alueella sekä myös liikenteen, kevyenliikenteen väylien ja virkistysreittien sijoittumista. Myös rautatien mahdollisia linjausvaihtoehtoja selvitettiin ideasuunnitelmassa.

Ideointisuunnitelmassa esitettyjä maankäyttöperiaatteita on tarkennettu osayleiskaavaluonnoksessa.

5.1 Kaksoiskeskusta ja kyläverkosto

Ideasuunnitelmassa esitettiin maankäyttömalli, jossa Kuusamo - Rukan matkailukaupunkia täydentävät tiiviit maisemakylät. Kylät sijoittuvat paikoille, jossa on vesimaisemaa ja tunturinäkymiä. Kylien rakenne noudattaa ikivanhaa suomalaista kyläkulttuuria – sitä jota on vielä nähtävissä rajan takana Vienankarjalan kylissä.

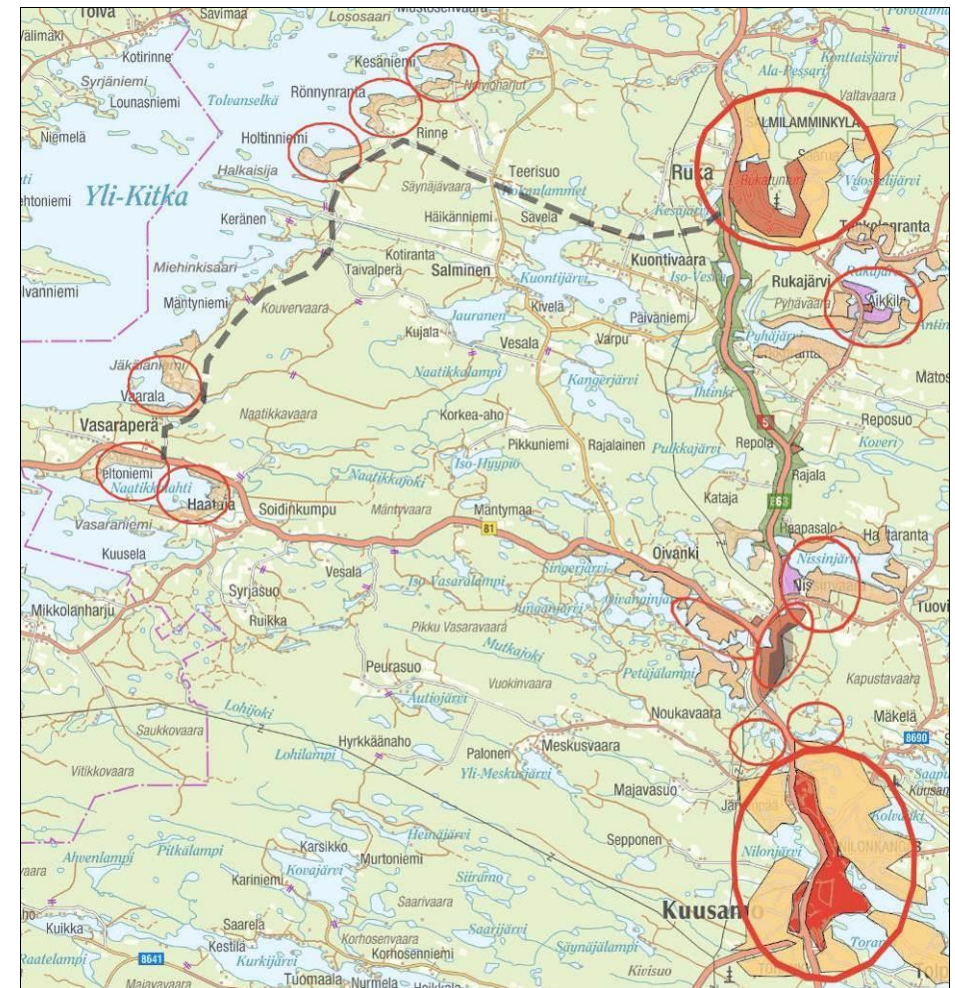
Rantakylä -malli luo luontevaa ympäristöarkkitehtuuria, joka toteuttaa ihmisen alitajunnassa säilynyttä käsitystä ihmisläheisestä, suojaisesta ja kauniista asuinympäristöstä. Se edustaa asumistapaa, jossa ihmisukupolvet ovat eläneet esihistoriallisista ajoista lähtien, mutta jonka perinteen Suomessa lopetti Ruotsinvallan aikainen isojako.

Rantakylät ovat laajojen loma-asuntoalueiden solmukohtia, joista saa paikallisten asukkaiden tarjoamia palveluita ja joissa voi viettää lomaansa rauhallisessa sosiaalisessa miljöössä.

Uusien Rantakyläiden synnyttäminen edellyttää tiukkaa asemaakaavaa ja yksityiskohtaista ohjausta sekä poisoppimista tavanomaisesta "lähiösuunnittelusta", jota loma-asuntoalueillakin on vuosien ajan toteutettu.

Kyläteemaa täydentävät valtatie 5 ja Rovaniementien risteys ympäristöön sijoittuvat hyvinvointi- tuotanto- ja myyntitoimintaa sisältä-

vät yrityskylät. Nämä kyläalueet tukeutuvat selkeästi ohikulkuliikenteen tarjoamaan asiakasvirtaan.

Kaksoiskeskusta ja kyläverkosto, ote ideasuunnitelmasta

Kemijärventie on matkailullisesti tärkein yhteys Kuusamossa. Sen ympäristön rakentamiseen ja maiseman hoitoon on panostettava erityisesti, sillä tien varsi on matkailijoiden silmissä ensivaikutelmana ja jokapäiväisenä liikkumisympäristönä. Tien varsi on luonnonolosuhteil-

taan ja tielinjaukseltaan kaunista, mutta sen edelleen kehittämiseen on mahdollisuuksia. Osayleiskaavassa tein varren rakentaminen on keskitetty liikenteellisesti keskeisille paikoille ja rakentamiskohdat on rajattu niukoiksi. Rovaniementien risteysalueen ympäristö on vetovoimainen kohde, jonka toteuttamisen laadulta voidaan vaatia korkeaa tasoa. Rukajärventien risteysalueen tuntumaan voidaan ajatella pienempää liikennekohdetta. Muilta osin tie tulisi säilyttää laadukkaana maisematienä.

6 SUUNNITELUN VAIHEET

6.1 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

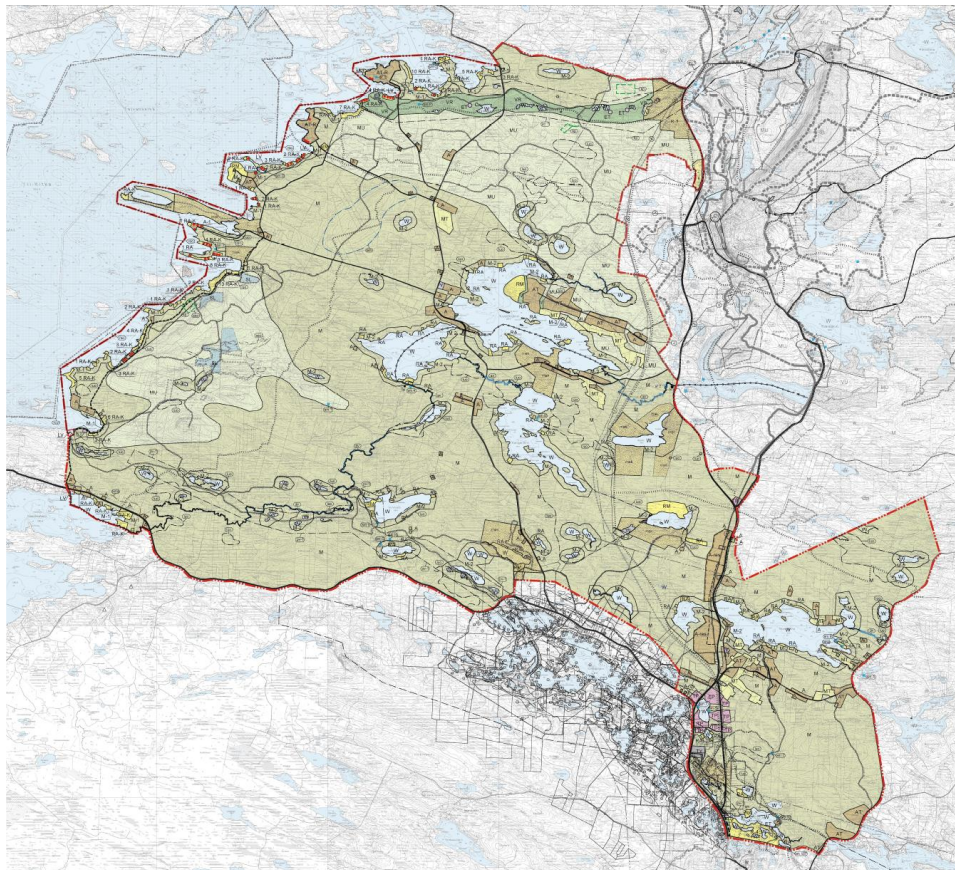
KAAVOITUSPROSESSI JA AIKATAULU	
2010 kesäkuu	Aloituvaiheen viranomaisneuvottelu
2010 syyskuu	Idealuonnoksista sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palautteen purku
Kaavaluonnos nähtävillä elokuu – syyskuu 2011	
2012	Kaavaehdotuksen valmistelu - Arkeologisen inventoinnin täydentäminen
2013 tammikuu - huhtikuu	- Kyläkaavojen laatiminen - Rakennusinventointi
Kyläkaavaluonnokset nähtävillä maaliskuu – huhtikuu 2013	
2013 elokuu	Viranomaisneuvottelu
Osayleiskaavaehdotus ja kyläkaavaehdotukset nähtävillä kesäkuu – heinäkuu 2014	
2014 elo-syyskuu	Luontoselvityksen tarkistukset
2014 joulukuu	Viranomaisneuvottelu
Tarkistukset 2. kaavaehdotukseen	
2. osayleiskaavaehdotus ja 2. kyläkaavaehdotukset nähtävillä Kesäkuu - elokuu 2015	
Tarkistukset lopulliseen aineistoon	
Kesä 2016 -syys 2018	Osayleiskaavan hyväksyminen Kyläkaavojen hyväksyminen

6.2 Yleiskaavaprosessi, osallistuminen ja yhteistyö

Ideointisuunnitelmasta osayleiskaavaluonnokseksi

Ideointisuunnitelma sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 31.5. – 29.6.2010 välisen ajan. Ideasuunnitelmasta saatiin yhteensä 7 mielipidettä.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 1.6.2010.

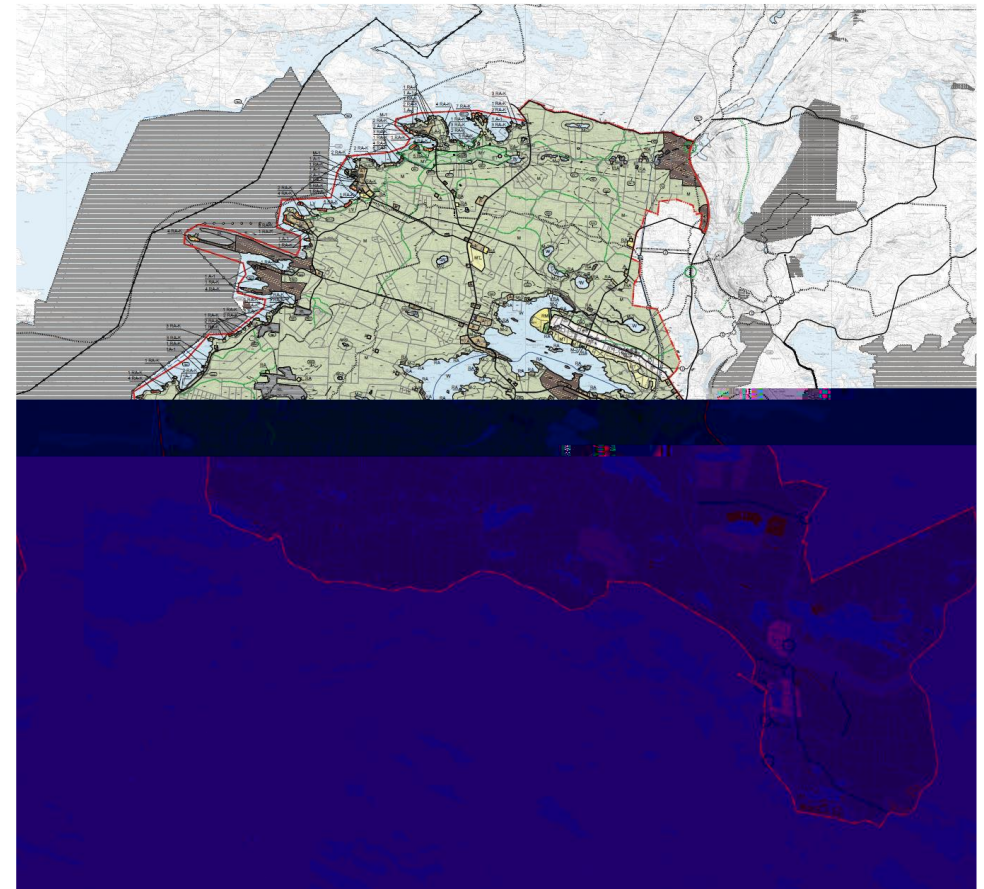

Osayleiskaavaluonnos

Ideointisuunnitelman määrittelemillä lähtökohdilla laadittiin osayleiskaavaluonnos.

Osayleiskaavaluonnos oli nähtävillä 21.7. – 15.9.2011 välisen ajan. Osayleiskaavaluonnoksesta saatiin yhteensä 6 lausuntoa ja 102 mielipidettä, joista valtaosa koski uusia rakennuspaikkoja tai rakentamisalueiden rajoituksia.

Osayleiskaavaehdotus ja kyläkaavat

Osayleiskaavaehdotus

Viranomaistyöneuvottelu luonnoksen palautteesta pidettiin 13.12.2011 ja 13.8.2013.

Kaavaehdotusta laadittaessa keskeisimmät muutokset luonnokseen verrattuna olivat Kitkan ranta-alueita koskevan mitoituksen tarkistaminen yleisiä ja oikeuskäytännön myötä soveltuvaksi todettujen periaatteita vastaavaksi, Noivionharjun-Sivakkaharjun VR -alueen pienentäminen ja muuttaminen MY -alueeksi, MU -alueiden poistaminen, yhdyskuntarakenteen laajenemisalueiden (A-res) poistaminen, rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteiden osoittaminen sekä Nissinvaaran ja Kuontivaaran kyläalueiden kaavoittaminen erillisillä kyläkaavoilla (MRL 44 §). Lisäksi kaavakarttaan liitettiin osasuurennokset Kitkan ranta-alueen ja Rääpyslammen uusien työpaikka-alueiden osalta.

Nissinvaaran ja Kuontivaaran kyläalueita koskevat kyläkaavaluonnokset olivat nähtävillä 28.3. – 26.4.2013 välisen ajan.

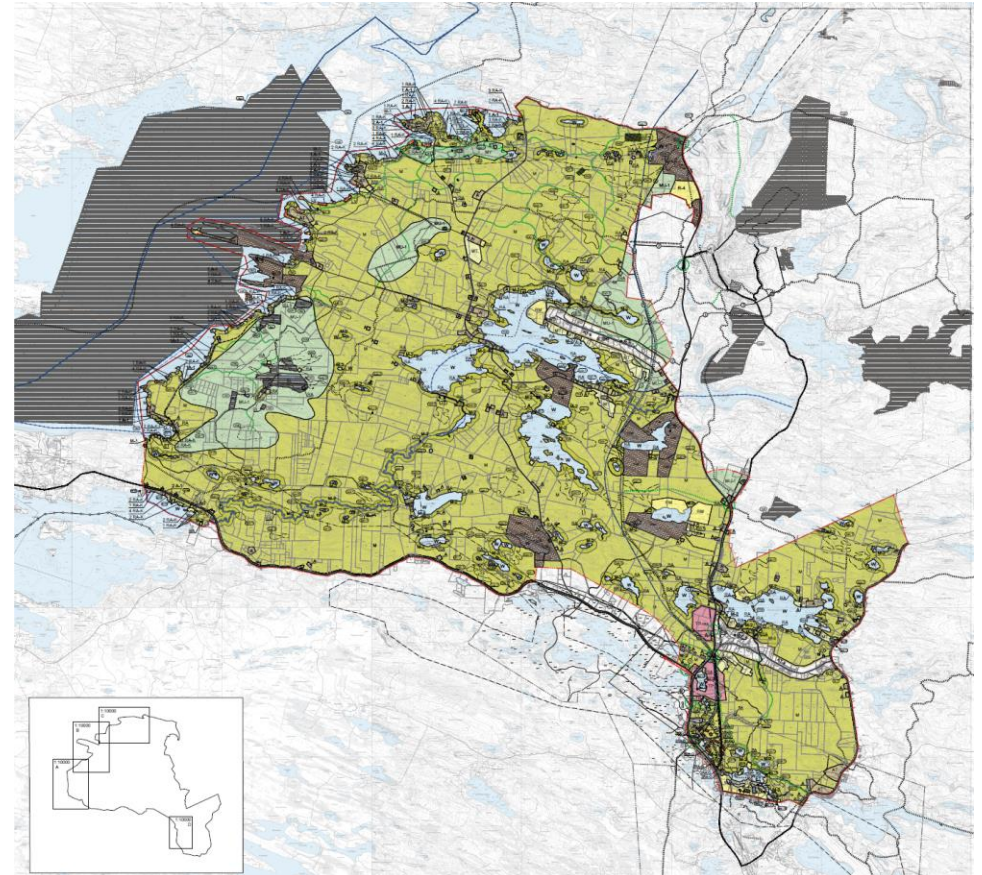
Osayleiskaavaehdotukset (osayleiskaava ja kyläkaavat) olivat nähtävillä 12.6 - 31.7.2014. Osayleiskaavaehdotuksista saatiin 6 lausuntoa ja yhteensä 105 muistutusta, joista valtaosa koski kaivostoimintaa.

2. osayleiskaavaehdotus

Viranomaistyöneuvottelu kaavaehdotuksen palautteesta pidettiin 12.12.2014. Ehdotuksesta saadun palautteen perusteella kaavaehdotukset päätettiin asettaa nähtäville toisen kerran.

2. kaavaehdotusta laadittaessa keskeisimmät muutokset ehdotukseen verrattuna olivat luontoalueiden rajauksien ja määräysten tarkistaminen ja maisemallisesti arvokkaiden maa- ja metsätalousalueiden sekä arvokkaiden maisema-alueiden lisääminen kaavaan. Lisäksi kaavaan osoitettiin puuttuvat vedenottamot ja yksi vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue. Kaavamääräyksiin ja rakennusalueisiin tehtiin lukuisia pieniä tarkennuksia. 2. osayleiskaavaehdotukset valmistuivat maaliskuussa 2015.

2. kaavaehdotukset olivat nähtävillä 4.6. - 28.8.2015. Osayleiskaavaehdotuksista saatiin 5 lausuntoa ja yhteensä 71 muistutusta, joista valtaosa koski kaivostoimintaa.

2. osayleiskaavaehdotus

Hyväksyminen

2. kaavaehdotuksen jälkeen kaavaan ei tehty enää erityisiä muutoksia. Kaavamerkintöihin ja määräykseen sekä esim. rakennusalueisiin kaavaselostukseen tehtiin lukuisia pieniä tarkennuksia. Ohjeellinen ratayhteys muutettiin rautatieliikenteen yhteystarpeeksi. Lisäksi viittaus Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksiin poistettiin, koska nämä on integroitu osaksi Hyvän metsänhoidon suosituksia. Lisäksi kaavaan osoitettiin yksi puuttuva vedenottamo. Kaavaselostukseen tarkennettiin esim. maakuntakaavaa, Kuusamon strategista yleiskaavaa sekä kaivostoimintaa koskevia kohtia. 2. kaavaehdotuksen kuulemisen ja muiden

esille nousseiden asioiden perusteella tarkistettu osayleiskaava valmis-
tui huhtikuussa 2016.

Tehtyjen muutosten katsottiin olevan luonteeltaan teknisluonteisia kor-
jauksia ja täsmennyksiä. Muutokset jotka koskivat vain yksityistä etua
ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuultiin erikseen Kuusamon
kaupungin toimesta. Näin ollen Maankäyttö- ja rakennusasetuksen
32 §:n mukaista uudelleen nähtäville asettamista ei tarvittu.
Erilliskuulemisen perusteella ei saatu muistutuksia.

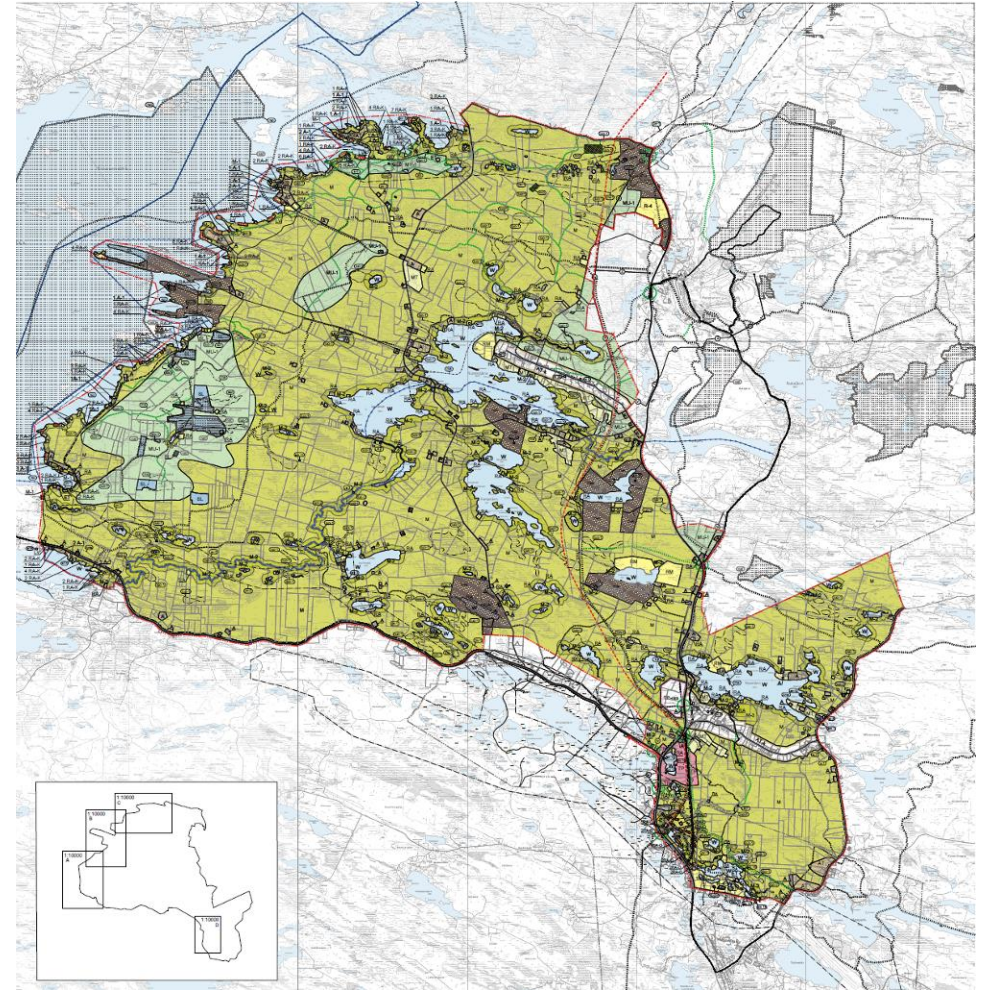
Tavoitteena oli, että kaupunginvaltuusto hyväksyy osayleiskaavat ke-
sällä-syksyllä 2016.

Johtuen esim. strategisen osayleiskaavan aikatauluun ja sisältöön joh-
tuvista syistä, siirtyi kaavan hyväksymiskäsittely vuodelle 2018.

Johtuen maankäyttö ja rakennuslain 1.5.2017 voimaantulleesta uudis-
tuksesta, joka rajoitti maisematyöluvan käyttöä puiden kaatamisessa
yleiskaavojen M -alueilla, tarkistettiin osayleiskaavaan vielä merkintö-
jen M-1, M-2, MY-1 (aiemmin MY), MU-1 ja ma sisältöä suhteessa
muuttuneeseen lainsäädäntöön. Lisäksi tarkennettiin kma -merkinnän
sisältöä vastaamaan mahdollisia tulevia muutoksia kuntien maankäy-
tön ohjauksessa. Kaavan yleismääräyksiin lisättiin yksi metsänkäyttöä
koskeva suositus. Kaavaan huomioitiin myös kolme rakennuspaikkojen
sijaintia tai olemassa oloa koskevaa korjausta.

Osayleiskaavat hyväksyttiin syksyllä 2018:

- yhdyskuntatekniikan lautakunta 22.8.2018 § 152
- kaupunginhallitus 10.9.2018 § 162
- kaupunginvaltuusto 24.9.2018 § 45

Osayleiskaava

7 OSAYLEISKAAVA

7.1 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottaminen

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Osayleiskaavassa esitetty maankäyttö tukee ja monipuolistaa alueen kyläverkostoa. Osayleiskaavassa on osoitettu sekä pysyvään ja loma-asumiseen tarkoitettuja rakennuspaikkoja. Erityisesti Kitkan rantakylissä pyritään muodostamaan solmukohtia, jotka luovat edellytykset pienten paikallisten palveluiden syntymiselle. Kaavassa hyödynnetään olemassa olevia tieyhteyksiä ja luodaan mahdollisuudet kunnallisteknisen verkoston kehittämiseksi. Osayleiskaavassa osoitetut työpaikka- ja palvelualueet Kemijärventien varressa tukevat laajempaa Kuusamo-Ruka aluekokonaisuutta ja hyödyntävät olevaa yhdyskuntatekniikkaa.

Kaavassa osoitettu uudisrakentaminen perustuu pitkälti olevien kyläalueiden ja asutuskeskittymien tiivistämiseen. Maankäytössä hyödynnetään kyläverkostoa sekä olevaa infrastruktuuria. Rakennuspaikkojen sijoituksessa ja yleiskaavan mitoituksessa on huomioitu toisaalta myös maisemalliset reunaehdot sekä riittävän väljän ja luonnonläheisen ympäristön edellytykset. Rakentamiselta vapaat viher- ja suojelualueet muodostavat erittäin laajoja ja yhtenäisiä alueita.

Osayleiskaavassa hyödynnetään olevaa liikenneverkkoa sekä kehitetään sitä erityisesti kevyen liikenteen yhteyksien osalta. Kemijärventien varressa, uusien palvelualueiden kohdalla varaudutaan pitkällä tähtäimellä uuden rinnakkaistien toteuttamiseen.

Tehokas liikennejärjestelmä

Kaavassa osoitettu maankäyttö ei lisää merkittävästi alueen liikennemääriä. Valtatien 5 osalta kaavaratkaisu säästää mahdollisuudet valtatie ja liittymäalueiden kehittämiseksi. Osayleiskaavassa hyödynnetään olevaa liikenneverkkoa sekä kehitetään sitä erityisesti kevyen liikenteen yhteyksien osalta. Kemijärventien varressa, uusien palvelualueiden kohdalla varaudutaan pitkällä tähtäimellä uuden rinnakkaistien toteuttamiseen.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Uusi rakentaminen on sijoitettu osayleiskaavan tarkkuustaso huomioiden tulvavaara-alueiden ulkopuolelle

Kaavassa ei ole osoitettu haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavia toimintoja.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Alueen luontoarvoja hyödynnetään kestävällä tavalla ja hyödynnetään luonnonympäristöä matkailun ja muiden vapaa-ajan toimintojen kehittämisessä. Rakentaminen ja ympäristöä muuttava maankäyttö on osoitettu luonnon ja maiseman kannalta merkitävien alueiden ulkopuolelle. Rantaan tukeutuva loma-asutus ja pysyvät rakennuspaikat on osoitettu siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä alueiden viihtyisyys.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kohteet on huomioitu omin aluerajauksin sekä kaavamerkintöjen määräyksin. Yhtenäiset metsäalueet mahdollistavat ekologisten yhteyksien säilymisen. Samalla kaavaratkaisulla on turvattu maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisiä metsä-alueiden säilyminen.

Kaavassa on osoitettu lukuisia virkistyskäyttöön soveltuvia aluevarauksia ja reitistöjä.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Kaavassa on osoitettu energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet.

7.2 Maakuntakaavan huomioon ottaminen

Maakuntakaavassa osoitetut alue- ja kohdemerkinnot on otettu huomioon seuraavasti:

- Osayleiskaava on sisällöltään Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan sekä 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaavojen mukainen
- Osayleiskaavan kokonaisrakenne ja siinä osoitettu maankäyttö tukee kaksoiskeskukseen perustuvaa Kuusamon matkailukaupunkia.
- Osayleiskaavassa on huomioitu maakuntakaavassa osoitetut kyläkeskukset Nissinvaara sekä Vasaraperä ja osoitettu täydentävää rakentamista näille alueilla

- Osayleiskaavassa on osoitettu luonnonsuojelualueet, Natura-2000 verkostoon kuuluvat alueet sekä tärkeät ja vedenhankintaan sopivat pohjavesivyöhykkeet ja -alueet.
- Noivionharjun erityisten luonto- ja maisema-arvojen säilyminen on kaavamerkinnöin ja -määräyksiin turvattu.
- Osayleiskaavassa on käsitelty laajaa aluekokonaisuutta, jossa on huomioitu virkistyskäytön kehittäminen sekä alueiden välisten reitistöjen muodostaminen
- Osayleiskaavassa on osoitettu muinaismuistokohteet
- Osayleiskaavassa on osoitettu yhtenäiset peltoalueet
- Osayleiskaava edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteensovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.
- Osayleiskaavassa on turvattu mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön varaamalla rantaa riittävästi yleiseen virkistykseen.
- Osayleiskaavassa on osoitettu erityyppisiä loma-asuntoalueita.
- Osayleiskaavassa uusi rantarakentaminen on ohjattu sietokyvyltään hyvälle rannoille.
- Osayleiskaavassa on maisemallisesti keskeiset ja arat rannat jätetty rakentamisen ulkopuolelle.
- Osayleiskaavassa on ranta-alueen vakituisen asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suosittu kyläkeskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä.
- Osayleiskaavoituksessa on otettu huomioon ranta-alueen ympäristöolosuhteet sekä rakennusoikeuden, yhteiskäyttöalueiden ja yleisten alueiden tasapuolinen jakautuminen eri maanomistajille.
- Osayleiskaavoituksessa on otettu määräykset vesihuollon järjestämisestä ranta-alueella
- Osayleiskaavoituksessa on otettu huomioon tulvariskit
- Osayleiskaavassa on hieman yli puolet rantaviivasta osoitettu rakennusmaaksi. Tämä on ehdotusvaiheen viranomaislausuntojen perusteella todettu riittäväksi.
- Osayleiskaavassa on pienten vesistöjen mitoitusnormisuosituksessa otettu huomioon vesipinta-ala.

7.3 Yleiskaavan sisältövaatimusten huomioon ottaminen

Yleiskaavalle maakäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset on otettu huomioon seuraavasti:

- Osayleiskaava on sisällöltään Kuusamon oikeusvaikutteisen strategisen yleiskaavan mukainen.
- Osayleiskaavan mukainen maankäyttö tukeutuu ja täydentää olevaa yhdyskuntarakennetta.
- Osayleiskaavan kokonaisrakenne ja siinä osoitettu maankäyttö tukee kaksoiskeskukseen perustuvaa Kuusamon matkailukaupunkia.
- Osayleiskaavassa on osoitettu luonnonsuojelualueet, Natura-2000 verkostoon kuuluvat alueet sekä tärkeät ja vedenhankintaan sopivat pohjavesivyöhykkeet ja -alueet.
- Luonto, maisema ja kulttuuriympäristöt on huomioitu kaavassa sekä päämaankäyttömerkinnöin että informatiivisin merkinnöin. Merkintöjen määräykset tukevat ko. arvojen säilymistä riittävässä määrin.
- Alueella olevat kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet, rakennukset tai rakennusryhmät on merkitty kohdekohtaisesti kaavakartalle ja niihin kohdistuvilla kaavamääräyksillä on pyritty edesauttamaan kohteiden erityisarvojen säilymistä.
- Osayleiskaavassa on käsitelty laajaa aluekokonaisuutta, jossa on huomioitu virkistyskäytön kehittäminen sekä alueiden välisten reitistöjen muodostaminen
- Osayleiskaavassa osoitettu maankäyttö on osoitettu siten, että maanomistajille ei yleiskaavasta aiheudu merkittävää haittaa.
- Osayleiskaava tukee kunnan elinkeinoelämän kehittymistä ja monipuolistumista. Uudet palvelualuekokonaisuudet on sijoitettu liikenteellisesti keskeisille paikoille.
- Kaavassa on osoitettu uusia kevyen liikenteen yhteystarpeita kevyen liikenteen liikenneturvallisuuden parantamiseksi.
- Olemassa olevat virkistysalueet ja kohteet säilyvät kaavassa. Muilta osin virkistys tapahtuu ns. jokamiehen oikeudella asumisen ulkopuolelle määritetyillä alueilla.
- Loma-asumisen kohdalla uudet rakennuspaikat ja rakentamismahdollisuudet on osoitettu mahdollisuuksien mukaan jo rakennettujen alueiden yhteyteen siten, että koko kaava-alueella turvataan laajat ja yhtenäiset vapaan rannan osuudet. Tämä turvaa jokamiehen oikeuteen perustuvat hyvät virkistysmahdollisuudet myös ranta-alueilla. Lisäksi vesillä liikkumista varten kaavassa on osoitettu yleisiä venevalkama-alueita. Rantojen käytön suunnittelulla voidaan tehokkaasti myös varmistaa maiseman ja luonnonarvojen säilyminen, koska rakentamisen edellytyksiä tutkittaessa on sijoittelut tehty siten, että alueen vesistöjen rannoille kohdistuva rakennuspaine voidaan käsitellä kokonaisuutena ja varmistaa maisemalliset ja ekologiset seikat koko aluetta silmälläpitäen.

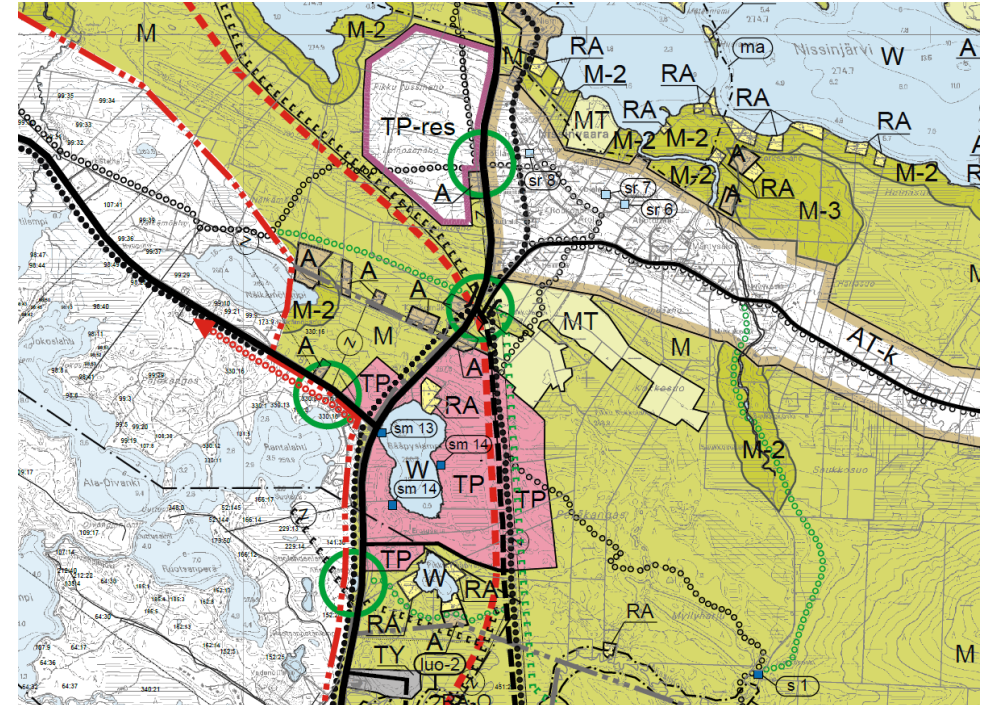
7.4 Työpaikat ja palvelut

Työpaikka-alue (TP)

TP -merkinnällä on osoitettu monipuoliset työpaikka-alueet, joihin voidaan sijoittaa matkailua palvelevaa kaupallista- ja ohjelmapalvelutoimintaa. Työpaikka-alueita on osoitettu liikenteellisesti keskeisille paikoille. Rovaniemi / Kemijärventien risteysalue on liikennevirtojen ja sijainnin vuoksi luontevaa palvelujen aluetta. Myös Kemijärventien ja Rukajärventien risteysalueelle on osoitettu työpaikka-alue.

Liikennepalvelujen lisäksi alueella voidaan kehittää tuotannollista toimintaa tehtaanympäristöineen. Risteysalueen itäpuolen Rääpyslammen ympärille kehitetään elinkeinotoimintaa, joka näkyy valtatielle ja hyötty tien liikennevirrasta. Alue elävöittää myös Nissinvaaran kylää, johon se kasvaa kiinni. Kemijärventien suuntaisesti on osoitettu uusi kokoojakuja ja kevyen liikenteen yhteys, johon uudet työpaikka-alueet liittyvät.

Risteysalueen pohjoispuolelle Vt5:n varteen on osoitettu **TP-res** -merkinnällä pitkän tähtäimen laajennusalue työpaikkatoiminnoille. Ensisijaisesti yritystoimintaa tullaan sijoittamaan Roveniementien ja Kemijärventien risteysalueeseen.

Työpaikka-alueet sijoittuvat valtatie risteysalueen läheisyyteen. TY-alue (harmaalla) sijoittuu myös Kemijärventien varteen liikenteellisesti keskeiselle paikalle.

Teollisuusalue (TY)

Yritystoiminnan kehittämisen painopistealueita ympäristöhairiottoman pienteollisuuden osalla ovat Pölkky Oy:n ja Rääpyslammen välinen alue. Alueella on kuitenkin kilpailevaa maankäyttöä kuten virkistys ja porotalous. Rääpyslammen eteläpuolelle, Nissinjokimutkan kohdalle on osoitettu **TY** -alue. Alueella sijaitsee nykyisin taloelementtitehdas, joka valmistaa puuelementtejä erilaisiin rakennuskohteisiin. Alueella on myös eristyslasi-ikkunoita valmistava yritys sekä kalustetehdas.

Alueelle voidaan sijoittaa tuotannon lisäksi ympäristöön soveltuvia toimintoja kuten tuotekehitys-, näyttely- ja myyntitiloja. Alueen yksityiskohtaisempi suunnittelu ja toimintojen mitoitus tehdään asemakaavoituksen tai muun maankäytön suunnitelman yhteydessä.

TY -alue sijoittuu pohjavesialueelle (pv-1), mikä asettaa alueelle sijoituvan toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia. Kaavamääräyksen mukaan alueella on kielletty sellainen rakentaminen ja muut toimenpiteet, joista voisi aiheutua vesilain 1.luvun 18 §:n ja ympäristönsuojelulain 1.luvun 7 § ja 8 § tarkoitettuja seurauksia.

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue (Y)

Salmisen koulu on osoitettu julkisen palvelujen ja hallinnon alueena merkinnällä **Y**.

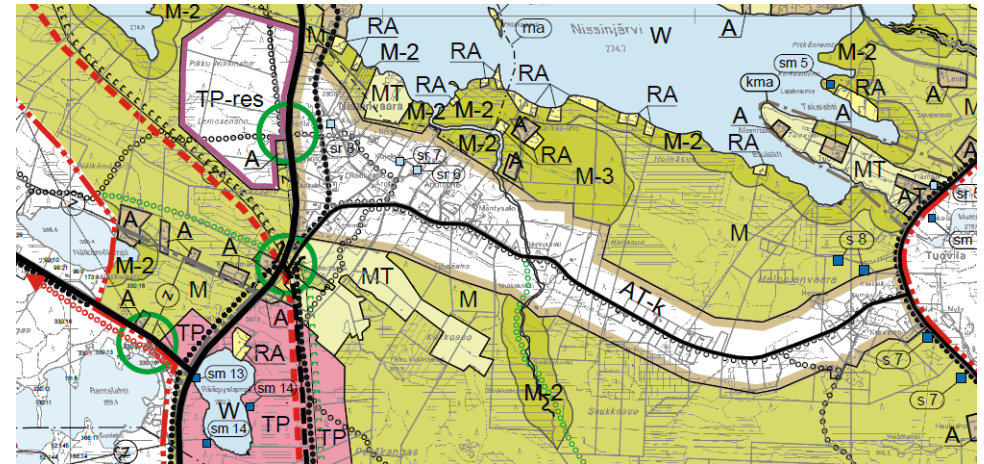
7.5 Asuminen

Kyläkaavoitettava kyläalue (AT-k)

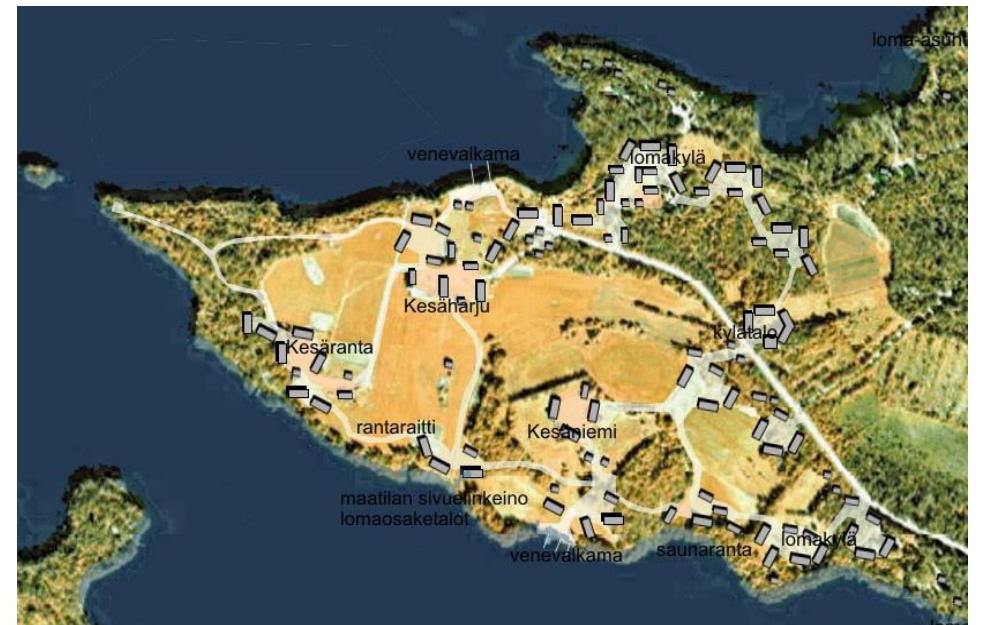
Kyläalue/uusikyläalue (AT)

Suuri osa uudisrakentamisesta on osoitettu osayleiskaavassa kyliin ja lähialueille. Nissinvaaran ja Kuontivaaran kyläalueet on merkitty osayleiskaavassa **AT -k** -merkinnällä. Alueiden rakentamista ohjataan tarkemmalla kyläosayleiskaavalla (MRL 44 §), jotka ovat esitetty merkintöineen erillisillä karttalehdillä E ja F.

Muilla alueilla kyläalueet on merkitty **AT** -alueiksi. AT-alueet varataan pääasiassa pysyvän asutuksen käyttöön. Alueille voidaan rakentaa myös loma-asuntoja sekä matkailua palvelevia ympäristöön soveltuvia rakennuksia. Kitkan rantakylät ovat loma-asuntoalueiden solmukohtia, joissa paikalliset, pienimuotoiset palvelut voivat kehittyä. Uudisrakentamisella pyritään mahdollistamaan myös toimivan ja edullisen kunnallistekniikan toteutuminen.

Nissinvaaran kyläalue on merkitty AT-k -alueeksi. Alueen rakentamista ohjataan tarkemmalla kyläosayleiskaavalla (MRL 44§).

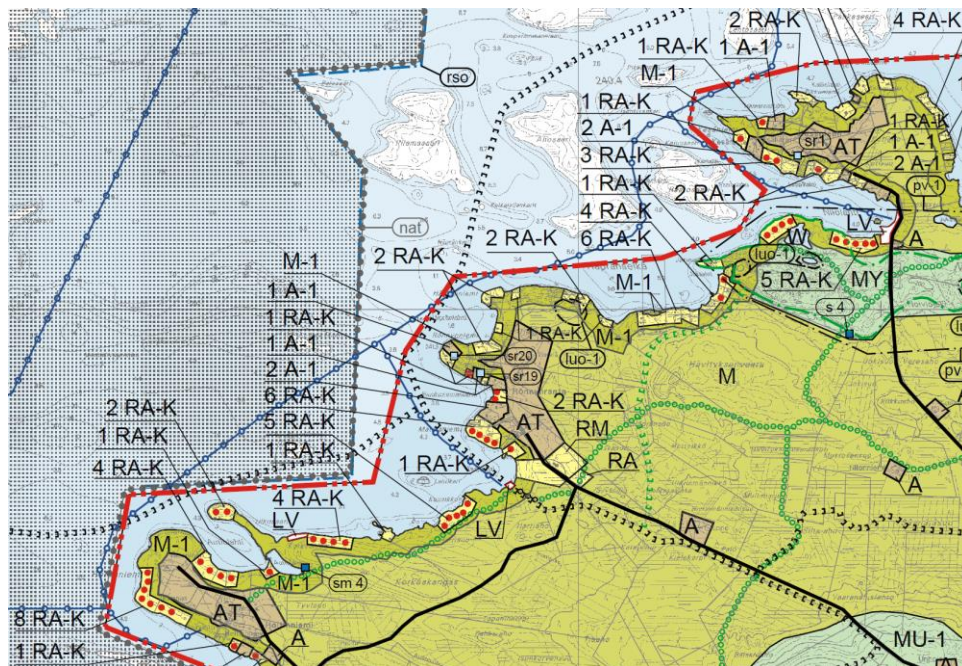

Idealuonnos rantakylän kylärakenteesta.

Kyliä kehitetään olevien asuintalojen ja maatilojen talouskeskuksen ympäristössä. Tavoitteena on, että kyliin muodostuu luontevaa ympäristöarkkitehtuuria, joka toteuttaa ihmisläheistä, suojaista ja kaunista asuinympäristöä.

Kylien mittakaavan tulee olla pienipiirteinen ja jalankulkijan mittakavaan perustuva. Maisemallisesti arvokkaat pellot säilyvät pääosin rakentamattomina viljelyskäytössä kylien ympärillä.

Alueen luontaisen elinkeinot rikastuttavat loma-asumisen ympäristöä. Kylämäisyys ilmenee ensisijaisesti alueen kokonaishahmossa ja asuimuotojen monipuolisuudessa. Alueen ympäristö tulee säilyttää siten, ettei alueen luonne muutu oleellisesti. Rakennuksia tulee kunnostaa ja ylläpitää alueen arvoa ja alkuperää kunnioittaen.

Kyläalueet (AT), rakentamisen tiivistystä vanhoilla asutuilla rannoilla.

Asuntoalue (A), (A-1)

Pysyvän asumisen alueet on merkitty osayleiskaavaan **A** -merkinnällä. Alueet ovat pääasiassa olemassa olevia rakennuspaikkoja, joiden ympäristöön voidaan tiivistää pienimuotoisella täydennysrakentamisella. Omarantaiset pysyvän asumisen alueet on merkitty kaavaan **A-1** -merkinnällä.

A -alueilla rakennuspaikan vähimmäiskoko on **5 000 m²** ja kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa yhden kaksiasuntoisen ja enintään kaksikerroksisen asuinrakennuksen sekä tarpeellisia talous-, sauna- ja huoltorakennuksia.

Pysyvän asunnon rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on **300 k-m²**. Maatilojen talouskeskusten osalta asuinrakennusten kokonaisrakennusoikeus on 300 k-m², minkä lisäksi saadaan rakentaa tarvittavia huolto- ja talousrakennuksia sekä maatilamatkailua palvelevia rakennuksia.

A-1 -alueilla sallittujen rakennuspaikkojen enimmäismäärä on osoitettu kaavakartalla (luku A-merkinnän edessä). Yleiskaavassa suunnitellut, mitoitusarkkitehtuurin perustuvat uudet rakennuspaikat on merkitty punaisella pisteellä. Uusilla omarantaisilla rakennuspaikoilla rantaviivan vähimmäispituus on 40 m.

A-1 -alueilla rakennuspaikan vähimmäiskoko on 3 500 m² ja kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa yhden kaksiasuntoisen ja enintään kaksikerroksisen asuinrakennuksen sekä tarpeellisia talous-, sauna- ja huoltorakennuksia. Pysyvän asunnon rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 300 k-m².

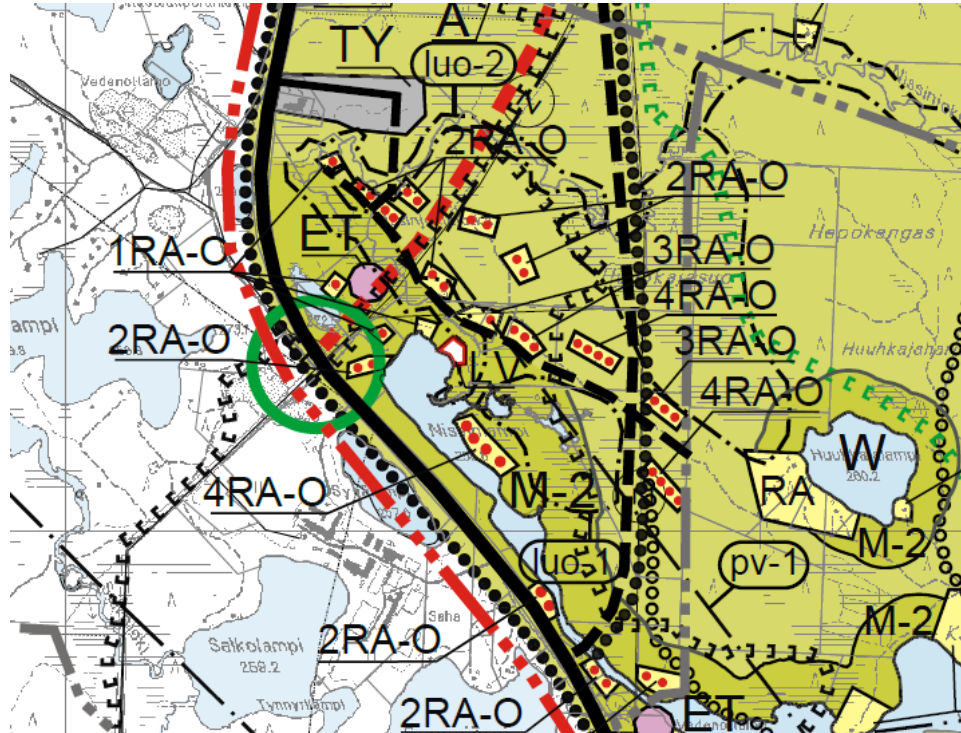
7.6 Loma- ja vapaa-ajan asuminen

Loma- ja matkailualue (R, R-3)

Osayleiskaava käsittää kaava-alueen itäreunassa osan Rukan osayleiskaavasta, jossa loma- ja matkailualueita on osoitettu **R** ja **R-3** merkinnöillä.

osayleiskaavalla suunnitellut, mitoitustarkasteluun perustuvat toteutamattomat rakennuspaikat on merkitty punaisella pisteellä.

RA-O -rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on Oivangin osayleiskaavan mukaisesti 120 k-m².

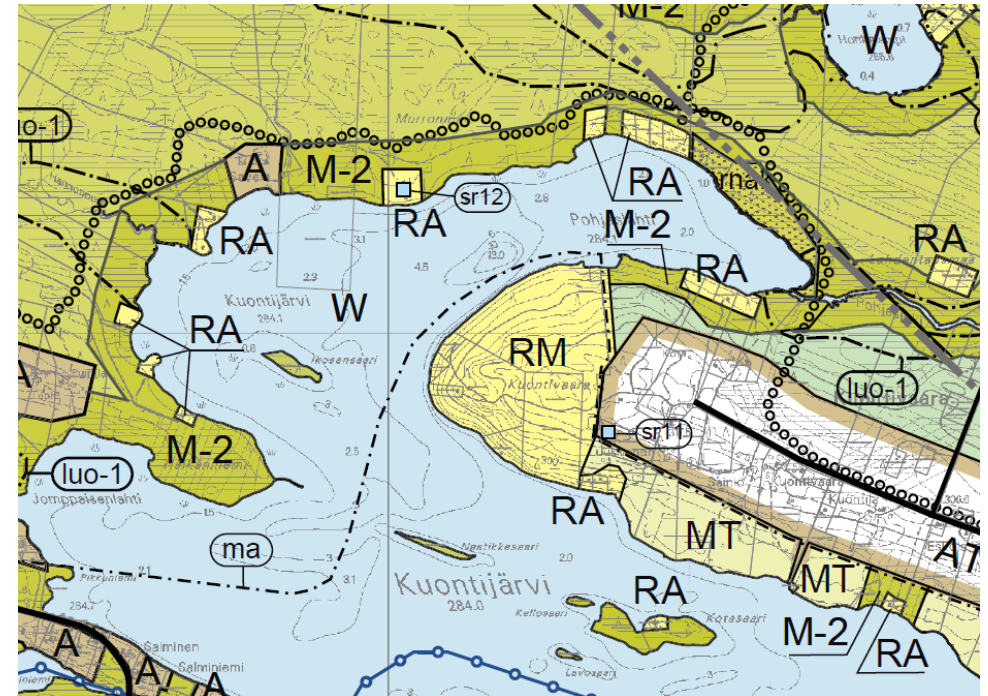
Oivangin alueelle osoitettua loma-asumista. Toteutumattomat rakennuspaikat on merkitty punaisilla pisteillä.

Erilliset ranta-saunojen rakennuspaikat on osoitettu omalla merkinnällä.

Matkailupalvelujen alueet (RM)

Osayleiskaavassa on merkitty matkailupalveluiden alueita, jotka varataan lomailun, matkailun, kurssikeskusten yms. tarpeisiin merkinnällä **RM**. Alueiden uudisrakentaminen edellyttää asemakaavoitusta. Lomakylät sijoittuvat luontevimmin olevien kylien täydentäviksi. Loma-

asuntoalueita on osoitettu Yli-Kitkalle Rönnyrannan alueelle. Potentiaalinen on myös Rukan läheisyyden ja vesistön läheisyyden vuoksi Kuontivaaran niemenkärki. Alue on myös melontareitin tukikohtana merkittävä. Toinen retkeilyyn ja melontaan tukeutuva Rukajärvi - Yli-Kitka melontareitin ja Susi-Kallen hiihtoreitin varrelle tuleva lomakylä voisi sijaita Iso-Hyypiön rannalla.

RM -alueille saadaan rakentaa loma-asuntoja sekä muita yleiseen käyttöön tarkoitettuja loma- ja vapaa-aajan viettoa palvelevia rakennuksia.

7.7 Maa- ja metsätalous

M, M-1, M-2, MT, MU-1 ja MY

Maa- ja metsätalous on kaava-alueen suurin maankäyttömuoto ja tulee sellaisena säilymään. Osayleiskaavassa on osoitettu maa- ja metsätalousalueet **M**, joissa saadaan sijoittaa yksi rakennuspaikka jokaista alkavaa 5 ha kohti rakennuskelpoista maata. Tällä alueella vakinaiseen

asumiseen tarkoitetun rakennuspaikan vähimmäiskoko on 5000 m² ja loma-asunnon rakennuspaikan vähimmäiskoko on 1 ha. Suurin sallittu rakennuspaikkakohtainen rakentamisen määrä on loma-asunnolla 170 k-m² ja vakituisella asunnolla 300 k-m².

Kitkajärven rantavyöhykkeellä maa- ja metsätalousalue on merkitty **M-1** -alueeksi. MRL 72 §:n nojalla alueella on 120 metrin syvyisellä keskivedenkorkeuden mukaisella rantavyöhykkeellä muu kuin 72 § 3 mom. rakentaminen kielletty. Alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus lukuun ottamatta puiden kaatamista. Lisäksi määräyksessä on annettu suosituksia metsänhoidon toimenpiteisiin liittyen.

M-2 alueilla on osoitettu sisävesien rantavyöhykkeet. Myönnettäessä poikkeamista MRL 72 §:n mukaisesti yleiskaavan M-2 alueella ranta-alueiden suunnittelutarpeesta määräytyy mitoitus vesistön koon ja kestokyvyn mukaan. Vesistökohtainen ohjeellinen mitoitus on määriteltävy osayleiskaavamääräyksissä. Ranta-alueiden mitoitusta käsitellään myös kaavaselostuksen kohdassa 8. Alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus lukuun ottamatta puiden kaatamista. Lisäksi määräyksessä on annettu suosituksia metsänhoidon toimenpiteisiin liittyen.

MT -merkinnällä on osoitettu maatalousalueet. Alueet on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen. Maatalousalueilla ympäristöarvot tulee huomioida toimenpiteitä suoritettaessa.

MU-1 -merkinnällä on osoitettu maa- ja metsätalousalueet, joilla tulee huomioida ympäristöarvot tai ulkoilun ohjaamistarve. Alueet on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, mutta niiden alueille suoritettavissa metsätaloudellisissa toimenpiteissä tulee pyrkiä huomioimaan maisemalliset ja virkistyselliset tekijät. Määräyksessä on annettu suosituksia metsänhoidon toimenpiteisiin liittyen. Rakentamista ja suunnittelua koskevat samat määräykset kuin rakentamista maa- ja metsätalousvaltaisilla alueella (M).

MY-1 -merkinnällä on osoitettu harjuaalueet, joilla ympäristöarvot tulee huomioida toimenpiteitä suoritettaessa. Noivionharjun alue ja sen lähiympäristö on merkitty MY -alueeksi. Alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus lukuun ottamatta puiden kaatamista.

Lisäksi määräyksessä on annettu suosituksia metsänhoidon toimenpiteisiin liittyen.

Kaavassa on myös annettu metsänhoitoon liittyviä yleismääräyksiä. Määräyksiin sisältyy esim. suositus naapurikiinteistön omistajan tiedottamisesta naapurikiinteistön rakennuspaikan ympärille välittömästi sijoittuvista merkittävistä metsänhoitotoimenpiteistä. Suosituksen tarkoituksena on edistää esim. maisema-arvokaupan mahdollisuutta tapauksissa, jossa rakennuspaikan ympärille on kohdistumassa lähimaisemaa merkittävästi muuttavia metsänhoitotoimenpiteitä.

7.8 Liikenne

Tiet, kadut ja kevyen liikenteen yhteydet

Liikenneverkon rungon muodostavat Kuusamo-Rovaniemi ja Kuusamo-Kemijärvi maantiet sekä Oivangista ja Kuontivaarasta Salmisen kautta Mustosenvaaraan ja Kuusamon keskustasta Mäkelän kautta Vuotunkiin kulkevat paikallistiet. Yksitystieverkko alueella on hyvin kattava.

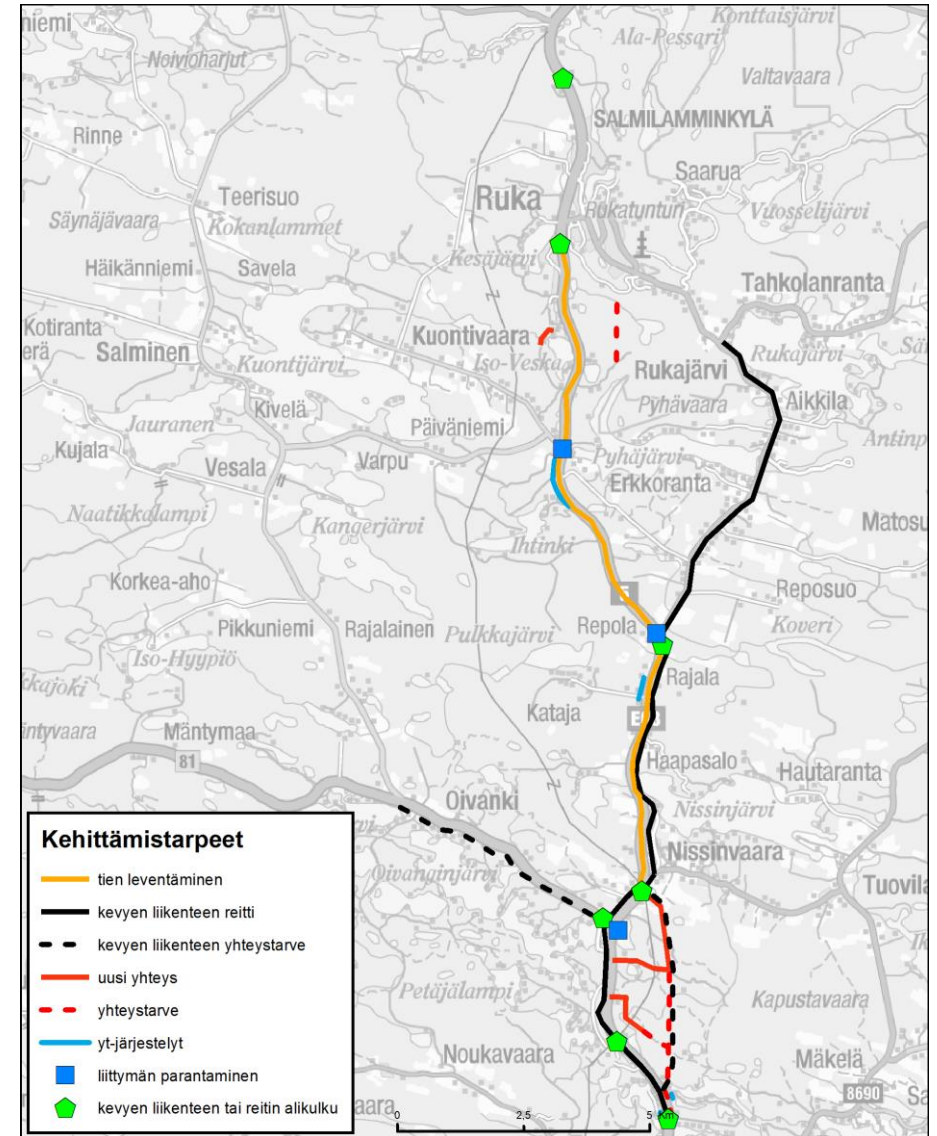
Kantatie 81 on kehittämistoimenpiteiltään vähäinen, pääpaino on valtatie 5 liittymäalueella ja palvelualueilla. Matkailun tarpeisiin hyödynnetään olemassa olevaa tieverkkoa Kitkan rantavyöhykkeellä.

Merkittävin tieverkon parantamishdotus on Viipusjärven ja Vasaraperän välisen yhteyden rakentaminen. Yhteys palvelisi alueen toimintoja ja niiden yhteyttä Rukalle. Vaihtoehtoisia linjauksia yhteydelle on useita. Pohjoisin Yli-Kitkan läheisyydessä kulkeva vaihtoehto palvelisi toimintoja parhaiten mutta on myös vaikeimmin toteutettavissa.

Toinen merkittävä liikenneverkon parantamishdotus on esitetty Nissinvaaran eteläpuolelle, jossa uusi Kemijärventien suuntainen rinnakaistie liittyy uudet palvelualueet valtatiehen. Pidemmän aikavälin toteutuksena tieyhteys on osoitettu jatkettavaksi Nissinlammen eteläpuolelle (punainen katkoviiva oheisessa kuvassa), jolloin se palvelisi myös Oivangin osayleiskaava-alueelle osoitettua loma-asutusta.

Osayleiskaavassa liikenneverkko on esitetty seuraavilla merkinnöillä:

	VALTATIE/KANTATIE.
	YHDYSTIE/KOKOOJAKATU.
	OHJEELLINEN YHDYSTIE/KOKOOJAKATU. Ohjeellisten yhdysteiden / kokoojaketujen sijoituessa luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokaille alueille tai luonnonsuojelualueille tulee tiesuunnitelmasta pyytää ELY-keskuksen lausunto
	SILTA.
	RAUTATIELIIKENTEEN YHTEYSTARVE. Rautatien linjaus suunnitellaan hankkeen käynnistyessä.
	ULKOILUREITTI.
	UUSI ULKOILUREITTI.
	KEVYEN LIIKENTEEN REITTI.
	KEVYENLIIKENTEEN YHTEYSTARVE.
	MOOTTORIKELKKAILUREITTI.
	UUSI MOOTTORIKELKKAILUREITTI.
	VENEILYREITTI.
	REITISTÖJEN ALIKULKU. Lähellä olevat reitit sijoitetaan samaan alikulkuun. Kaikki reitit risteävät eritasossa.

Liikenteen kehittämistarpeet (Destia, 2013)

Kevytliikenneväylä Ruka-Kuusamo voi olla pitkän aikavälin tavoite, mutta silloinkin tukeutuen linjaukseltaan juuri em. Rukajärventiehen ja katuverkkoon eikä valtatie varteen. Rukan kohdalla kevytliikenneväylä lienee tarpeen valtatie 5 varrella. Pyöräilyreitistön kehittämiseksi Ruka-Yli-Kitka alueelle voisi olla matkailullista tilausta, samoin Rukajärven - Pyhäjärven suuntaan.

Kuusamon kaupungin liikenneturvallisuuksuunnitelma

Osayleiskaavatyöhön liittyen nähtiin tarpeelliseksi tehdä liikennetarkastelu koko suunnittelualueelta painottuen valtatielle 5 välille Ruka – Kuusamo ja kantatielle 81 Oivangin kohtaan. Valtatie 5 liikennetarkastelu palvelee myös myöhemmin laadittavan Rukan liikennejärjestelmäsuunnitelman päivittämistä.

Valtatien 5 tavoitetilavuodelle 2030:

- liikenteen palvelutaso hyvä
- nopeustaso kirkonkylän ja Rukan välillä 100 km/h:ssa, suurimpien liittymien kohdalla 60 tai 80 km/h:ssa
- liittyminen muulta tieverkolta turvallista ja sujuvaa
- tien leveys valtatie vaatimaan tasoon 9/7m
- jalankulku ja pyöräily eriytetty autoliikenteestä sekä ylitykset eritasossa
- moottorikelkkaväylien ylityskohdat eri tasossa
- latuereittien ja merkittävien ulkoilureittien ylityskohdat eri tasossa

Toiminnallisesti valtatie 5 välillä Kirkonkylä – Ruka voidaan jakaa neljään jaksoon:

1. Kuusamon keskustajakso (keskustan ohitusjakso)
 - nopeustaso (60-) 80 km/h
 - kanavoidut pääliittymät, väistöilalliset katuliittymät T-liittyminä
 - ei tonttiliittymiä suoraan valtatielle
 - kaupunkimainen tievalaistus koko jaksolla
 - kevytliikenne keskustan tie- ja katuverkolla, ei valtatie varrella
2. Yrityskyläjakso (Kuusamo-Nissinjärvi)
 - nopeustaso 80 km/h

- kanavoidut/väistöilalliset pääliittymät T-liittyminä/porrastettuina liittymäpareina
- uusi maankäyttö nykyisen/uuden rinnakkaisen katuverkon varteen, joka liitetään valtatiehen turvallisina tasoliittyminä
- ei tonttiliittymiä suoraan valtatielle
- kantatie 81 liittymäalueen läheisyyteen palveluita
- kaupunkimainen tievalaistus koko jaksolla
- kevytliikenne valtatie varrella välillä keskusta-Oivanki-Nissinkylä
- myöhemmässä vaiheessa kevytliikenne rinnakkaiselle katuverkolle

3. Maisematiejakso (Nissinjärvi-Ruka)

- nopeustaso 100 km/h
- väistöilalliset pääliittymät
- ei uutta maankäyttöä valtatie varteen (ei myöskään Rukajärventien liittymään)
- tonttiliittymät sallittuja mutta niiden määrä minimoitu
- maaseutumainen tievalaistus pääliittymien (yleiset tiet) kohdalla
- kevytliikenne valtatie varrella välillä Nissinkylä-Rukajärventien liittymä ja siitä Rukalle Rukajärventien varrella
- maisemien avaaminen, tieympäristön kohentaminen

4. Rukan keskustajakso (Rukan ohitusjakso)

- nopeustaso 80 km/h
- kanavoitu pääliittymä Rukalle, liittymäalueen ilmeen kehittäminen
- uusi maankäyttö nykyisen/uuden rinnakkaisen katuverkon varteen, joka liitetään valtatiehen turvallisina tasoliittyminä
- kaupunkimainen tievalaistus koko jaksolla
- kevytliikenne valtatie varrella välillä Iso-Veska –järvi - Rukan liittymä

Moottorikelkkareitit

Osayleiskaavassa on huomioitu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa sekä Kuusamon yleiskaavassa osoitettu tärkeä moottorikelkkareitti. Reitti kulkee suunnittelualueella Kemijärventien suuntaisesti myötäillen

voimajohtolinjaa. Osa moottorikelkkareiteistä on osoitettu Kuusamon kaupungin reittikarttojen perusteella. Moottorikelkkareittejä voidaan kesäaikaan käyttää myös atv -reitteinä, jos tähän on olemassa erillisen lupaprosessin mukainen lupa.

Ulkoilureitistöt

Osayleiskaavassa on osoitettu alueelle kattava ulkoilureitistö, joka liittyy ympäröiviin alueisiin ja muodostaa kattavan verkoston Rukan alueen virkistysreittien kanssa. Pääreitti vastaa Kuusamon yleiskaavassa osoitetun paikallisen ulkoilureitin ohjeellista linjausta. Pääulkoilureitistöjen risteämiskohdat valtatie 5 ja kantatie 81 kanssa tulisi määrittää ja toteuttaa eri tasossa. Tällöinkin alitukset tulee keskittää useita käyttötarpeita palveleviksi; kunto-, hiihto-, pyöräily-, moottorikelkka-, mönkijä-, koiravaljakko-, poroajelu yms.

Rautatie

Ideasuunnitelmassa on tutkittu mahdollisuutta osoittaa alueelle ns. matkailurautatielinjaus. Rukan asema voisi sijoittua Uudenniitynahon tai Viipuskankaalle Vasaraperän uuden tieyhteyden linjauksesta riippuen.

Ratkaisevana tekijänä linjausvaihtoehdolle ovat olleet alueella vesistöt ja alueella jo kulkeva 110 kV linja sekä ratalinjauksen sijoittaminen siten, että tarvitaan mahdollisimman vähän yli- tai alikulkuja nykyisen tiestön kanssa. Osittain on myös katsottu sijoittamista maastoon siten, että leikkauksista voidaan irrottaa rakennusmassoja ratapenkkaa varten. Rautatie on esitetty osayleiskaavassa rautatieliikenteen yhteystarpeena.

7.9 Kaivostoiminta

Osayleiskaavassa ei ole osoitettu aluevarauksia kaivostoiminnalle.

Kaavakartalla voimassa olevat kaivoslain (503/1965) mukaiset kaivospiirit on osoitettu **kvp** -merkinnällä.

Meurastuksenahon ja Sivakkaharjun kaivospiirit on perustettu vanhan kaivoslain (503/1965) mukaisesti ja muodostettu kaivospiireiksi kai-

vospiiritoimituksella. Kaivoslain (621/2011) 181 §:n mukaisesti vanhan kaivoslain mukaiset kaivospiirit jäävät voimaan niiden määräyksissä mainituilla ehdoilla.

Kaivospiirin merkintä ei itsessään mahdollista kaivostoimintaa. Kaivosluvan myöntämisen edellytykset on esitetty kaivoslain (621/2011) 47 §:ssä ja luvan myöntämisen esteet 48 §:ssä sekä kuvan myöntämisen esteet saamelaiden kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella 50 §:ssä.

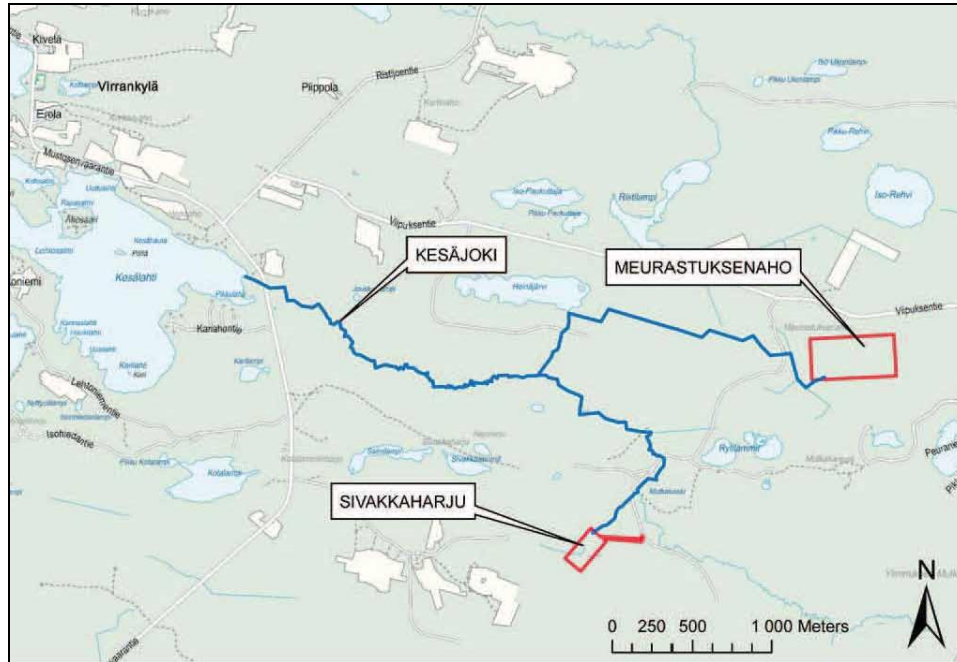
Kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaavan oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (Kaivoslaki 47 §)

Yleiskaava-alueella kaupunki antaa lausunnon kaivoslain mukaisista hankkeista. Kaivosviranomaisena toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes).

Dragon Mining Oy on selvittänyt kaivostoiminnan aloittamista Kuusamon Juomasuon, Hangaslammen, Pohjasvaaran sekä Meurastuksenahon ja Sivakkaharjun kultaesiintymien alueilla. Eteläiset louhintaluohit (Meurastuksenaho ja Sivakkaharju) sijoittuvat kaava-alueelle, noin neljä kilometriä Rukakeskuksesta luoteeseen. Kultakaivoksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on ollut tarkoitus selvittää kaivostoiminnan ympäristövaikutuksia ns. pohjoisella ja eteläisellä louhintaluohit-alueella sekä kolmessa eri vesistöalueella sijoittuvissa vaihtoehdoissa rikastamon toteuttamispaikoissa.

Kultakaivoshanketta koskeva YVA -ohjelma valmistui keuhällä 2011 ja YVA -menettelyä koskeva yleisötilaisuus järjestettiin 4.5.2011.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus (2.12.2013) valmistui loppuvuodesta 2013. Ympäristövaikutusten arviointiselostus oli nähtävillä 11.12.2013 – 10.3.2014.

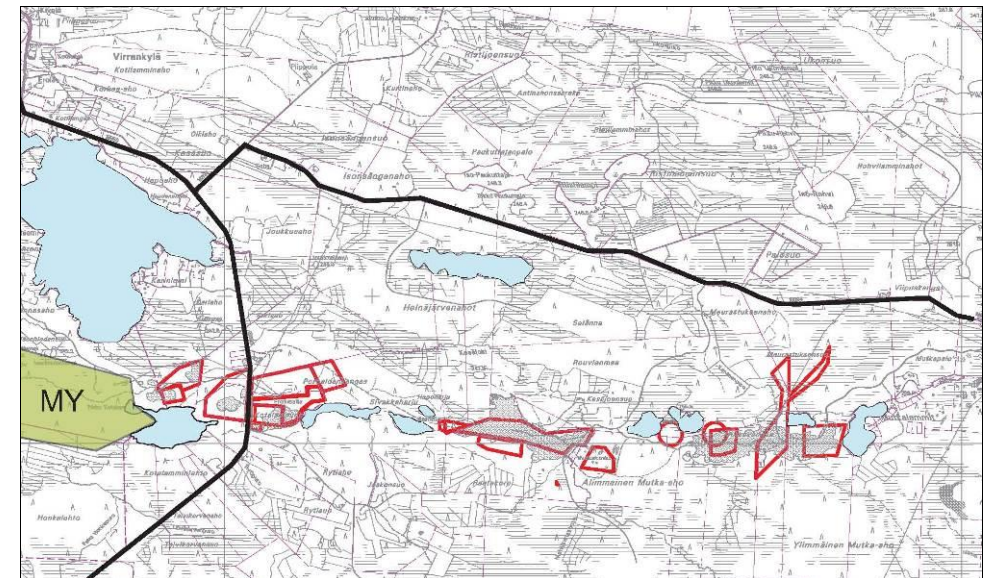
Ote Kuusamon kultakaivoshankkeen YVA -ohjelmasta

Yhteysviranomaisena toimiva Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antoi lausunnon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta 5.6.2014. ELY-keskus totesi, että ympäristövaikutusten arviointimenettely ei täytä kokonaisuutena arvioiden YVA -lainsäädännössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Selostuksessa on YVA -asetuksen 10 § huomioon ottaen olennaisia ja merkittäviä puutteita eikä yhteysviranomaisen arviointiohjelmalausunnossa antamaa ohjausta ole noudatettu riittävästi. Yhteysviranomaisen lausui, että hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista tulee laatia yhteysviranomaisen lausunnossa osoitetuilla lisäselvityksillä ja muilla korjauksilla täydennetty uusi arviointiselostus. Uusi selostus kuulutetaan ja kuullaan YVA-lain mukaisesti.

7.10 Maa-ainesten otto

Noivioharju -Sivakkaharju alueelle on maakuntakaavassa rajattu seudullisesti arvokas harjualue merkinnällä M-hs. Osayleiskaavassa alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ympäris-

töarvoja (MY). Lisäksi alueelle on osoitettu merkintä **ah** (arvokas harjualue, jolla on voimassa maa-aineslain 3 §:n mukaiset aineidenottoa koskevat rajoitukset). Alueen itäpuolelle sijoittuu maa-ainesten otto-alueita, joilla on voimassa oleva maa-ainesten ottolupa. Nämä alueet on merkitty kaavassa M -alueeksi. Maa-ainesten ottaminen perustuu maa-aineslain mukaiseen ottamissuunnitelmaan, jossa selvitetään maa-aineslupan myöntämisen edellytykset. Alueelle sijoittuu useita erillisiä maa-ainesten ottoalueita, eikä niitä ole erikseen merkitty kaavakartalle.

Noivioharju-Sivakkaharjun alueella voimassa olevat maa-ainesten ottoluvat (punainen raja). Seudullisesti arvokas harjualue on rajattu osayleiskaavaan MY -merkinnällä.

7.11 Sähkönsiirto

Osayleiskaava-alueen kautta kulkee 110 kV voimajohto, joka päättyy kaava-alueen pohjoisreunalla Mutkalammentien ja Kemijärventien risteyksen tuntumassa sijaitsevalle Viipuksen sähköasemalle. Voimajohto on osoitettu kaavassa merkinnällä **110 kV:n voimajohto** ja sähköaseman paikka merkinnällä **EN** (energiahuollon alue).

7.12 Veneily ja satamat

Venevalkama/satama (LV)

Kaavassa on merkitty venevalkamat/retkisatamat **LV** -merkinnällä, joka osoittaa alueen, johon voidaan sijoittaa käytön kannalta tarpeellisia rakennelmia. Rantojen rakentamisen yhteydessä on huomioitava myös pelastuslaitoksen tarpeet veneenlaskupaikkojen sijoittamiseksi alueelle mahdollisten vesipelastustehtävien turvaamiseksi.

7.13 Virkistys ja vapaa-aika

Rukan toimintojen lisäksi alueen yksi merkittävimmistä virkistys- ja vapaa-ajan toiminnoista on kalastus Yli-Kitkan alueella. Tätä toimintaa tulee tukea lisäämällä lomakyläasutusta Yli-Kitkan rantakylissä.

Alueella on jo nykyisellään retkeilyyn, hiihtämiseen ja moottorikelkkailuun soveltuvia reittejä, jotka on merkitty osayleiskaavaan.

Melontareittinä voitaisiin kehittää Rukajärvestä tai Pyhäjärvestä alkavaa Yli-Kitkan Naatikkalahteen johtavaa vesistöyhteyttä ja sieltä edelleen Ala-Kitkan kautta Kantojokea pitkin Purnujärvelle. Melontareittien tukikohtia on osoitettu osayleiskaavassa kohdemerkinnällä **lv**.

Mönkijä-, maastopyöräily- ja ratsastusreitit ovat alueen edellä mainittujen lisäksi potentiaalisia kehitettäviä toimintoja.

7.14 Natura-alueet, luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien alueet

Suunnittelualueen rajauksen sisäpuolelle sijoittuu kaksi Natura-aluetta *Kouvertvaaran lehdot ja suot* sekä *Kitkan* Natura-alue ja useita pieniä suojelualueita, joista osa sijaitsee Natura-aluerajauksen sisäpuolella

Luonnonsuojelualue (SL),

Osayleiskaavassa on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet **SL -merkinnällä**. Alueilla on merkittäviä luonnonarvoja. Alueella on voimassa MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus tai voimassa olevan suojelusopimuksen mukaiset rajoitukset.

MRL 41 §:n nojalla määrätään, että SL-alueella on kielletty teiden ja rakennusten rakentaminen ja rakennelmien tekeminen, maaperän kaivaminen ja muokkaaminen, turvemaiden ojitaminen, vesistön muuttaminen sekä muut maisemaa oleellisesti muuttavat toimenpiteet, kunnes alueesta on maanomistajan hakemuksesta tai valtion toimesta muodostettu luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue.

Osayleiskaavassa on rajattu alueella sijaitsevat soidensuojeluohjelman alueet *sso* -merkinnällä, lehtojensuojeluohjelman alueet *lso* -merkinnällä ja rantojensuojeluohjelman alue *rso* -merkinnällä.

7.15 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet

Luontokohteet on jaettu kaavassa kahteen luokkaan, joista **luo-1** osoittaa ne kohteet, joilla esiintyy metsä- ja/tai vesilain määrittelemiä arvokkaita luontokohteita tai uhanalaisen ja arvokkaan lajiston esiintymiä. **luo-2** -rajauksella kaavassa on osoitettu muut arvokkaat luontokohteet, jotka lisäävät luonnon monimuotoisuutta, mutta ovat perustelultaan vähemmän arvokkaita tai tässä yleiskaavan tarkkuudessa rajattu laajaksi alueeksi. luo-2 kohteina on osoitettu esim. luonnontilaiset, uomaltaan mutkittelevat pienet joet, joita on Kuusamon alueella runsaasti. Noroa suuremmat virtavedet, etenkin pienet joet, ovat lajiston ja virkistyskäytön kannalta edustavia ja tärkeitä kohteita talousmetsien alueilla, mutta niillä ei ole varsinaisesti lakisääteistä turvaa tai uhanalaisen luontotyypin määritelmää.

Kaavaselostuksen liitteenä olevassa luontoselvityksessä on paikannettu yleiskaavan edellyttämällä tarkkuustasolla arvokkaat luontotyypit, jotka ovat joko lainsäädännöllä määritelty tai muutoin alueellisesti edustavia, sekä selvitetty mahdolliset uhanalaisen sekä EU:n direktiivien mukaisen kasvi- ja eläinlajiston esiintymät.

7.16 Maisemallisesti arvokkaat alueet

Maiseman solmukohdat on osoitettu kaavassa **ma** -merkinnällä maisemallisesti arvokkaina alueina. Näitä alueita ovat esim. korkeimpien vaarojen lakialueet sekä muutamat vesistöjen väliset kapeahkot maa-alueet. Näiden alueiden erityispiirteitä tulee vaalia ja niillä tapahtuva rakentaminen tulee sovittaa vallitseviin luonto-, maisema- ja kulttuuriperintöarvoihin. Alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus lukuun ottamatta puiden kaatamista.

7.17 Vesialueet ja pohjavesialueet

Vesialue (W)

Osayleiskaavassa on osoitettu kaikki alueen vesialueet merkinnällä W. Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, jotka on tarkoitettu säilytettäväksi vesialueena. Vesialueisiin liittyen kaavassa on annettu määräyksiä rantojen virkistyskäytöstä ja rantarakentamisesta.

Pohjavesialueet (pv-1 ja pv-2)

Suunnittelualueelle sijoittuu neljä luokiteltua pohjavesialuetta. Vedenhankinnan kannalta tärkeät eli luokan I pohjavesialueet sijoittuvat alueen pohjoisosaan Noivioharju – Sivakkaharjun alueelle, Viipusjärven alueelle sekä eteläosaan pienen Lahdenperänkankaan pohjavesialueelle ja Oivangin länsipuoliselle Kirkonkylän pohjavesialueelle. Eteläosissa Kiviharjun pohjavesialue on luokiteltu vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi eli luokkaan II. I-luokan pohjavesialueet on rajattu osayleiskaavaan pv-1 -merkinnällä ja II-luokan pv-2 merkinnällä.

7.18 Kulttuuriympäristön suojelu

Muinaismuistokohteet

Suunnittelualueelle tehtiin ensimmäinen muinaismuistoinventointi keuhalla 2010.

Inventoinnin tavoitteena oli tarkastaa alueen aiemmin tunnettujen muinaisjäännöskohteiden nykytila sekä paikallistaa mahdollisimman runsaasti aiemmin tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Tarkimmin havainnoitiin alueita, joille alueen osayleiskaavaluonnoksen mukaan on todennäköisimmin kohdistumassa laajamittaisia maankäyttötoimia ja alueita, jotka kartta-aineiston ja alueen asutushistorian perusteella vaikuttivat muinaisjäännösten löytämiselle potentiaalisimmilta.

Kaava-alueita laajennettiin tämän jälkeen ja laajennusalueille laadittiin täydentävä muinaismuistoinventointi. Työn tarkoituksena oli täydentää aiempaa muinaisjäännösinventointia (Viljanmaa 2010) Inventoinnin maastotyöt tehtiin 27.7 – 30.7.2012. Työssä tarkastettiin osayleiskaavan täydennysalueen tunnetut muinaisjäännöskohteet sekä pyrittiin paikantamaan entuudestaan tuntemattomia muinaisjäännöskohteita. Inventoinnissa täydennetään aiempaa inventointiraporttia ja tarkastettiin täydennysalueiden muinaisjäännösten näkökulmasta potentiaaliset alueet.

Alueella sijaitsevat muinaismuistokohteet on merkitty kaavakartalle **sm-** merkinnällä.

Alueella sijaitsevat kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet, esim. vanhat myllynpaikat ja sotahistorialliset kohteet, on merkitty kaavakartalle **s-** merkinnällä. Nämä kohteet eivät ole varsinaisia muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Numero/kirjain sm- tai s -merkinnän jäljessä viittaa kaavaselostuksen mukaiseen muinaismuistojen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden numerointiin. Numerointi viittauksineen kaavaselostuksen liitteenä oleviin inventointeihin on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 3.1.

Muinaisjäännösrekisterin tiedot karttuvat ja päivittyvät jatkuvasti tutkimusten, inventointien ja tarkastusten myötä. Kohteiden ajantasaiset ja tarkemmat tiedot sekä niiden ohjeelliset rajaukset löytyvät siten muinaisjäännösrekisteristä.

Alueiden jatkosuunnittelussa on varsinkin maankäyttöä merkittävästi muuttavien hankkeiden yhteydessä syytä selvittää ja arvioida tilanne

myös muinaisjäännösten osalta ja varautua mahdollisiin tarkentaviin inventointeihin. Muinaisjäännökset voivat olla pinta-alaltaan kohde-merkintää laajempia, joten kohteiden laajuus tulee selvittää museovironomaiselta.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset

Kaavakartalle on merkitty Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton vuonna 1993 julkaiseman luettelon (Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet) perusteella kaksi kohdetta.

Suunnittelualueella tehtiin kaavoituksen yhteydessä rakennusinventointi talvella/kesällä 2013. Inventoinnissa käytiin läpi kaikki alueella oleva vähintään 1950- ja 60 -lukujen taitteeseen mennessä rakennettu rakennuskanta. Inventointitiedot on päivitetty KIOSKI -tietojärjestelmään.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset on merkitty kaavakarttaan **sr**-merkinnällä, jossa numero viittaa kaavaselostuksen liitteessä oleviin kohdekortteihin ja kaavaselostuksen kohtaan 3.1. Kohteita on osoitettu kaavassa yhteensä 21 kpl.

Kulttuurimaisema-alue

Vasaraperän ympäristö on Pohjois-Pohjanmaan liiton kulttuuriympäristöarvoja kartoittavassa selvityksessä (1997) todettu maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Suunnittelualueen edustavin perinnebiotooppikohde sijaitsee Nissinjärven Tuovilanniemellä.

Nämä kohteet on rajattu kaavakartalle **kma**-merkinnällä. Maisemapuiden ja maisemakiintopisteiden säilyttäminen sekä viljelysmaiseman säilyminen avoimena on maisemakuvan kannalta näillä alueilla tärkeää.

8 OSAYLEISKAAVAN MITOITUS

8.1 Asuinrakentaminen

Toimintatavoite

Tavoitteena on asuinrakennusten sijoittaminen asumiseen ja rakentamiseen hyvin soveltuville alueille. Ympäriäinen asutus tukee maaseudun säilymistä asuttuna. Lomarakennusten muuttamista pysyviksi asunnoiksi suositaan alueilla, joilla on jo olemassa pysyvää asumista.

Maankäytön suunnitteluohje

Rakentamista sijoitetaan vain rakentamiskelpoiselle alueelle. Alueen soveltuvuuteen rakentamiseen vaikuttavat myös luonnon ja maiseman arvot, mahdolliset suojelutarpeet tai vesihuollon järjestämismahdollisuudet sekä ranta-alueella lisäksi vesistön ominaisuudet.

Viemäroidyillä alueilla rakennuspaikan vähimmäispinta-ala on 2500 m² riippumatta alueen käyttötarkoituksmerkinnästä.

Matkailuun ja yritystoimintaan liittyvä rakennusoikeus harkitaan tapauskohtaisesti.

8.2 Rantarakentaminen

Maankäytön suunnitteluohje

Rantarakennusoikeus perustuu emäkiinteistön muunnetun rantaviivan pituuteen ja vesistön sietokykyyn. Ranta-alueelle ei voi siirtää kuivan maan rakennusoikeutta. Ranta-alueilla uuden rakennuspaikan vähimmäiskoko on 3500 m².

Kaavoitettaessa viemäroimättömiä alueita ohjeellisena mitoituksena tulee olla vesistön koosta ja kestokyvystä riippuen:

- Tässä osayleiskaavassa on Kitkajärven osalta emätilaselvitykseen perustuvalla mitoituksella ratkaistu MRL 72 §:ssä säädetty suunnittelutarve ranta-alueella. Kitkajärven rantavyöhykkeelle on voitu sijoittaa enintään 7 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohti.

- Oivangin alueen osalta rakennuspaikkojen määrä perustuu voimassa olevaan Oivangin osayleiskaavaan.
- Alle 1000 ha:n (Kuontijärvi, Nissinjärvi, Kauranen, Kangerjärvi, Iso-Hyypiö, Pikku-Hyypiö, Sikuaislampi, Pulkajärvi, Iso-Monno, Eljäjärvi, Pekanlammit, Pitkälampi, Pikku-Nissi ja Iso-Kalliolampi), mutta suurempien kuin 10 ha suuruisten pienten järvien ja lampien rantavyöhykkeelle voidaan sijoittaa enintään 3-5 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohti. Näiden vesistöjen osalta rantarakentaminen ratkaistaan poikkeamisluvilla tai ranta-asemakaavoituksella.
- Pienten, 1-10 ha:n suuruisten järvien ja lampien rantavyöhykkeelle voidaan sijoittaa enintään 1 rakennuspaikka 2 vesihehtaaria kohti.
- Mitoituksen suuruutta määritettäessä on otettava huomioon vesistön ominaisuudet.
- Alle 1 ha:n lampien rannoilla rakentaminen pyritään siirtämään isomman vesistön rannalle tai riittävän kauas lammen rannasta.
- Joen rantavyöhykkeelle voidaan sijoittaa 3-5 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohti. Mitoituksen suuruutta määritettäessä on otettava huomioon vesistön ominaisuudet.
- Muunnettu rantaviiva on 50 % joen todellisesta rantaviivasta.
- Saareen rakennettaessa on sen pinta-alan oltava vähintään 0,5 ha. Uusia rakennuspaikkoja ei perusteta alle 0,5 ha saariin.
- Saarten rakentamisessa sovelletaan vesistöjen rannoille määritettyjä periaatteita. Alle 10 ha:n saarissa 1 rp/2 rakentamiskelpoinen ha.

Mitoitukseen vaikuttavat seikat:

- Kaava tukee kylän elinvoimaisuutta
- Rakennuspaikat sijoitetaan riittävän kauas rantaviivasta
- Alue sijaitsee yhdyskuntarakenteen kannalta edullisella paikalla
- Alue viemäroidään
- Ranta-alue on rakentamiskelpoinen

Myönnettäessä poikkeamista MRL 72 §:n mukaisesti yleiskaavan M-2 alueella ranta-alueiden suunnittelutarpeesta tulee ohjeellisenä mitoituslaskennassa olla korkeintaan 3-6 lomarakennusta yhtä emäkiinteistön muunnettua rantaviivakilometriä kohti.

8.3 Kitkajärven rantarakentamisen mitoituserusteet

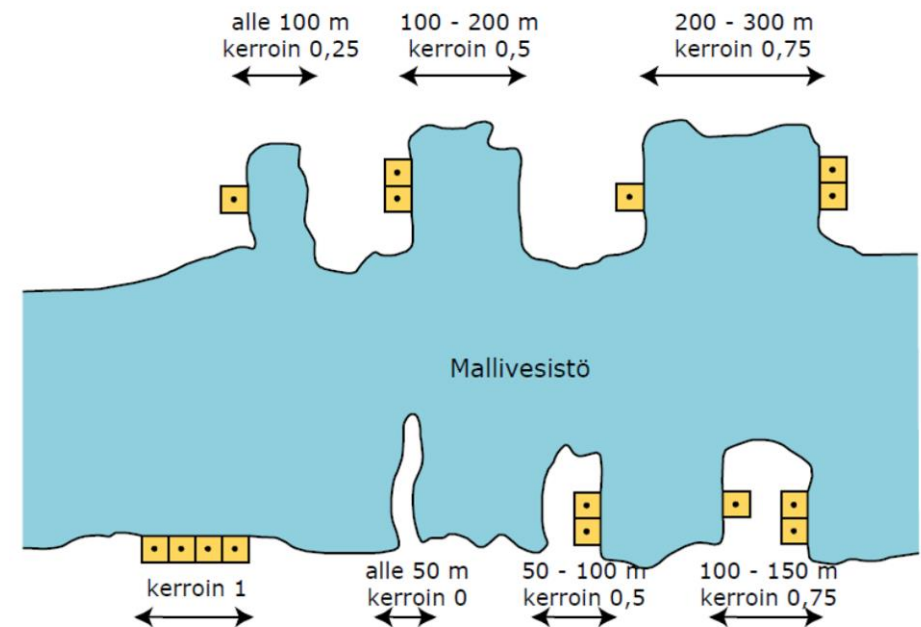
Ruka-Kuusamon matkailualueen osayleiskaavan ranta-alueen mitoitus-tarkastelu koskee Kitkajärven ranta-alueita. Emätilaselvitykseen perustuvalla mitoituksella on ratkaistu MRL 72 §:ssä säädetty suunnittelu-tarve ranta-alueella. Osoitetut rakentamisalueet ja paikat on merkitty kaavaan siten, että MRL 10 luvussa säädetty ranta-alueita koskevat erityiset säännökset toteutuvat tarvittavassa laajuudessa. Lähtökohtaisesti rakentaminen on pyritty ohjaamaan olemassa olevan rakennus-kannan ja tiestön tuntumaan niin, että yhdyskuntarakenne ei hajautui-merkittävästi. Varsin keskeinen rooli on myös vesistön, maaston, maiseman ja luonnon ominaispiirteiden huomioimisessa sekä vapaassa yhtenäisessä rantaviivassa.

Yleiskaavan keskeisenä tavoitteena ranta-alueiden osalta on maan-omistajien mahdollisimman tasapuolinen kohtelu rakennusoikeuksia määritettäessä. Tasapuolinen kohtelu on toteutettu käyttämällä yh-denmukaisia mitoitus menetelmiä kaava-alueen ranta-alueella. Ranta-alueet on tutkittu niiltä osin, missä on katsottu olevan tarpeen ratkais-ta ranta-alueiden suunnittelutarve.

Mitoitustarkastelun poikkileikkausajankohtina käytetään 1.1.1969 -talvi 2013. Ennen 1.1.1969 rekisteröity kiinteistö tulkitaan ns. emätilaksi. Näistä myöhempiin poikkileikkausajankohtaan mennessä erotetut, rakennetut kiinteistöt lasketaan mitoituksessa emätilan käy-tetyiksi rakennusoikeuksiksi.

Kuvassa jäljempänä on esitetty mitoituslaskennassa käytettävän muunnetun rantaviivan muuntoperiaatteet. Rantaviivan muuntotapana käytetään ns. Etelä-Savon liiton mallia. Muunto vaikuttaa kuvan mu-kaisesti todellisen rantaviivan pituuteen. Muuntokertoimet ovat riippu-vaaisia rantaviivan muodosta, vastarannan sekä esim. saarten läheisyy-destä sekä niemien ja lahtien koosta.

Kitkajärven ranta-alueen osalta mitoituslaskelmissa on käytetty mitoi-tuslukua 7 rakennuspaikkaa / muunnettu rantaviivakilometri. Saaret on jätetty mitoituksen ulkopuolelle.

Rantaviivan muuntotapana Etelä-Savon liiton mallin mukaisesti

Emätilaselvityksen, rantaviivan muunnon ja vyöhykejaon lopputulok-sena saadaan tehtyä mitoituslaskelmat. Mitoituslaskelmat tuottavat ns. laskennallisen rakennusoikeuden, eli määrittävät kaavassa osoitetta-

vien uusien rakentamis-mahdollisuuksien kokonaismäärän, joka sijoitetaan kaavaan, ellei muita esteitä ole.

Uusien laskennallisten rakennuspaikkojen kokonaismäärän sijoittamiseen vaikuttaa emätilalle muodostuva kokonaisrakennusoikeus. Mikäli emätilan koko-naisrakennusoikeus on ylitetty, ei kiinteistöille pääsääntöisesti ole osoitettu uusia rakennusoikeuksia, vaikka sitä laskennallisesti jollekin lohkokiinteistölle muodostuisi. Omarantaisen loma-asunnon rakennusoikeuden osoittaminen emätilakohtaisen laskelman avulla on käytäntö, millä pyritään ratkaisemaan tasavertaisuusperiaatteiden toteutuminen.

Ranta-alueilla rakentamista ohjaaville yleiskaavoille on säädetty maankäyttö ja rakennuslain 73 §:ssä erityisiä sisältövaatimuksia. Kaavassa esitetyt ratkaisut on laadittu vastamaan tätä säädöstä. Ranta-alueella rantavyöhykettä koskevien säännösten soveltamisen edellytyksenä on, että 1) alueelle on odotettavissa maankäytön järjestämistä edellyttävän loma-asutuksen muodostumista, 2) alueen rakentamisen ja muun maankäytön suunnitteleminen on tarpeen ja 3) suunnittelutarpeen aiheuttaa pääasiassa loma-asutuksen järjestäminen.

Rantavyöhykkeen vähimmäisleveys on keskimäärin 50 metriä. Yleensä sen voidaan katsoa ulottuvan noin 100 metrin etäisyydelle, mutta ei kuitenkaan missään pidemmälle kuin 200 metriä keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Ranta-alue on rantavyöhykettä leveämpi rannan osa, jolla rannassa oleva tai rantaan tukeutuva loma-asutus vaatii järjestämistä. Ranta-alueen leveys on mitoituslaskelmissa arvioitu noin 120 metriksi, mutta maisemasta ja muista olosuhteista riippuen se voi olla leveämpi tai kapeampikin.

Maisemallisesti, luontoarvoiltaan tai muuten kulutuskestävyydeltään herkiltä alueilta sekä tulva-alueilta on pyritty siirtämään rakennusoikeus kaava-alueella saman maanomistajan omistuksessa oleville rakentamista paremmin sietäville alueille. Lisäksi rakennuspaikkojen osoittamisessa on huomioitu maankäyttö- ja rakennuslain 73 §:n sisältövaatimusten mukaisesti myös riittävän virkistyskäyttöön soveltuvan vapaan rannan säilyminen.

Mikäli mitoituslaskelmissa päädytään jonkun kiinteistön osalta selkeästi kiinteistön kannalta epäedulliseen lopputulokseen suhteessa emätilan muihin lohkotiloihin nähden, voidaan soveltaa ns. kohtuullisuusperiaatetta eli poiketa mitoitukselta, vaikka laskennallinen menetelmä ei tuottaisikaan uusia rakennusoikeuksia. Kohtuullisuusperiaatetta sovelletaan ja perustellaan tapauskohtaisesti.

8.4 Rannan virkistyskäyttö

Toimintatavoite

Asukkaat ja etenkin matkailijat arvostavat mahdollisuutta käyttää ranta-alueita virkistykseen sekä ranta-alueen hyvää saavutettavuutta liikkuamiseen tarkoitetuilta reiteiltä. Rannan virkistysalueilta toivotaan monipuolisuutta: rakennettuja ja luonnonomaisia ranta-alueita.

Maankäytön suunnitteluohje

Ranta-alueesta on varattava riittävästi rantaa yleiseen virkistykseen. Taajamatoimintojen ulkopuolella vapaan ranta-alueen osuus tulee olla vähintään puolet todellisesta rantaviivasta. Vapaaksi ranta-alueeksi tulkitaan rannan ja tontin välinen kaista, jolla voi jokamiehen oikeuden rajoissa kulkea. Rakentamattomiksi katsotaan rantaosat, joiden pituus on vähintään 250 m.

Maisemallisesti ja luonnonarvoiltaan merkittävät rannat on jätettävä rakentamisen ulkopuolelle. Tällaisilla ranta-alueilla metsänkäyttelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon vesiensuojelu, luonnonarvot ja maisemanhoito. Rantavyöhykkeellä ei sallita maanainesten ottoa.

8.5 Ranta-alueiden rakennusoikeuslaskelma

Kitkajärven alue

MRL 72 §:ssä säädetty suunnittelutarve ranta-alueella on Kitkajärven ranta-alueilla ratkaistu emätilaselvitykseen perustuvalla mitoituksella. Kitkajärven ranta-alueella yleiskaavaa voidaan siten käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena MRL 72 § 1 momentin mukaisesti A-1- ja RA-K -alueilla.

Kaavassa on osoitettu uutta rakennetta mitoituslaskelmien tulosten mukaisesti rakennuspaikkoina. Uudet rakennusoikeudet on pyritty si-

joittamaan yhdyskuntarakennetta ja erilaisia arvoja tukevalla tavalla. Muu ranta-alue jää ns. vapaaksi rannaksi M-1-merkinnällä.

Alla olevassa taulukossa on kerätty tieto kaavoitusvaiheen rakentamistilanteesta sekä tilanteesta kaavan toteuduttua ranta-alueella.

Nykyiset rakennuspaikat	
AO	23
RA	129
Erillinen rantasaua	2
Yht.	154
Uudet rakennuspaikat	
AO	1
RA	84
RM	1
Yht.	86
Kaavan toteuduttua	240
Todellinen rantaviiva	46,4 km
Muutettu rantaviiva	31,9 km

Uuden rakenteen toteutuessa rakennuspaikkojen tiheys rannalla kasvaa noin 2,7 rakennuspaikkaa/ muutettu rantaviivakilometri (4,8 rp/m-rkm -> 7.5 rp/mrkm).

Vapaata rantaviivaa on osayleiskaava-alueella kaavan toteuttamisen jälkeen noin 19,0 km. Tämä on noin 41 % kokonaisrantaviivaan määrästä (46,4 km).

Osayleiskaava-alueen sisään jäävät ranta-asemakaava-alueet huomioiden vapaata rantaviivaa on osayleiskaava-alueella kaavan toteuttamisen jälkeen noin 25,2 km. Tämä on noin 44 % kokonaisrantaviivaan määrästä (57,0 km).

Vapaassa rantaviivassa on huomioitu ne rakentamattomat rantaosat, joiden pituus on vähintään 250 m.

Oivangin alue

MRL 72 §:ssä säädetty suunnittelutarve ranta-alueella on Oivangin alueella ratkaistu voimassa olevan Oivangin osayleiskaavan emätilaselvitykseen perustuvalla mitoituksella. Tätä yleiskaavaa voidaan siten käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena MRL 72 § 1 momentin mukaisesti RA-O -alueilla.

Oivangin alueelle on osoitettu xx rakennusoikeutta, joista xx on toteutamattomia.

Muut järvet

Muilla järville on laskettu järvi-kohtainen mitoitus, jossa on otettu huomioon järven ranta-alueen laatu ja rakennettavuus.

Muiden järvien alueella ei ole tehty emätilaselvitykseen perustuvaa mitoituslaskelmaa eikä siten ratkaistu MRL 72 §:ssä säädettyä suunnittelutarvetta ranta-alueella. Rakentaminen näillä alueilla ratkaistaan ranta-asemakaavoituksella tai poikkeamisluvilla.

Poikkeamishakemusten yhteydessä tulee kunkin tilan rakennusoikeus selvittää emätilaperiaatteen ja rakennusoikeudellisen rantaviivan muo-
dostamisperiaatteen avulla. Oheisessa taulukossa on järvi-kohtaiset alustavat rakennusoikeusmäärät:

Järven nimi	ha	mit.normi	RV km	las kpl
Kangerjärvi	214,6	4,0	11,9	42
Sikualampi		3,0	0,2	1
Pikku-Nissi	44,6	3,0	4,0	12
Iso-Monno	19,3	2,0	2,7	5
Elijärvi	28	3,0	3,7	11
Pitkälampi	15	3,0	1,8	2
Pekanlammit	11	2,0	1,1	2
Pikku-Hyypiö	21	2,0	2,4	5
Iso-Hyypiö	78	3,0	6,0	18

9 OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

9.1 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen sekä suhde Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategiaan

Kaavassa osoitetut uudet rakennuspaikat tiivistävät olevaa rakennetta vanhoilla asutuilla kyläalueilla ja rannoilla. Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti kyläkeskuksia pyritään kehittämään ohjaamalla uusia rakennuspaikkoja oleville kyläalueille. Keskeisille alueille laaditaan erilliset kyläkaavat, joiden avulla täydennysrakentamista pystytään yksityiskohtaisesti ohjaamaan maanomistajien toiveet huomioiden.

Uudisrakentaminen tukee tällöin myös palveluiden kehittämistä ja edesauttaa toimivan ja edullisen kunnallistekniikan toteutumista.

Rakentamisen keskittäminen kyläalueille antaa mahdollisuudet luoda luontevaa ympäristöarkkitehtuuria, joka toteuttaa ihmisläheistä, suojaista ja kaunista asuinympäristöä. Vaikutukset ovat tältä osin myönteisiä. Kaavassa osoitettu uudisrakentaminen perustuu olemassa olevien kyläalueiden tiivistämiseen ja sen vaikutukset rakennettuun ympäristöön jäävät kaiken kaikkiaan melko vähäisiksi.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian mukaisesti kaavoituksella turvataan riittävien luonnontilaisten alueiden säilyminen ja ekosysteemipalvelut, jolloin myös kyläalueiden lähiluonto säilyy rikkaana ja monipuolisena.

Tiivistyessään kyläalueet muodostavat solmukohtia, joissa syntyy edellytykset paikallisten palveluiden kehittämiseksi. Rakennetun ympäristön keittyminen on pitkälti riippuvainen maanomistajista, joten vaikutukset voivat näkyä vasta pitkällä aikavälillä.

Nykyinen tieverkko palvelee pitkälti myös uusien rakennuspaikkojen tarpeita. Vaikutukset yleiseen tieverkkoon jäävät tältä osin vähäisiksi.

9.2 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja maisemaan.

Alueelle laaditun maisemaselvityksen perusteella on osoitettu luonnon ja kulttuuriympäristön kannalta merkittävät alueet ja tärkeät maisemavyöhykkeet ja -näymät. Alueen maisemakuvalle on ominaista vaararinteille sijoittuva asutus ja viljelyalueet, jotka on huomioitu rakentamisen sijoituksessa. Rakentamista on pyritty sijoittamaan siten, että se noudattelee perinteisiä asutuksen sijoittumispaikkoja, jolloin se sulautuu parhaiten maisemaan. Alueelle on laadittu myös rakennusinventointi, jonka pohjalta kaavaan on merkitty kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset, jotka tulee huomioida uudis- ja täydennysrakentamisessa.

Kemijärventien varteen on kaavassa osoitettu uusia palvelualueita. Tien varsi on luonnonolosuhteiltaan ja tielinjaukseltaan kaunista ja sen edelleen kehittämiseen on mahdollisuuksia. Tien varren rakentaminen on pyritty keskittämään liikenteellisesti edullisille paikoille, jolloin vaikutukset maisemaan jäävät paikallisiksi ja tie säilyy pääosin luonnonläheisenä maisematienä.

Olevaa kylärakennetta on tiivistetty ja uudisrakentamista on osoitettu maisemallisesti kestäville alueille. Uusien rakennuspaikkojen sijoittamisessa on myös hyödynnetty maisemallisesti merkittäviä järvinäkymiä.

Kuontivaaran ja Nissinvaaran kylät ovat olemassa olevia kyliä. Kylät ovat alun perin muodostuneet viljelysmaiden yhteyteen kyseisille vaaroille, mutta asutus on laajentunut elinkeinorakenteen muutoksen myötä paikallistien varteen nauhamaisesti.

Nissinvaaran keskeinen kyläalue peltoalueineen ei avaudu kaukomaisemaan. Nissinvaarantielle näkyvät tiehen rajoittuvat pellot. Nissinjärven vastarannalta katsottuna kyläaluetta ei näy lainkaan. Kyläalueen itäpäähän osoitettavat rakennuspaikat muodostavat nauhan pääasiassa metsän sisään Nissinvaarantien varressa. Niilläkään ei ole merkitystä kaukomaisemaan. Kuontivaaran peltoalueet näkyvät järvelle ja tieyistä kohdista vastarannalla kulkevalle Päiväniementielle.

Rakentamisen luonne on muuttunut maatalon pihapiiristä omakotitalon pihapiiriksi. Talousrakennuksia (tuotantorakennuksia) ei juurikaan enää tarvita kuten ei ympäröiviä peltojakaan. Oma vaikutuksensa on myös ympäristölupamenettelyllä ja suojaetäisyyksillä. Rakennusten määrä on vähentynyt, rakennusten luonne ja ulkoasu ovat muuttuneet. Muutoskehitys tulee väistämättä jatkumaan. Rakentamisen myötä kylän ilme muuttuu vähitellen asutummaksi mutta ei välttämättä aukeammaksi. Rakennuspaikat sijoittuvat metsäsaarekkeiden yhteyteen ja peltojen reunamille. Kaavassa edellytetään aukeisiin peltoihin rajoittuvien rakennuspaikkojen rajojen istuttamista puilla. Peltopinta-ala ei paljon pienene uusien rakennuspaikkojen takia.

Kyliin ei ole rakentamispaineita. Rakentaminen saattaa kuitenkin vilkastua, kun rakennuspaikat ovat selvillä ja lupamenettely yksinkertainen. Molemmilla kylillä on vesi- ja viemäriverkosto, joihin on kyläalueella liityttävä. Uusia rakennuspaikkoja on runsaasti, joista suuri osa tukeutuu paikallistiehen. Rakentamisjärjestyksellä ei ole suurta vaikutusta. Rauhallisen totutustahdin eduksi voidaan lukea kulloinkin rakennettavien kohteiden ympäristön kasvillisuuden kasvaminen valmiin näköiseksi ennen uusia hankkeita.

Kylien ilme on paikallistietä katsottuna umpinainen ja metsäinen. Nissinvaaran peltoaukeiden yhteyteen sijoittuva kyläalue ei näy kauko- maisemassa, eikä Nissinjärven vastarannalta. Kuontivaaran peltoaukeat sen sijaan näkyvät paikoin Päiväniementielle Kuontijärven toiselle puolelle.

Ranta-alueilla rakentaminen tulee luonnollisesti rikkomaan vielä nykyisin rakentamattomana säilyneiden ranta-alueiden maisemaa. Tältä osin maisemallinen rakenne tulee muuttumaan. Toisaalta näkymien umpeenkasvu on ongelmana paikoin järvien rannoilla. Nykyisiä kylä-alueita tiivistämällä ja uusien rakennuspaikkojen myötä olemassa olevat tilat ja pihapiirit voidaan säilyttää elinvoimaisena ja sitä kautta ylläpitää alueelle tyypillistä hoidettua maisemaa. Maisemallisesti arvokkaat pellot säilyvät pääosin rakentamattomina viljelyskäytössä kylien ympärillä.

Vasaraperän ympäristö on Pohjois-Pohjanmaan liiton kulttuuriympäristöarvoja kartoittavassa selvityksessä (1997) todettu maakunnallisesti

arvokkaaksi maisema-alueeksi. Vasaraperän alueelle ei ole osoitettu merkittävää lisärakentamista, joka uhkaisi alueen kulttuuriympäristöarvoja.

9.3 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Kaavan ei ole tarkoitus vaikuttaa olemassa arkeologiseen kulttuuriperintöön. Muinaismuistoinventoinnin tulokset on otettu huomioon kaavaehdotuksessa siirtämällä ja rajaamalla tuleva rakentaminen muinaismuistokohteiden ulkopuolelle. Arkeologisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet ja alueet on huomioitu kaavassa omilla kaavamerkinnöillään.

Alueiden jatkosuunnittelussa on varsinkin maankäyttöä merkittävästi muuttavien hankkeiden yhteydessä syytä selvittää ja arvioida tilanne myös muinaisjäännösten osalta ja varautua mahdollisiin tarkentaviin inventointeihin.

9.4 Työpaikat ja palvelut

Alueen kaavaratkaisulla pyritään osaltaan tukemaan kesä- ja talviajan virkistysmahdollisuuksia ja tähän liittyvien palveluiden kehittymistä.

Kemijärventie, valtatie 5, on matkailullisesti tärkein yhteys Kuusamosa. Kaavaratkaisussa on osoitettu palvelualueita liikenteellisesti keskeisille paikoille. Liikennepalvelujen lisäksi alueelle kehitetään tuotannollista toimintaa tehtaanmyymälöineen. Kuusamon Tropicin pohjoispuolelle Tangin ympäristöön mahdollistetaan monipuolisten matkailuun liittyvien toimintojen sijoittuminen.

Kaavassa on osoitettu myös loma-asumiseen varattuja alueita. Loma-asukkaiden käyttävät kunnan palveluja ja tuovat siten toimeentuloa ja työtä kuntaan. Loma-asukkaiden paikkakunnalle tuoma lisäostovoima näkyy vähittäis-, maatalous-, tekstiili- ja huoltoasemapalveluiden kaupassa. Kaavalla ei ole rajoitettavaa tai toimintaa vaikeuttavaa vaikutusta maataloustuotantoon tai muihin elinkeinoihin. Kaavan vaikutukset työpaikkojen ja palvelujen kehittymiseen on kokonaisuudessaan positiivinen.

Kaavan toteuttaminen vaikuttaa alueen työllisyyteen ja yritystoimintaan myös rakentamisen kautta. Rakennusten suunnittelu ja rakennustyöt työllistävät henkilöitä paitsi suoraan rakentamisen alalla myös välillisesti muilla toimialoilla. Välillisiä vaikutuksia syntyy rakentajien tarvitsemien välituotteiden mm. rakennustarvikkeiden ja palvelujen oston kautta.

9.5 Vaikutukset luonnonympäristöön

Rakentamisen aiheuttamat haitat luonnonympäristölle ovat luonteeltaan välittömiä tai välillisiä. Välittömiä vaikutuksia ovat rakennetun alueen alle jäävän alueen luonnontilan muuttuminen, kasvillisuuden menettäminen ja eläimistön vähintään osittainen menettäminen. Välillisesti häiriö voi ulottua kauemmaksikin, mm. liikenteen ja liikkumisen lisääntyminen aiheuttavat maaston kulumista ja meluhaittoja.

Kaavaratkaisun ympäristöllisenä tavoitteena on säilyttää alueen merkittävimmät luontoarvot. Merkittävimmät luontoarvot ovat mm. maisemallisesti arvokkaat vaarojen lakialueet ja ranta-alueet.

Uudet rakentamisalueet on kaavassa sijoitettu luonto- ja maisemaselvityksen mukaisten luonnon- ja maisemansuojelun kannalta merkittävempien alueiden ulkopuolelle. Kaavassa rakennuspaikat on pyritty osoittamaan luonnonoloiltaan mahdollisimman kestäville alueille, jotta luonnonoloiltaan arvokkaimmat alueet voidaan säästää rakentamattomana.

Merkittävimmin muutokset näkyvät ranta- ja matkailurakentamisen ja reitistöjen lisääntymisen myötä maisemassa. Rakentaminen ja hakkuut vähentävät luonnontilaisia metsäalueita. Vaikutusten merkitystä voidaan pienentää uudisrakentamisen sijoittamisella olemassa olevia rakennuspaikkojen välittömään läheisyyteen ja puustoisille alueille, myös rakennusten hyvällä suunnittelulla voidaan vaikuttaa erityisen paljon haittojen minimoimiseen.

Lisääntyvästä vesiliikenteestä linnustolle aiheutuu välillistä haittaa ja sen vaikutusta linnustoon on vaikea arvioida. Lisääntyvän vesiliikenteen huippu ei onneksi ajoitu häiriöalttiimpaan pesintäaikaan kesän alkuun. Kaava ei tule merkittävässä määrin vaarantamaan luonnon-

suojelun kannalta arvokkaiden luontotyyppien eikä luonnonvaraiselle eläimistölle ja kasvistolle tärkeiden luonnon ominaispiirteiden säilyttämistä.

9.6 Natura-alueet ja muut suojelualueet

Kaavan vaikutukset Kitkan Natura-alueelle aiheutuvat lähinnä rantojen vapaa-ajanasutuksen lisääntymisestä ja sen mukanaan tuomasta mahdollisesta vesistön rehevöitymiestä sekä lisääntyneestä vesiliikenteestä. Rantarakennuspaikkoja on osoitettu tiivistämään jo olemassa olevia rakennusalueita, jolloin jätevesimääräyksillä sekä kylien jätevesijärjestelmillä saadaan tästä aiheutuva mahdollinen kirkasvetistä Kitkajärveä rehevöittävä vaikutus minimoitua. Lisääntyvän vesiliikenteen aiheuttamaa häiriövaikutusta Natura-alueen suojeluperusteena olevalle lintulajistolle voidaan lieventää ohjeistuksella sekä saarten pesimäaikaisilla maihinnousukielloilla.

Kouvertaaran lehdot ja suot Natura-alueelle ei kohdistu vaikutuksia, sillä uutta rakentamista ei osoiteta alueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Virkistysalueittien suunnittelussa on syytä huomioida uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan lajiston esiintymät.

9.7 Arvokas lajisto

Kaavassa on osoitettu *luo-1- ja luo-2* -alueina luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävimmät kohteet ja luontotyyppien kokonaisuudet, joiden alueella saattaa esiintyä myös uhanalaista (tiedossa olevaa) lajistoa sekä alueet joilla on potentiaalia niiden esiintymiselle. Osayleiskaava edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien kokonaisuuksien säilymistä.

Uhanalaisten lajien (tiedossa olevat) esiintymisalueet on otettu huomioon kaavassa osoitettujen uusien toimintojen tai rakennuspaikkojen sijoittelussa.

9.8 Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Uusien ja olemassa olevien rakennuspaikkojen jätevedet muodostavat suurimman uhkan pintaveden laadulle, mikäli jätevesistä ei asianmukaisesti huolehdita.

Uusien rakennuspaikkojen jätevesien käsittelyyn on annettu kaavassa ohjeita ja viitattu jätevesiasetukseen.

Uusien rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee hoitaa siten, ettei pohjavettä pilata. Pinta- ja pohjavesien pilaantuminen on estetty rakennuspaikkojen sijoittelulla sekä tarkoilla kaavamääräyksillä.

Alueelle ei ole osoitettu kaavassa pohjavesien laatua vaarantavia toimintoja. Kaavamääräysten ja asianmukaisen ohjauksen myötä vaikutukset pinta- ja pohjavesiin jäävät vähäiseksi.

9.9 Taloudelliset vaikutukset

Yleiskaavalla edistetään erityisesti alueen matkailuelinkeinon kehitystä, Kuusamon kaupungin toteuttaman strategian mukaisesti. Alueen kehittyminen edelleen matkailun keskuksena merkitsee kunnan elinvoimaisuuden parantumista.

Suoria taloudellisia vaikutuksia kaavalla on lähinnä alueen maanomistajiin ja kaupunkiin. Kaavan rakennuspaikkojen toteuttaminen on käytännössä riippuvainen maanomistajista sekä asemakaavoittavaksi osoitettujen alueiden toteuttamisesta. Lisärakentaminen asemakaava-alueen ulkopuolella luo paineita yksityistieverkon parantamiseen ja kunnossapitoon. Myös vesihuoltoon sekä jätevesien käsittelyyn vaadittavia järjestelmiin joudutaan investoimaan uuden rakentamisen myötä.

Asemakaavoitettavilla alueilla kunnallistekniikan rakentaminen aiheuttaa suoria kuluja kaupungille. Myös alueen nykyiseen tieverkkoon liittyvät katuosuudet ja mahdolliset uudet liikennejärjestelyt aiheuttavat kustannuksia kaupungille.

Kunnalle ympärivuotiseen asumiseen määritellyt rakennusmahdollisuudet tuovat suoran tulon lisäksi myös välillistä tuloa mahdollisesti kunnan ulkopuolelta muuttavien uusien asukkaiden muodossa. Toisaalta kaupungin tulee turvata uusille asukkaalleen peruspalvelut, mikä aiheuttaa menoja.

Kaavan toteuttamisen myötä lisääntyvä majoituskapasiteetti tarjoaa mahdollisuuden vuosittaisten yöpymisvuorokausien lisääntymiseen.

Yöpymisten lisääntyminen heijastuu suoraan matkailusta saataviin tuloihin. Matkailutulo koostuu välittömästä ja välillisestä tulosta. Välitön matkailutulo voidaan määritellä matkailijoiden alueella käyttämäksi rahamääräksi. Välilliset tulovaikutukset syntyvät, kun välitöntä matkailutuloa saavat yritykset tekevät ostoja muilta yrityksiltä tuottaakseen matkailijoiden kysymiä tavaroita ja palveluja.

Työllistyminen lisää kunnallisverotuloja sekä tulomuuttajien että työttömien työllistymisen aiheuttaman vaikutuksen kautta. Tulomuuttajien osalta vaikutus näkyy uusina verotuloina, työllistyvien osalta nykyisten verotulojen kasvuna.

9.10 Porotalous, maa- ja metsätalous

Porotaloudella on alueella tärkeä merkitys. Kehittyvänä elinkeinotoimintana se voi pitää myös tulevaisuudessa sivukylät asuttuina, voimistaa alueellisten perinteiden säilymisestä sekä toimia omaleimaisena vetovoimatekijänä matkailun kehittämisessä. Porotaloutta puoltavat valmis infrastruktuuri ja alueen hyvät laidunalueet. Matkailun kehittämisen seurauksena porotalous voi nostaa liikevaihtoa suoramyyntillä mm. matkailuyrityksiin.

Porotalouden laidunalueet pienenevät jonkin verran matkailutoimintaan ja työpaikoille varattujen alueiden myötä. Rakentamisalueiden keskittämällä jo olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ja läheisyyteen voidaan kuitenkin rakentamisesta, matkailusta ja ohjelmalveluista aiheutuvat haitat rajata mahdollisen pienelle alueelle.

Metsätalouden harjoittaminen tuo tuloja alueelle mm. suorana metsätaloustulona ja työpaikkoina. Vaikutusta vahvistaa puun käyttö raaka-aineena sekä uusiutuvana kotimaisena energiavarantona. Avohakkuutyypiset toimenpiteet heikentävät kuitenkin matkailun ja poronhoidon toimintaedellytyksiä, minkä vuoksi matkailutoiminnan ja retkeily- ja virkistyskäytön kannalta arvokkaille alueille on annettu suositusmuotoisia kaavamääräyksiä ja ohjeita metsänkäsittelyyn.

9.11 Vaikutukset sosiaalisiin oloihin

Kaavalla pyritään ohjaamaan sekä pysyvää että loma-asutusta rantakyliin. Tämä lisää ja monipuolistaa alueen sosiaalista rakennetta ja tukee eri vuodenaikoina kylien toimintaa. Kaavalla osoitettavat yhteiset venevalkama- ja uimarantapaikat palvelevat myös muita kuin ranta-alueen varsinaisia käyttäjiä.

Kaavassa ei ole osoitettu merkittävää uudisrakentamista. Alueen asuinoloihin ja asumiseen tämän kaavan merkitys näkyy alueella liikuvien ja tilapäisesti oleskelevan ihmismäärän lisääntymisenä. Vaikutukset ovat lähinnä paikallisia ja kokonaisuudessaan melko vähäisiä

Alueella on jo nykyisellään melontaan, retkeilyyn, hiihtämiseen ja moottorikelkkailuun soveltuvia reittejä. Osayleiskaavassa on osoitettu laajoja alueita maa- ja metsätalousalueiksi sekä virkistyskäyttöön soveltuvia alueita ja reittejä, mikä osaltaan tukee eri käyttäjäryhmien vapaa-ajan toimintoja ja monipuolistaa sosiaalista ympäristöä. Asukkaiden ja matkailijoiden virkistysmahdollisuudet lisääntyvät uusien palvelujen ja latu-, patikka- ja moottorikelkkareittien tarjonnan ansiosta. Toisaalta lisääntyvät reitistöt ja rantarakentaminen rajoittavat paikoittain vapaata luonnossa liikkumista. Rakentamattomia luonnontilaisia alueita on kuitenkin edelleen tarjolla riittävästi.

Uusien työpaikkojen myötä alueen ikärakenne tulee nuorentumaan. Asukkaiden, maanomistajien ja yrittäjien tietoisuus alueen ympäristöoloista, maankäytöllisestä nykytilasta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista siten myös lisääntyvät.

10 PITKÄN AIKAVÄLIN TOTEUTUS

Kaavan toteutumisesta uusien rakennuspaikkojen osalta vastaavat pitkälti maanomistajat. Valtion tehtävä on huolehtia yleisten teiden tienpidosta ja kunta/vesiosuuskunta vastaavat yleisen vesihuollon järjestämisestä. Kaupunki vastaa myös alueen kaavoituksen, rakennuslupayms. suunnitelmien hyväksymisestä ja ohjaamisesta.

Kaavaselostusta täydennetään suunnitteluprosessin edetessä.

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy